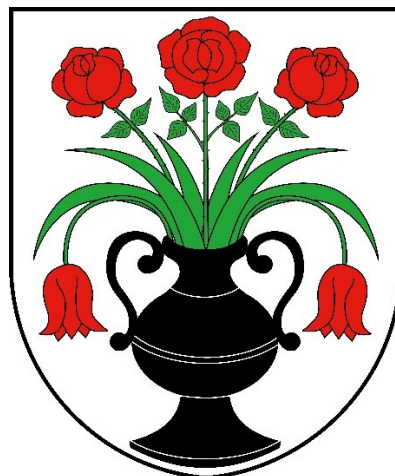

Strategický plán městyse Nový Hrádek pro období 2023 – 2027

Profil městyse

Březen 2023

Ve spolupráci s městysem Nový Hrádek zpracovala **Východočeská rozvojová s.r.o.**

Obsah

1. Úvod	5
2. Základní charakteristika městyse Nový Hrádek	6
2.1. Území a poloha městyse	6
2.2. Administrativně správní charakteristika.....	7
2.3. Geografické umístění.....	8
2.4. Historie městyse	10
2.5. Členství městyse v organizacích a sdruženích (vnější vazby a vztahy)	11
2.6. Dílčí SWOT – Základní charakteristika městyse.....	14
3. Obyvatelstvo.....	15
3.1. Demografická struktura.....	15
3.2. Sociální situace obyvatel	23
3.3. Dílčí SWOT – Obyvatelstvo městyse.....	26
4. Hospodářství.....	27
4.1. Zemědělství	29
4.2. Průmysl.....	29
4.3. Služby.....	30
4.4. Cestovní ruch.....	30
4.5. Trh práce	34
4.6. Dílčí SWOT analýza – hospodářství	38
5. Infrastruktura	39
5.1. Technická infrastruktura	39
5.2. Dopravní infrastruktura včetně cyklodopravy.....	43
5.3. Dopravní obslužnost.....	45
<i>Zdroj: http://jizdnirady.idnes.cz/.....</i>	45
5.4. Brownfieldy	46
5.5. Dílčí SWOT analýza – infrastruktura	46
6. Občanská vybavenost.....	47
6.1. Bydlení.....	47
6.2. Školství a vzdělávání.....	50
6.2.1. Dojíždka a vyjíždka do škol.....	54
6.3. Zdravotnictví.....	55
6.4. Sociální péče.....	56
6.5. Kultura a volný čas.....	56

6.6.	Sport	57
6.7.	Spolková činnost.....	59
6.8.	Služby v městyse.....	61
6.9.	Dílčí SWOT analýza – občanská vybavenost.....	62
7.	Životní prostředí	63
7.1.	Složky životního prostředí	63
7.1.1.	Geomorfologické poměry.....	63
7.1.2.	Pedologické poměry	63
7.1.3.	Klima	65
7.1.4.	Hydrogeologie	65
7.1.5.	Fauna a flora	66
7.1.6.	Využití půdního fondu	66
7.1.7.	Krajinný ráz.....	70
7.2.	Ochrana životního prostředí.....	70
7.3.	Ovzduší	71
7.4.	Ekologické zátěže	72
7.5.	Odpadové hospodářství	73
7.6.	Energetika.....	74
7.7.	Dílčí SWOT analýza – životní prostředí.....	75
8.	Správa městyse.....	76
8.1.	Úřad městyse a kompetence městyse	76
8.2.	Zřizované organizace	76
8.3.	Hospodaření městyse.....	76
8.3.1.	<i>Majetek městyse a zdroje jeho krytí.....</i>	76
8.4.	Rozpočet městyse.....	79
8.4.1.	Struktura příjmů a výdajů městyse	80
8.4.2.	Investice.....	86
8.4.3.	Zadluženost	88
8.5.	Bezpečnost	92
8.6.	Rozvoj území.....	93
8.7.	Dílčí SWOT analýza – správa městyse	93
	Seznam tabulek, grafů a obrázků	95
	Seznam zkratk.....	98

1. Úvod

Strategický plán je pro městys základním koncepčním dokumentem v oblasti jeho řízení a rozvoje. V současné chvíli se jedná o jeho aktualizaci, která navazuje na již existující strategický plán na období 2016 – 2021. Jedná se o střednědobý strategický dokument, který kromě jiného slouží i jako podklad pro podávání žádostí o finanční podporu z evropských i národních zdrojů na konkrétní projekty. Strategický plán řeší celkové směřování rozvoje městyse a určení rozvojových priorit.

Profil městyse byl zpracován v rámci tvorby Strategického plánu městyse Nový Hrádek a popisuje aktuální socioekonomické a přírodní podmínky, které mají vliv na život v městyse. Představuje podrobnou socio-geografickou charakteristiku městyse, zpracovanou v rozsahu potřebném k tvorbě navazujících částí strategického plánu a je členěn na kapitoly a podkapitoly dle dílčích sociálních, ekonomických a geografických, témat, popisujících výchozí stav a hlavní vývojové tendence jednotlivých sektorů a oblastí rozvoje. Z veškerých získaných dat a informací byla vytvořena celková SWOT analýza, která definuje silné a slabé stránky městyse (vnitřní vlivy) a příležitosti a hrozby (vnější vlivy) týkající se jeho dalšího rozvoje. Takto získaná SWOT analýza byla dále využita při tvorbě návrhové části strategického plánu.

Profil městyse, kromě svého významu jako informační základny pro formulaci jeho rozvojové strategie, slouží i jako zdroj informací o Novém Hrádku pro jeho obyvatele a další potenciální zájemce (např. podnikatele) a bude k dispozici členům vedení městyse a pracovníkům úřadu městyse jako podpůrný materiál pro strategické řízení rozvoje městyse i operativní rozhodování.

Prostředí městyse je tam, kde je to vhodné, srovnáváno prostřednictvím volených ukazatelů s vyššími územními celky (okresem Náchod, Královéhradeckým krajem a Českou republikou), v některých případech je porovnáváno i s obcemi obdobné velikosti a charakteru. S ohledem na fakt, že se jedná o aktualizaci strategického plánu, jsou některá data srovnávána také v čase, tedy s obdobnou charakteristikou městyse Nový Hrádek v době, kdy byl tvořen původní strategický plán.

V rámci přípravy strategického plánu byl v červenci/srpnu 2022 proveden průzkum názorů obyvatel, v jehož rámci byl hodnocen současný stav městyse a podmínek života a podnikání v něm, ale také zjišťovány preference pro jeho další rozvoj. Při vypracování dokumentu bylo snahou získat od veřejnosti co největší množství informací a názorů a využít je pro formulaci návrhů budoucích rozvojových priorit města.

Z veřejně dostupných zdrojů byla při přípravě profilu městyse využita kromě dat a informací z úřadu městyse, také data organizací jako je Český statistický úřad, Agentura ochrany přírody a krajiny, Úřad práce a dalších institucí, Královéhradecký kraj apod. Kromě primárních dat (číselné statistiky, řady apod.) byla využita i data sekundární, tedy již zpracované dokumenty jako např. územní plán, povodňový plán, rozpočet městyse, územně analytické podklady pro správní obvod obce s rozšířenou působností Náchod a další.

Zpracovatel

Strategický plán byl připravován ve spolupráci městyse Nový Hrádek a externího dodavatele – společnosti Východočeská rozvojová s. r. o. Jedná se o společnost zabývající se poradenstvím v oblasti regionálního rozvoje a dotačním poradenstvím. Byly využity zkušenosti jejich expertů v regionálním rozvoji a strategickém plánování a znalost zdejšího prostředí.

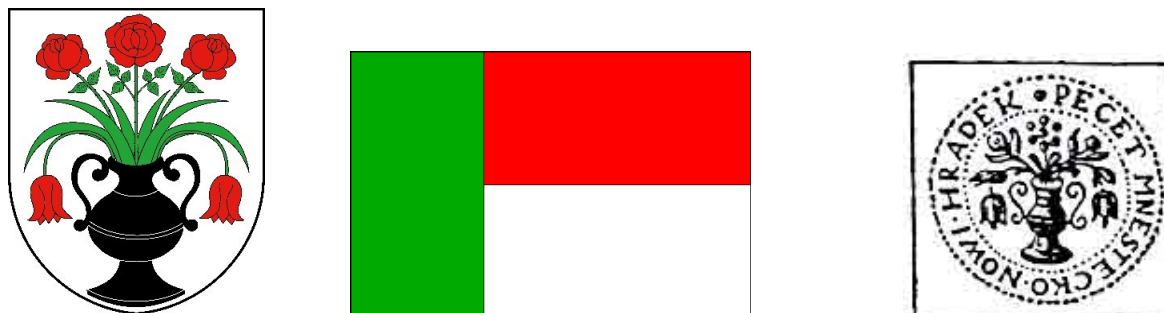

2. Základní charakteristika městyse Nový Hrádek

2.1. Území a poloha městyse

Městys Nový Hrádek vznikl podle ustanovení §3 odst. 4) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s §29 odst. 3) zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Městys je podle současné české legislativy zvláštní status některých obcí velikostně a významově stojících mezi městem a vsí. Status městyse byl za komunismu zrušen a obnoven byl až v roce 2006, kdy nabyla účinnosti novela zákona o obcích. Obce, které měly oprávnění užívat označení městys před 17. květnem 1954, se opět mohly stát městysem, pokud o to požádaly předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nový Hrádek tak učinil a 10. října 2006 získal zpět titul městys. Účelem městyse je zajištění veřejné správy v daném území. Znak, vlajka a pečeť Nového Hrádku jsou vyobrazeny na následujícím obrázku. Znak a vlajka byly oficiálně úředně potvrzeny Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky dne 20. září 1995. Znak je tvořen stříbrným štítem, na kterém je znázorněna černá váza s kyticí tří červených růží uprostřed a dvou červených tulipánů po stranách kytice. Na praporu jsou dva vodorovné pruhy, a to červený a bílý a po levé straně je umístěn zelený svislý pruh, který sahá do jedné třetiny délky listu. Pečeť pochází z přelomu 18. a 19. stol., kdy si Nový Hrádek nechalo zhotovit pečetidlo. Pečeť má průměr 26 mm a tvoří ji stejně jako znak Nového Hrádku váza s kyticí růží a tulipánů. Otisk této pečeti je umístěn v pražském Archivu Národního muzea.

Obr. 1: Znak, vlajka a pečeť Nového Hrádku

Zdroj: RIS

Základní údaje o Novém Hrádku:

1. písemná zmínka	18. 7. 1362
Počet obyvatel v roce 2020	868 (dle údajů ČSÚ k 31.12.2020)
Počet domů (k 31.12.2020)	213
Počet rekreačních objektů (k 31.12.2020)	231
Katastrální výměra	1140 ha
Počet částí obce	4 (Dlouhé, Krahulčí, Nový Hrádek a Rzy)
Počet ZSJ (základních sídelních jednotek)	5 (Dlouhé, Doly, Krahulčí, Nový Hrádek, Rzy)
Počet katastrálních území	2 (Nový Hrádek, Dlouhé)
Průměrná nadmořská výška	560 m. n. m

Zdroj: RIS, webové stránky městyse

Obyvatelům Nového Hrádku slouží úřad městyse, mateřská a základní škola, knihovna, kino, pošta, víceúčelové hřiště s umělým povrchem u objektu sokolovny, přírodní hřiště u MŠ, naučná stezka v blízkosti zříceniny hradu Frymburk (Stezka skřítků Frymbulína) atd. Dopravně je území obsluhováno silnicí III. třídy č. 28526 Rokol – Nový Hrádek – Náchod. Centrum Nového Hrádku tvoří náměstí s barokním kostelem sv. Petra a Pavla.

2.2. Administrativně správní charakteristika

Městys Nový Hrádek je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, základním územním samosprávným společenstvím občanů, které tvoří územní celek vymezený hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vystupuje v právních vztazích pod svým jménem.

V rámci poslední reformy veřejné správy, jejímž cílem bylo přiblížit výkon státní správy občanům, byly od 1. 1. 2003 zrušeny okresní úřady a jejich úkoly přešly dílem na obce s rozšířenou působností (ORP), dílem na krajské úřady a z části na jiné správní úřady. K tomuto dni byly nově vytvořeny vedle ORP také tzv. obce s pověřeným obecním úřadem (POU). Městys Nový Hrádek spadá do ORP Náchod a do POÚ Náchod, spolu s dalšími šesti obcemi – Studnice, Kramolna, Dolní Radechová, Vysokov, Česká Čermná a Borová.

Obr. 2 Správní obvod ORP Náchod a POÚ Náchod (světle žlutá barva)

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xh/so_orp_nachod

Městys a jeho úřad má z hlediska organizační struktury zastupitelstvo, starostu a místostarostu městyse (jako volených orgánů) a dále pak zaměstnance úřadu na pozicích: účetní a administrativní pracovník. Na matriční a stavební úřad musí obyvatelé městyse dojíždět do Náchoda, jakožto na obec s pověřených obecním úřadem a na další úřady, např. úřad práce, katastrální úřad, finanční úřad atd., musí obyvatelé městyse rovněž dojíždět do Náchoda, který je pro městys obcí s rozšířenou působností (viz také mapa výše).

Na konci roku 2020 žilo v Novém Hrádku 868 obyvatel. Počet obyvatel městyse tvoří přibližně 1,4 % obyvatel správního obvodu ORP Náchod (zdroj: ČSÚ).

Dostupnost širších veřejných (vzdělávacích, zdravotnických, ostatních služeb vyššího řádu) i komerčních služeb je, vzhledem k poloze městyse v podhůří Orlických hor a nedaleko hranic s Polskem a cca 17 km od okresního města Náchod, obtížnější, např. v porovnání s městysem Velké Poříčí či dalšími obcemi v ORP Náchod. V Novém Hrádku je rozsah veřejných i komerčních služeb velmi omezený.

Města, uvedená v následující tabulce, byla stanovena podle míst vyjíždky obyvatel z Nového Hrádku za veřejnými službami (školství, zdravotnictví) a vyjíždky do zaměstnání (zdroj: SLBD 2011) a dále se jedná o větší sídla v rámci Královéhradeckého kraje a ČR.

Tab. 1 Vzdálenost z Nového Hrádku do vybraných měst

Obec	Vzdálenost od NH (km)	Obec	Vzdálenost od NH (km)
Praha	160	Nové Město nad Metují	9
Hradec Králové	42	Dobruška	11
Jaroměř	31	Náchod	17

Zdroj: mapy.cz

2.3. Geografické umístění

Městys Nový Hrádek se nachází na severovýchodě České republiky v Královéhradeckém kraji v podhůří Orlických hor a jeho území je proto velmi členité. Výškové rozdíly jsou zde od 417 do 674 m. n. m. a nejvyšším bodem v zájmovém území je vrch Šibeník o již zmiňované výšce 674 m n. m. Dříve na něm byly umístěny čtyři větrné elektrárny, tři z nich byly odstraněny a na místě čtvrté z nich byla v roce 2020 vybudována rozhledna. Územím protéká potok Olešenka, a to zejména po jižní a východní straně a Jestřábí potok, který teče po západní straně území.

Městys je vzdálen 42 km od krajského města Hradec Králové a úředně spadá pod obec s rozšířenou působností (ORP) Náchod, která je od městyse vzdálená zhruba 16 km.

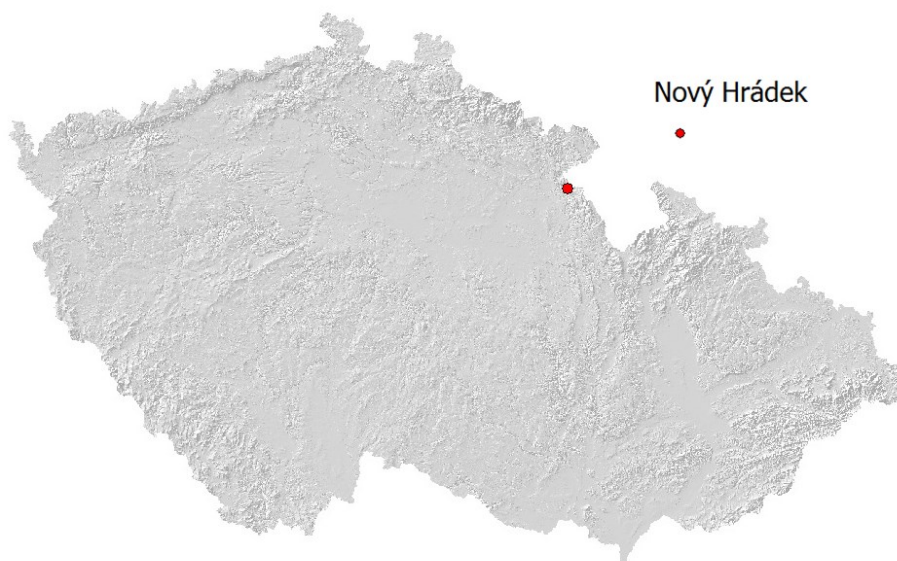
Zařazení městyse do územních celků (zdroj: www.risy.cz):

NUTS 1	Česká republika CZ0
NUTS 2	oblast Severovýchod CZ05
NUTS 3	kraj Královéhradecký CZ052
LAU 1 (dříve NUTS 4)	okres Náchod CZ0523
LAU 2 (dříve NUTS 5)	městys Nový Hrádek CZ052357487

Poloha městyse je znázorněna níže. Jeho zeměpisné souřadnice jsou 50° 21' 26" N, 16° 14' 40" E.

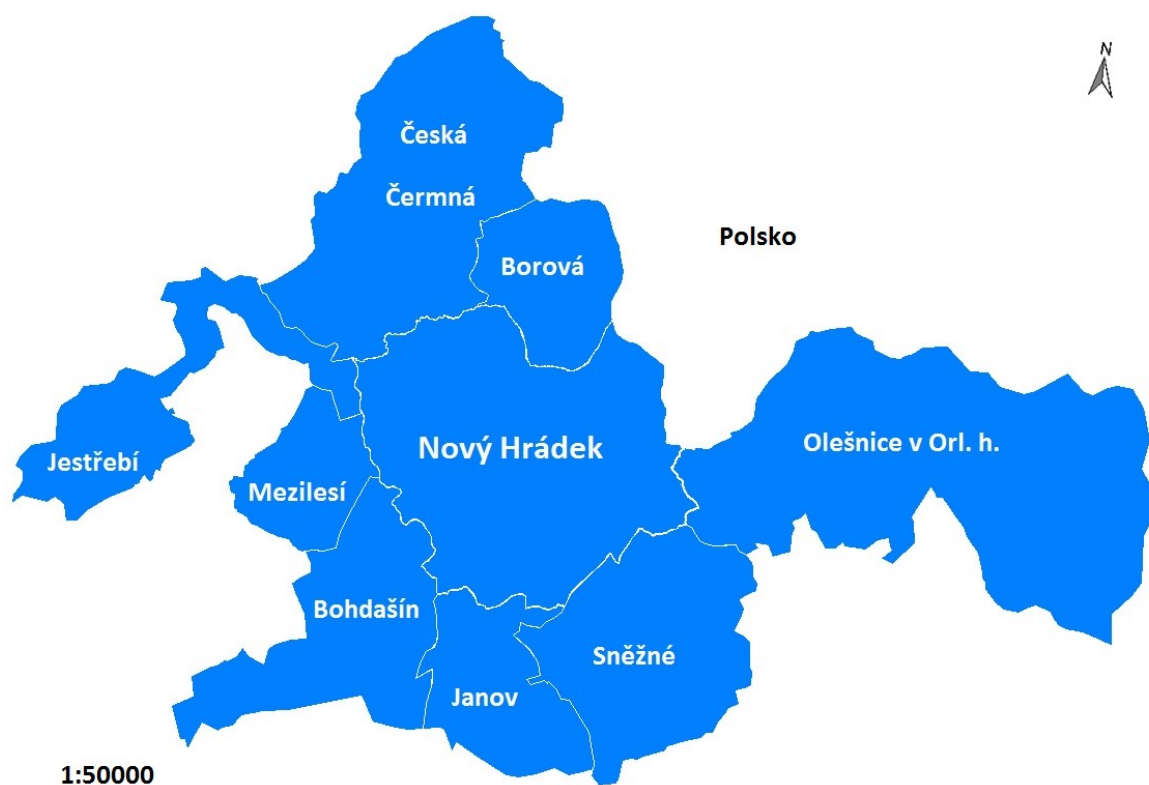
Obr. 3: Umístění městyse na mapě České republiky

Zdroj: Janitor

Část hranice městyse je tvořena státní hranicí s Polskem (nejbližší polská obec je Taszów). Dále městys sousedí s osmi českými obcemi - Bohdašín, Borová, Česká Černná, Janov, Jestřebí, Mezilesí, Olešnice v Orlických horách a Sněžné (viz následující obrázek). Území Nového Hrádku tvoří čtyři části městyse a dvě katastrální území. Na katastru Dlouhé jsou místní části Dlouhé a Rzy a na katastrálním území Nový Hrádek se nacházejí místní části Nový Hrádek a Krahulčí.

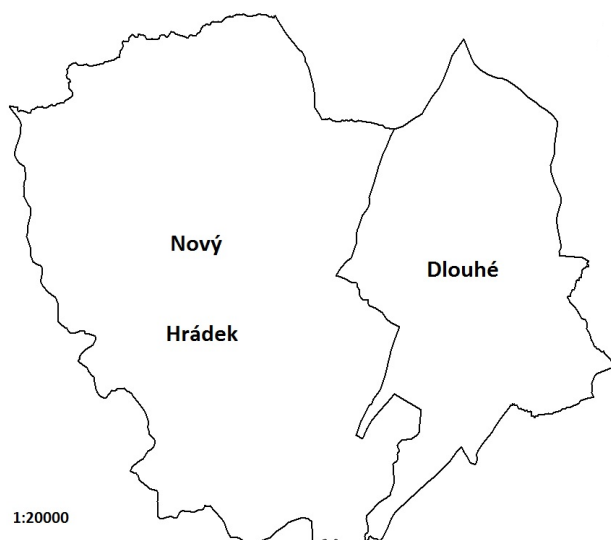
Obr. 4: Městys Nový Hrádek a jeho sousední obce

Zdroj: Janitor

Obr. 5: Mapa katastrálních území městyse Nový Hrádek

Zdroj: Janitor

2.4. Historie městyse

Nový Hrádek vznikl jako podhradí hradu Frymburk (první písemná zmínka je datována do roku 1362), který se od centra městyse nachází přibližně 660 metrů. Hrad Frymburk je nejstarší dochovanou památkou Nového Hrádku a patří k nejstarším gotickým hradům v Čechách. Jeho typickým znakem je plná věž, která má v průměru více než 18 metrů a patří k nejmohutnějším věžím tohoto typu v Evropě. V období husitských válek byl hrad v roce 1425 dobyt a vypálen. V té době žilo v území 365 obyvatel. K dalšímu vypálení hradu došlo v roce 1638 Švédy v období třicetileté války.

Přibližně v roce 1736 došlo k rozšíření prvotního jména Hrádek na Nový Hrádek.

V roce 1836 mělo městečko významně více obyvatel než v současné době, a to celkem 1234 obyvatel a 212 domů. Nejvíce obyvatel zde žilo v roce 1869 (celkem 1596 obyvatel).

V roce 1843 došlo k největšímu požáru v území, kdy shořelo 45 stavení a chytila také stará zvonice.

První zmínka o škole je uvedena k roku 1848, kdy byla otevřena nová školní budova se dvěma třídami. V tomto období došlo také ke zrušení poddanských povinností a Nový Hrádek se tak stal samostatnou obcí. V roce 1920 byla zřízena státní měšťanská škola, pro kterou byla v letech 1921-1923 vystavěna nová školní budova nad náměstím.

Hlavní obživou obyvatel bylo od počátku osidlování území zejména zemědělství a teprve z roku 1537 máme první zmínku o rozvoji průmyslu v podobě těžby železných rud a existence hamru na Olešence. Textilní průmysl začal v území vznikat v prvním desetiletí 20. století.

Pokud by byl porovnán současný vzhled území s mapou z let 1836–1852 (II. vojenské mapování), lze najít několik změn. Zastavěná centrální část Nového Hrádku se v průběhu času rozšířila, a tím došlo k úbytku lesních porostů v okolí centra. Naopak v ZSJ Dlouhé a Krahulčí došlo oproti dřívějším dobám k nárůstu zalesnění. Zanikla také část vedlejších cest, čímž došlo ke snížení prostupnosti území. Při celkovém pohledu na území je však zřetelné, že zde vlivem lidské činnosti nedošlo k zásadním změnám, což je s ohledem na kvalitu místního přírodního prostředí a jeho vazbu na stávající i budoucí osídlení pozitivní.

Obr. 6: Historická mapa Nového Hrádku z roku 1836 – 1852 a porovnání se současnou mapou

Zdroj: <https://geoportal.gepro.cz>

Přehled nejvýznamnějších historických událostí na území městyse Nový Hrádek je uveden v následující tabulce.

Tab. 2: Nejdůležitější události v historii Nového Hrádku

Rok	Událost
1362	První písemná zmínka o Novém Hrádku
1425	Dobytí a vypálení Frymburku
1721-1723	Kostel sv. Petra a Pavla byl přestavěn do barokního slohu
1736	Rozšíření názvu na Nový Hrádek
1848	První zmínka o základní škole, Nový Hrádek se stává samostatnou obcí
1909	Zavedení vodovodu do obce
1924	Zřízení obecní elektrárny
1995	Obnovení znaku a vlajky Nového Hrádku

Zdroj: webové stránky Nového Hrádku

2.5. Členství městyse v organizacích a sdruženích (vnější vazby a vztahy)

Městys je zapojen v různých formách meziobecní spolupráce, která mu přináší nové možnosti rozvoje území, realizaci projektů spolupráce a v neposlední řadě i sdílení zkušeností a dobrých praxí chodu a rozvoje městyse.

Nový Hrádek je členem **Svazu měst a obcí**, který hájí společné zájmy a práva obcí a reaguje na nejnovější legislativní návrhy a politická rozhodnutí na národní i evropské úrovni, která mohou významně ovlivnit činnost a fungování měst a obcí v ČR. Pro městys toto členství vytváří výhody jako je pravidelné informování o národní legislativě s dopadem na obce, problematice, které obce aktuálně řeší prostřednictvím tištěného měsíčníku Informační servis, elektronického zpravodaje a webových stránek, dále je členským obcím poskytována poradenská činnost v oblasti práva, legislativy a grantových možností atd. (zdroj: www.smocr.cz). Podíl městyse ve SMO k 31.10.2022 činil 0,04 %.

Městys je také členem **Sdružení místních samospráv České republiky (SMS ČR)**. Jedná se o nevládní apolitickou organizaci s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Agenda SMS ČR zahrnuje např. prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní), připomínkování nejrůznějších legislativních návrhů, prezentace a prosazování potřeb menších obcí a měst, hájení zájmů venkova a jeho obyvatel a spolupráce v boji proti korupci ve veřejné správě. Podíl městyse ve Sdružení místních samospráv ČR činil k 31.10.2022 činil 0,05 %.

Městys Nový Hrádek je členem **Místní akční skupiny Pohoda venkova**, která vytváří spolek za účelem podpory rozvoje venkovského partnerství a leaderovské spolupráce v regionu. MAS Pohoda venkova působí na území 35 měst a obcí na území Orlických hor, Novoměstska a Dobruška, jedná se o území s rozlohou přibližně 337 km², kde žije více jak 32 tisíc obyvatel.. MAS přerozděluje finanční prostředky na projekty v oblastech zemědělství, životního prostředí, infrastruktury a zaměstnanosti na území MAS. MAS POHODA venkova, z.s. se kromě komunitního plánování zabývá také rozvojem vzdělávání v rámci **Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání** na území ORP Dobruška a ORP Nové Město nad Metují. Zaměřujeme se na rozvoj a zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků do 15 let. MAS spolupracuje s obcemi, podporuje soudržnost regionu a pořádá vzdělávací a kulturní akce (zdroj: <https://www.pohodavenkova.cz/>). Podíl městyse v MAS k 31.10.2022 činil 1,92 %.

Obr. 7: Území MAS Pohoda venkova

Zdroj: <https://www.pohodavenkova.cz/>

Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – **Euroregion Glacensis**, do kterého městys Nový Hrádek rovněž patří, je nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území okresů Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice a Šumperk na české straně a powiaty kłodzki, ząbkowiski, wałbrzyski, strzeliński, świdnicki, dzierzoniowski a město Wałbrzych na polské straně. Jeho hlavním úkolem je podpora česko-

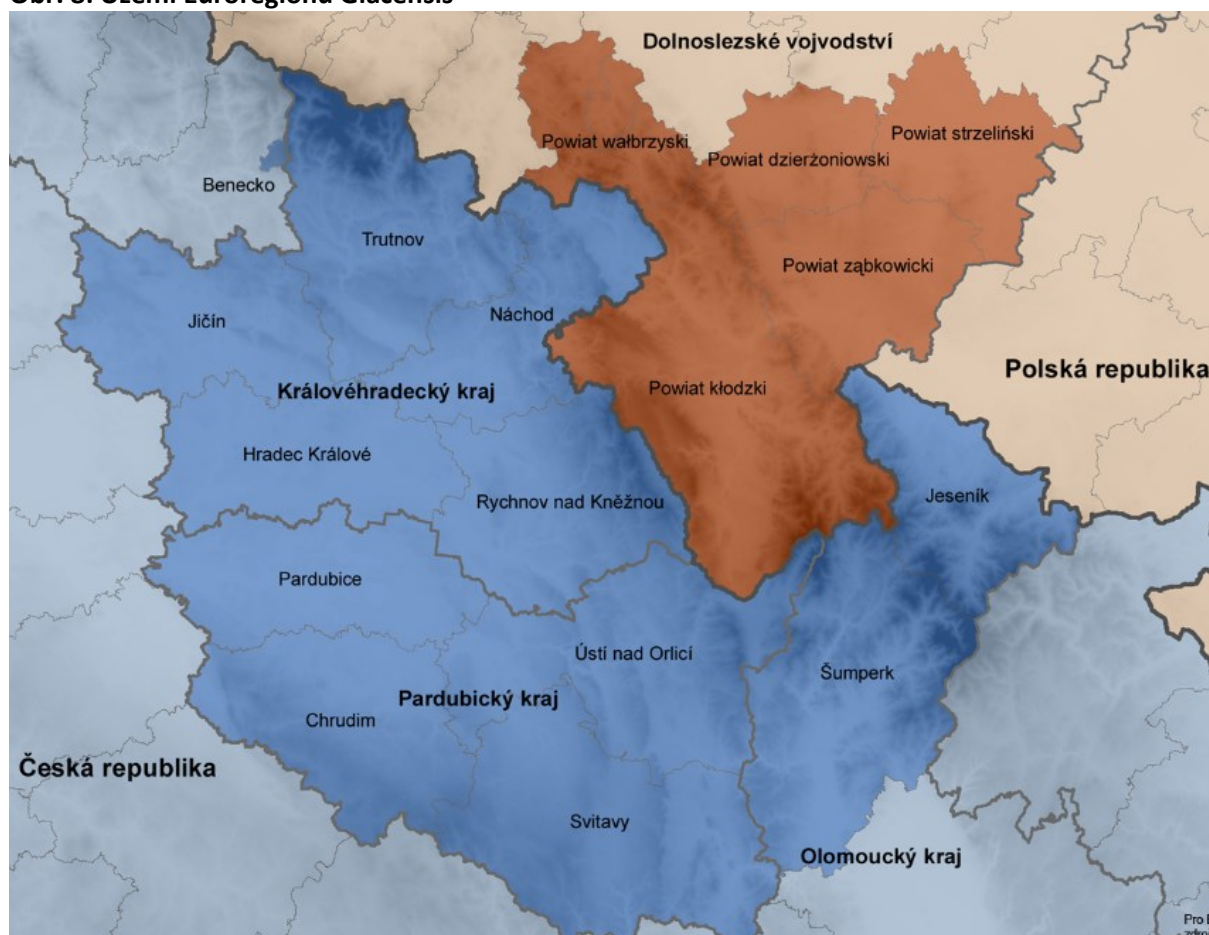

polské přeshraniční spolupráce a rozvoje příhraničního území, která jsou spjata úzkými geografickými a historicko-politickými vazbami. Hlavním motivem je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice, vedoucí k postupnému vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje. Euroregion přináší podporu v těchto činnostech – územní plánování, spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu, zachování a zlepšování životního prostředí, výstavba a přizpůsobení infrastruktur přesahující státní hranice, spolupráce při předcházení vzniku, průběhu a odstraňování důsledků přírodních katastrof a živelných pohrom, rozvoj turistiky a vytváření nových hraničních přechodů, spolupráce v oblasti školství, kultury a sportu, spolupráce v humanitární a sociální oblasti atd.

Euroregion Glacensis byl založen podpisem smlouvy o vytvoření česko-polského Euroregionu Glacensis 5. 12. 1996 v Hradci Králové. Sídlo je v Rychnově nad Kněžnou, kde také působí sekretariát české části euroregionu. Sídlem polského sdružení, a tím i sekretariátu polské části Euroregionu Glacensis, je Kłodzko (zdroj: <http://www.euro-glacensis.cz>). Městys Nový Hrádek je členem od roku 2003.

Obr. 8: Území Euroregionu Glacensis

Zdroj: <http://www.euro-glacensis.cz>, EuroGeographics, ČÚZK

Městys Nový Hrádek je jedním z členů **Dobrovolného svazku obcí (DSO) Region Orlické hory**. Tento svazek byl založen v roce 1992 a tvořilo ho celkem 29 obcí. V současné době je členem DSO celkem 23 horských a podhorských měst a obcí. Cílem DSO je chránit a podporovat společné zájmy členských obcí, zejména spolupracovat při obnově a rozvoji venkova, koordinovat činnost v oblasti cestovního ruchu a podporovat hospodářsko-sociální a kulturní rozvoj. Jednotlivé obce spolupracují s polskými partnery při pořádání kulturních i zájmových akcí, připravují prezentace škol, kulturních zařízení i spolků. Společným produktem podporujícím turismus je projekt „Kačenčina pohádková říše“, která vychází z knihy Pohádky z Orlických hor od Josefa Lukáška z Bystrého. Každá členská obec má svého vlastního patrona a jeho příběh. Nový Hrádek „reprezentuje“ skřítek Frymbulín. Podíl městyse v DSO Region Orlické hory k 31.10.2022 činil 4,35 %.

Městys Nový Hrádek je také členem **Dobrovolného svazku obcí (DSO) Region Novoměstsko**, v kterém se v současnosti sdružuje 30 obcí a sídlo svazku se nachází v Novém Městě nad Metují. Cílem svazku je podpora hospodářsko-sociálního a kulturního rozvoje. Předmětem činnosti je rozvoj členských obcí svazku s cílem napomoci celkovému rozvoji a prosperitě regionu a jeho obyvatel. Podíl městyse v DSO Region Novoměstsko k 31.10.2022 činil 3,33 %.

2.6. Dílčí SWOT – Základní charakteristika městyse

Tab. 3 Dílčí SWOT analýza – základní charakteristika městyse

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> – Meziobecní spolupráce – městys je aktivním členem ve dvou dobrovolných svazků – Dlouhodobá zkušenost se zapojením do spolupráce v rámci MAS Pohoda venkova a Euroregionu Glacensis, aktivita městyse a jeho představitelů v této oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> – Periferní poloha v rámci okresu Náchod, Královéhradeckého kraje i ČR
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> – Poloha v turisticky atraktivním regionu Kladského pomezí – Udržení, rozvoj a další využití regionálních a mezinárodních vazeb a partnerství 	<ul style="list-style-type: none"> – Nedostatek finančních prostředků na projekty meziobecní spolupráce

3. Obyvatelstvo

3.1. Demografická struktura

Ke dni 1. 1. 2021 žilo v Novém Hrádku celkem 868 obyvatel, z toho jich 95,4 % bydlelo v místních částech Nový Hrádek a Doly, 2,3 % v Dlouhém a 2,3 % ve Rzech. V ZSJ Krahulčí k tomuto datu nebyl přihlášen žádný trvale bydlící obyvatel (údaje z webu czso.cz a městyse).

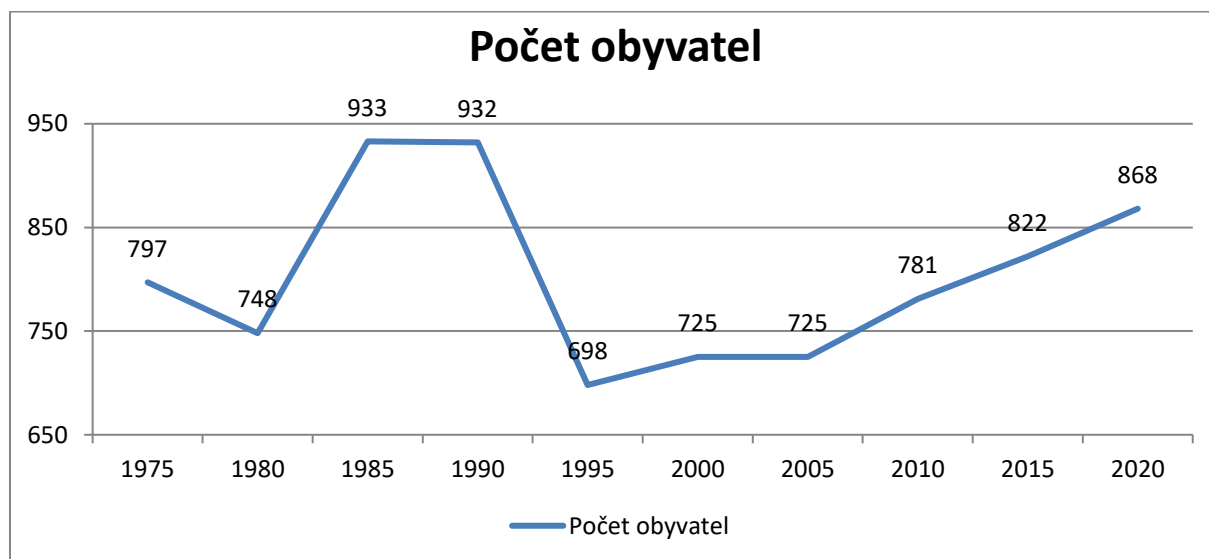
Od roku 1869, odkdy je prováděno pravidelné sčítání, sice poklesl počet obyvatel Nového Hrádku z 2112 na 868 obyvatel v roce 2020, což lze označit za výrazný pokles. Minimum obyvatel měl Nový Hrádek v roce 2003 (697). Prudký nárůst počtu obyvatel v letech 1985 až 1990 byl ovlivněn pouze administrativně, kdy došlo k úřednímu připojení obce Borová k Novému Hrádku. V Borové žilo v roce 1985 celkem 204 obyvatel, v roce osamostatnění 229 obyvatel (1990). I v tomto období tedy docházelo na Novém Hrádku k pomalému úbytku obyvatel. Od 90. let 20. století se počet obyvatel poměrně stabilizoval a od roku 2003 (697 obyvatel), kdy byl zaznamenán historicky nejnižší počet obyvatel v městyse, lze sledovat plynulý nárůst počtu obyvatel až do současnosti. V roce 2014 dosáhl počet obyvatel zhruba hodnot z počátku 70. let 20. století a v dalších šesti letech nárůst pokračoval až na současných 868 obyvatel.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že městyse v posledních patnácti letech obyvatelstvo spíše přibývá a celkový populační nárůst představoval mezi lety 2005 a 2020 téměř 20 %. K nárůstu docházelo plynule, bez větších skokových výkyvů. Podrobně viz graf a tabulka níže.

Vývoj v Novém Hrádku lze oproti většině obcí (obdobné velikosti i větších) v Královéhradeckém kraji označit za velmi pozitivní. Zatímco většina obcí obyvatelstvo vlivem negativního přirozeného i migračního přírůstu ztrácí, v Novém Hrádku se děje přesně opačný jev, který trvá již od počátku nového tisíciletí.

Z tabulky 4 je však patrné, že tento nárůst se týká pouze centrální místní části Nový Hrádek, naopak ostatní části obce mají počet obyvatel stabilní nebo zde počet obyvatel ubývá. Nejvýraznější pokles počtu obyvatel zaznamenala v období od roku 2001 základní sídelní jednotka Doly. Městyse Nový Hrádek má pět základních sídelních jednotek, a to: Dlouhé, Doly, Krahulčí, Nový Hrádek a Rzy. Základní sídelní jednotka Doly je nejmenší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Nového Hrádku od roku 1975 (k 31. 12. daného roku)

Zdroj: ČSÚ

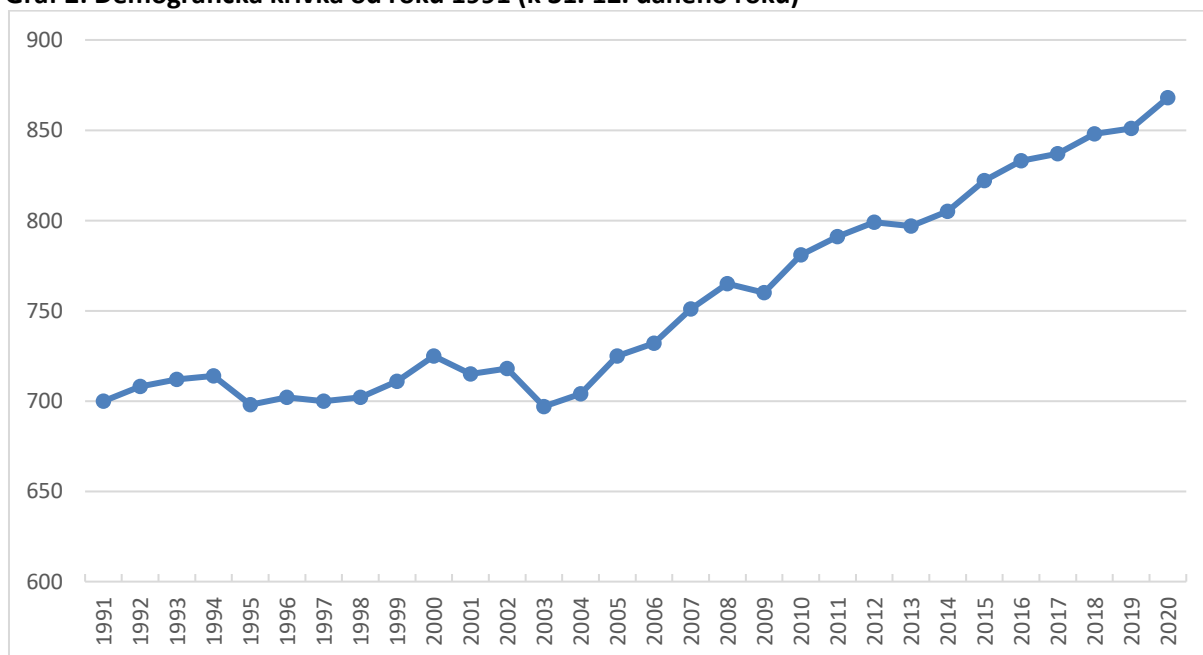

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel Nového Hrádku od roku 1971 (k 31. 12.)

Rok	Počet obyvatel	Rok	Počet obyvatel
1971	818	1996	702
1972	808	1997	700
1973	811	1998	702
1974	808	1999	711
1975	797	2000	725
1976	787	2001	715
1977	774	2002	718
1978	766	2003	697
1979	776	2004	704
1980	748	2005	725
1981	803	2006	732
1982	789	2007	751
1983	781	2008	765
1984	741	2009	760
1985	933	2010	781
1986	901	2011	791
1987	917	2012	799
1988	898	2013	797
1989	921	2014	805
1990	932	2015	822
1991	700	2016	833
1992	708	2017	837
1993	712	2018	848
1994	714	2019	851
1995	698	2020	868

Zdroj: ČSÚ

Graf 2: Demografická křivka od roku 1991 (k 31. 12. daného roku)

Tab. 5: Informace týkající se základních sídelních jednotek na území Nového Hrádku

	Dlouhé	Doly	Krahuččí	Nový Hrádek	Rzy	CELKEM
Kód ZSJ	107310	107328	107336	107344	107352	-
Výměra (ha)	291	54	251	462	81	1139
Počet obyvatel 1991	19	31	5	630	15	700
Počet obyvatel 2001	13	25	1	646	19	704
Počet obyvatel 2011	14	12	1	725	18	770
Počet obyvatel 2020	20	0	0	828	20	868

Poznámka: 1991 - obyvatelstvo trvale bydlící, 2001 - obyvatelstvo bydlící (osoby s trvalým nebo dlouhodobým pobytem), 2011 - obyvatelstvo obvykle bydlící

Zdroj: RIS

K 31. 12. 2020 žilo na území Nového Hrádku celkem 868 obyvatel, z toho 439 (50,58 %) žen a 429 (49,42 %) mužů. Vyšší podíl žen, než mužů je typický na většině územních celků v České republice.

Na demografický vývoj v městyse má největší vliv přirozený a migrační přírůstek. Přirozený přírůstek zaznamenává rozdíl počtu živě narozených dětí a počtu zemřelých obyvatel. Migračním přírůstkem je myšlen rozdíl počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob ve sledovaném roce či období na území Nového Hrádku. Celkový přírůstek znamená součet přirozeného a migračního přírůstku v daném roce.

Následující tabulka přináší srovnání v roce 2013 (doba zpracování předchozího strategického plánu rozvoje) a 2020 a porovnává vývoj daných ukazatelů jak v městyse Nový Hrádek, tak v nadřazeném územním celku Královéhradeckého kraje i celé České republiky. Zatímco v roce 2013 byl celkový přírůstek záporný ve všech uvedených územních celcích, v roce 2020 zůstal záporný jen v Královéhradeckém kraji. V Novém Hrádku byl dokonce zaznamenán v porovnání s ostatními jako nejvyšší.

Tab. 6: Srovnání přírůstku obyvatel v jednotlivých územních celcích – rok 2013 a 2020

Rok 2013	Název územního celku	Přírůstek přirozený		Přírůstek migrační		Přírůstek celkový		Střední stav obyvatel ¹
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
2013	Nový Hrádek	-1,00	-0,12	-1,00	-0,12	-2,00	-0,24	797
2013	Královéhradecký kraj	-467	-0,08	-570	-0,10	-1 037	-0,18	551 909
2013	ČR	-2 409	-0,02	-1 297	-0,01	-3 706	-0,04	10 512 419

Rok 2020	Název územního celku	Přírůstek přirozený		Přírůstek migrační		Přírůstek celkový		Střední stav obyvatel
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
2020	Nový Hrádek	-2,00	-0,23	19	2,19	17	1,95	868
2020	Královéhradecký kraj	-1168	-0,21	324	0,06	-844	-0,15	551 605
2020	ČR	-19 089	-0,18	26 927	0,25	7 838	0,07	10 700 155

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/database-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Protože demografický vývoj je v jednotlivých letech velmi proměnlivý, nelze odvozovat závěry pouze z údajů za jeden rok. Pokud tedy hodnotíme delší časovou řadu, stále se potvrzuje pozitivní trend

¹ Střední stav dle ČSÚ je počet obyvatel daného území v okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období. Za střední stav obyvatel v kalendářním roce je považován počet obyvatel daného území o půlnoci z 30. 6. na 1. 7. sledovaného roku, který vychází z bilance pohybu obyvatel daného území od počátku roku do konce června.

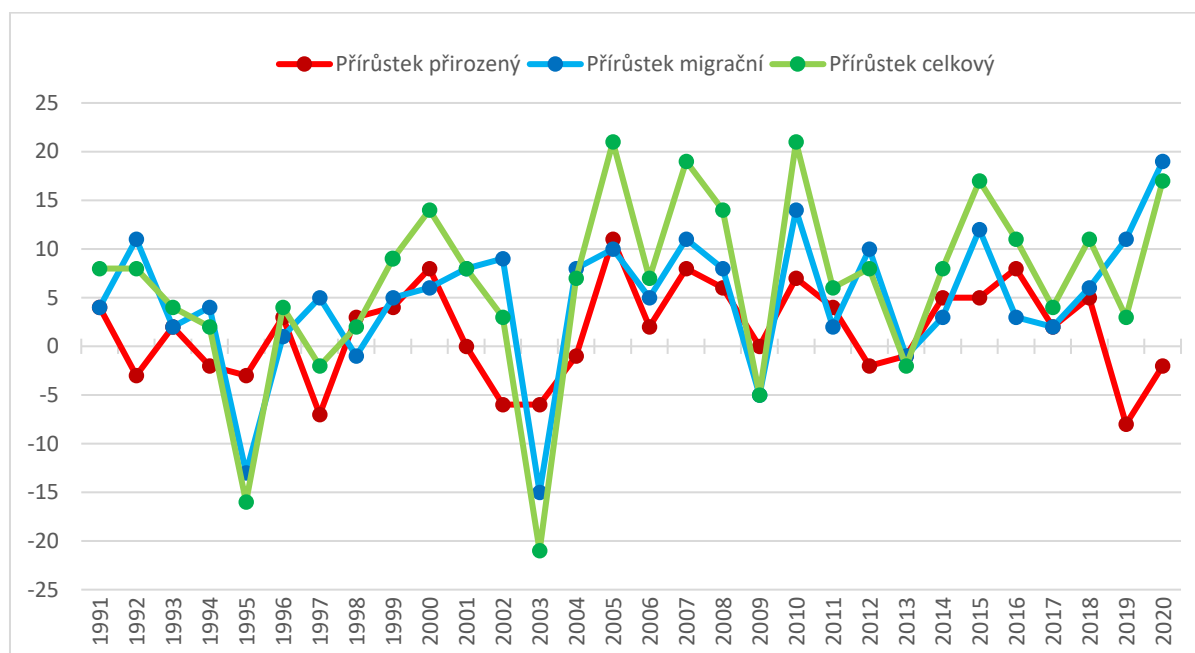

vývoje počtu obyvatel městyse Nový Hrádek oproti vyšším územním celkům. Například v Královéhradeckém kraji počet obyvatel stále mírně klesá, a to jak přirozeným úbytkem, tak úbytkem obyvatel v důsledku stěhování. Na úrovni ČR je již více než deset let přírůstek obyvatel kladný (výjimkou byl rok 2013), a to nejen přirozeným přírůstkem, ale zejména zahraniční imigrací.

Je zřejmé, že v časové řadě došlo k největšímu úbytku obyvatel v roce 2003 (dáno vystěhováním většího počtu osob). Nicméně po tomto roce docházelo k postupnému zlepšování situace. Stěžejní v posledních třech letech je zejména migrační přírůstek – dáno pravděpodobně vlivem nové výstavby rodinných domů. Pro budoucí rozvoj městyse je důležité zajistit stabilitu počtu obyvatel v městyse, aby nedocházelo k jejich výraznému úbytku.

V následujícím grafu je znázorněn přirozený, migrační i celkový přírůstek od roku 1991 do roku 2020. Pro přehlednost je zde uveden zelenou křivkou celkový přírůstek obyvatelstva, který shrnuje oba uvedené přírůstky, tedy jak přirozený (červená křivka), tak migrační (modrá křivka). Z grafu níže tedy jednoznačně vyplývá, že je městys Nový Hrádek migračně velmi atraktivní, neboť za celé výše uvedené období se pouze v letech 1995, 2003 a 2013 vystěhovalo více obyvatel, než přistěhovalo.

Graf 3: Přirozený a migrační přírůstek v Novém Hrádku v letech 1991 – 2020

Od roku 2014 do roku 2020 přirozený přírůstek přispěl k nárůstu počtu obyvatel průměrně o cca 2,2 obyvatele za rok. Pokud hodnotíme vývoj počtu obyvatel pouze za posledních 6 let (tedy období mezi rokem, kdy byl zpracován původní strategický plán a rokem jeho aktualizace), tak počet obyvatel v tomto mezidobí vzrostl téměř o 8 % - mírně větší vliv měl stále přírůstek migrací než přírůstek přirozený, i když až na rok 2019, kdy byl přirozený přírůstek velmi negativní a rok 2020, kdy byl přirozený přírůstek mírně negativní, byl tento ukazatel v ostatních letech tohoto mezidobí pozitivní. Pokud bychom počet obyvatel v roce 2020 porovnali s rokem 2003, tak došlo k navýšení počtu obyvatel dokonce o více jak 24 %, což je na poměry obce takovéto velikosti v porovnání s obdobnými obcemi v ČR (ležící téměř na periferii ČR), velmi neobvyklé. Standardně totiž takovéto obce počty obyvatel spíše ztrácejí.

Pro budoucí rozvoj městyse by bylo vhodné tento stav udržovat, zejména tedy udržovat stabilitu v celkovém přírůstku obyvatel, aby nedocházelo k jejich ubývání. Důležité tedy je, aby v následujících letech docházelo k dostatečnému přírůstku obyvatel, a to jak migračnímu, tak i přirozenému, aby byl počet

obyvatel stabilní. Případný trvalý úbytek obyvatel by totiž mohl výrazně ohrozit budoucí rozvoj městyse vlivem např. snížení rozpočtu městyse jako celku, ohrožení rozpočtu ZŠ a MŠ apod. Městys by tak měl nadále vytvářet příznivé prostředí pro své stávající i nové obyvatele, včetně zajištění veřejných služeb v potřebném rozsahu a kvalitě (v oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, vzdělávání, volnočasových aktivitách apod.), stejně jako zajistit dostupné bydlení pro různé kategorie obyvatel, aby byl počet obyvatel stabilní a byl eliminován jejich případný úbytek v budoucnu.

Přehled kumulativního přírůstku pro roky 2008 – 2013 a 2014 - 2020 je zobrazen v následujících tabulkách.

Tab. 7: Přírůstek obyvatel v období let 2008 – 2013 a 2014 - 2020

Kumulativně v letech 2008 - 2013					Celkový přírůstek v letech 2008 - 2013		
Průměrný počet obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
782	55	41	110	82	14	28	42

Kumulativně v letech 2014 - 2020					Celkový přírůstek v letech 2014 - 2020		
Průměrný počet obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
838	64	49	163	107	15	56	71

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Hustota zalidnění je podíl počtu obyvatel a rozlohy území. V roce 2013 byla hustota zalidnění na území Nového Hrádku 70 obyvatel/km², což je ve srovnání s vyššími územními celky výrazně podprůměrná hodnota, která je způsobena značnou rozlehlostí katastrálního území a poměrně malým intravilánem městyse. V roce 2020 pak vlivem zvýšení počtu obyvatel tento ukazatel mírně stoupl na hodnotu 76 obyvatel/km². V tomto roce došlo naopak ke snížení hustoty obyvatel v okrese Náchod a stav v Královéhradeckém kraji zůstal stejný. Hustota zalidnění ČR se vlivem kladného migračního přírůstku rovněž nepatrně zvýšila.

Hustota zalidnění Nového Hrádku poukazuje na typicky venkovský charakter území. K tomu se přidává jeho periferní poloha v rámci POÚ a ORP Náchod.

Tab. 8: Hustota zalidnění Nového Hrádku a vyšších územních celků v roce 2013 a 2020

Územní celek	Rozloha v km ²	Počet obyvatel k 31. 12		Hustota zalidnění	
		2013	2020	2013	2020
Nový Hrádek	11,4	797	868	70	76
Okres Náchod	852	111 874	109 487	131	129
Královéhradecký kraj	4 759,00	551 909	550 803	116	116
Česká republika	78 866,00	10 512 419	10 701 777	133	136

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura je z dlouhodobého hlediska ovlivněna zejména vývojem porodnosti a úmrtnosti v území, ale také migračními pohyby obyvatelstva. Základní věková struktura obyvatelstva se sleduje pomocí vývoje tří hlavních věkových kategorií: do 14 let, 15 - 64 let a 65 a více let.

Nejvíce zastoupená je skupina ekonomicky aktivních obyvatel. Obyvatelstvo městyse Nový Hrádek má dlouhodobě početněji zastoupenou skupinu obyvatel ve věku 0-14 let v porovnání s věkovou skupinou 65 a více let, nicméně rozdíl se s postupem času vyrovnávají. V celkovém měřítku je to velmi pozitivní zjištění, neboť na většině území ČR dochází k opačnému jevu, tzn. ke stárnutí populace (věková skupina 65 a více let převažuje nad věkovou skupinou 0-14 let), nicméně trend v posledních dvou letech naznačuje stagnaci a spíše snižování potu obyvatel v té nejmladší věkové kategorii a naopak nárůst.

Navíc je z posledních čtyř let velmi patrný kontinuální pokles počtu obyvatel v nejmladší věkové kategorii, a naopak nárůst v kategorii 65 let a více, což dokládá výrazné stárnutí populace v městyse. Tento obrat je patrný již v roce 2010, nicméně výrazný je tento nepoměr posledních pět let. K takovému stárnutí obyvatelstva dochází vlivem nedostatečného přírůstku mladších věkových skupin, vlivem snížení úrovně porodnosti a nárůstu počtu osob ve starším věku (z důvodu stále se zlepšující zdravotní péče apod.).

Tab. 9: Věková struktura obyvatel Nového Hrádku v období let 2008 - 2020

Rok	Obyvatelstvo celkem	Věková skupina								
		celkem			muži			ženy		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
2008	765	151	501	113	69	251	51	82	250	62
2009	760	150	504	106	68	254	48	82	250	58
2010	781	156	518	107	72	261	46	84	257	61
2011	791	161	518	112	77	260	44	84	258	68
2012	799	163	520	116	78	260	47	85	260	69
2013	797	153	529	115	69	266	46	84	263	69
2014	805	158	528	119	74	266	49	84	262	70
2015	822	161	534	127	70	267	56	91	267	71
2016	833	163	538	132	73	267	60	90	271	72
2017	837	157	539	141	68	273	64	89	266	77
2018	848	159	542	147	70	276	69	89	266	78
2019	851	159	546	146	76	281	64	83	265	82
2020	868	155	561	152	74	289	66	81	272	86

Zdroj: ČSÚ (https://www.czso.cz/csu/xh/vekove_slozeni_obyvatel_v_obcich)

Co se poměru jednotlivých věkových skupin týče, tak v roce 2008 tvořila skupina osob do 14-ti let 19,7%, skupina obyvatel v produktivním věku 65,5% a skupina obyvatel v postproduktivním věku 14,8%. V roce 2014 byl tento poměr 19,6%, 65,6% a 14,8% a v roce 2020 pak 17,8%, 64,6% a 17,6%. Vlivem snížení procentního zastoupení nejmladší věkové složky obyvatel tedy do jisté míry dochází k mírnému stárnutí populace v městyse, ale jak bylo zmíněno výše, oproti jiným obdobným municipalitám (např. v nedalekém městyse Velké Poříčí na Náchodsku byl tento poměr v roce 2020 následující - 15,5%, 60% a 24,5%) je i stávající situace velmi dobrá.

Podíl žen v populaci České republiky v roce 2020 (50,7 %) dlouhodobě mírně převyšuje podíl mužů (49,3 %), a to především díky výraznějšímu zastoupení žen ve věkové kategorii 65 let a více. Obdobný

poměr platí i pro ženy a muže v Novém Hrádku, kdy zde v roce 2020 žilo 429 mužů (49,4 %) a 439 žen (50,6 %). Ve věkové kategorii nad 65 let tvořily ženy mezi obyvateli ve věku 65 let a více 56,6 % a muži zbývajících 43,4 %. V Novém Hrádku je početní převaha žen, resp. dívek i ve skupině obyvatel do 14 let (52,3 %). Počet žen a mužů v produktivním věku naopak mírně převyšují muži (51,5 %).

Ve srovnání s vyššími územními celky se ukazuje zřetelně mladší věková struktura obyvatel Nového Hrádku, kdy má jak výrazně vyšší podíl obyvatel ve věku do 14 let a naopak nižší podíl obyvatel ve věku 65 let a více. Vzhledem k tomu, že podíl skupiny obyvatel v produktivním věku je zhruba srovnatelný, jako ve vyšších územních celcích, neočekává se výrazně rychlejší stárnutí populace Nového Hrádku v následujících letech oproti vyšším územním celkům.

Tab. 10: Věková struktura obyvatel Nového Hrádku a vyšších územních celků (2014 a 2020, %)

Věková skupina	0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více let
Nový Hrádek	19,63	65,59	14,78
ORP Náchod	15,22	65,09	19,68
Královéhradecký kraj	15,03	65,98	18,99
ČR	15,19	66,96	17,84
Věková skupina	0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více let
Nový Hrádek	17,86	64,63	17,51
ORP Náchod	15,46	61,84	22,70
Královéhradecký kraj	15,63	62,36	22,01
ČR	16,06	63,76	20,18

Zdroj: ČSÚ

O stárnutí populace dále vypovídá tzv. **index stáří**, který vyjadřuje, kolik obyvatel z nejstarší věkové skupiny (65+) připadá na sto dětí v kategorii 0-14 let. Je-li výsledná velikost indexu nižší než sto, je podíl předproduktivní složky obyvatel vyšší, než podíl postproduktivní. Naopak, je-li výsledná hodnota indexu vyšší než 100, je počet osob ve věku nad 65 let vyšší než počet dětí (0-14) v populaci. I když je situace v Novém Hrádku o poznání pozitivnější, co se stárnutí obyvatel týče, tak i zde v posledních letech dochází ke zvyšování podílu obyvatel starších 65-ti let. Důvodem je postupně se měnící podíl předproduktivní a postproduktivní složky obyvatel, kdy se snižuje podíl dětské složky a naopak se zvyšuje podíl seniorů v populaci.

Ve srovnání s vyššími územními celky je index stáří na úrovni městyse výrazně nižší, což znamená, že má Nový Hrádek vyšší podíl obyvatel v mladším věku (0-14 let), z čehož lze usuzovat na pozitivní budoucí vývoj počtu obyvatel. Index stáří se v posledních letech v celé ČR postupně zvyšuje (např. v roce 2001 byl index stáří ČR 85, v roce 2011 už to bylo 110 a v roce 2020 pak 125,5).

Tab. 11: Index stáří obyvatel Nového Hrádku a vyšších územních celků v roce 2014 a 2020

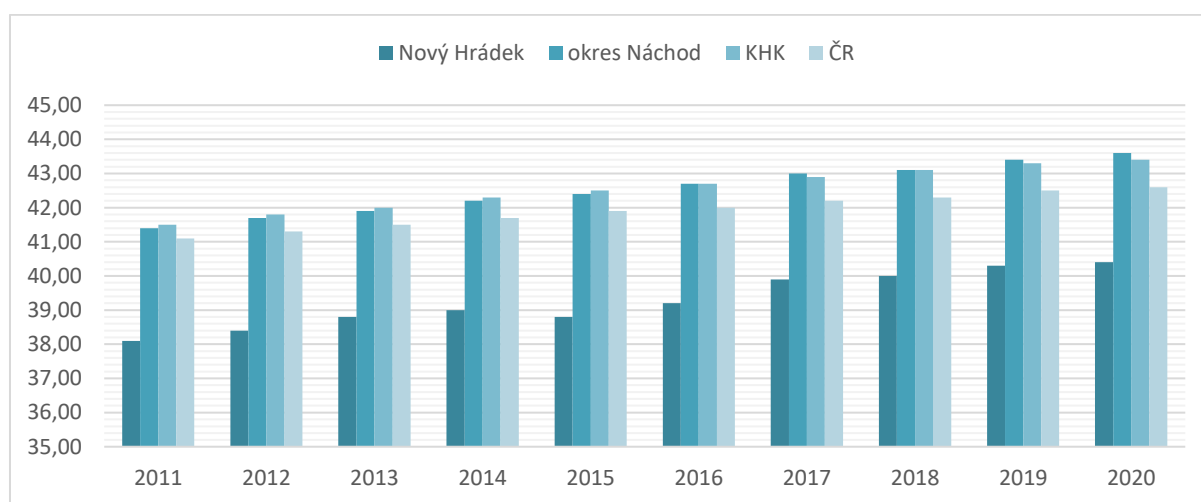
Územní celek (2014)	0 - 14	65 a více let	Index stáří
Nový Hrádek	158	119	75,32
ORP Náchod	9 300	12 024	129,29
Královéhradecký kraj	82 902	104 773	126,38
ČR	1 601 045	1 880 406	117,45
Územní celek (2020)	0 - 14	65 a více let	Index stáří
Nový Hrádek	155	152	98,06
ORP Náchod	9334	13 690	146,66
Královéhradecký kraj	86 123	121 170	140,70
ČR	1 719 741	2 158 322	125,50

Zdroj: RIS, ČSÚ (Veřejná databáze)

Aritmetickým průměrem věku všech osob na území Nového Hrádku je získán **průměrný věk** obyvatel, který byl v roce 2020 stejně jako v roce 2013 podprůměrný oproti okresu Náchod, Královéhradeckému kraji i ČR. I tento ukazatel tedy jednoznačně ukazuje na nižší počet starších osob v území. Z následujícího grafu je zřetelně viditelné pozvolné zvyšování průměrného věku obyvatelstva na úrovni všech sledovaných územních celků. Při rozlišení průměrného věku dle pohlaví je na území Nového Hrádku v roce 2020 průměrný věk žen 41,2 let a mužů 39,5 let. V grafu níže je pro porovnání zobrazen průměrný věk obyvatel Nového Hrádku a vyšších územně-správních jednotek (okres Náchod, Královéhradecký kraj a Česká republika). Z tohoto grafu je dobře patrný trend stárnutí populace, který je zřetelný pro celé území ČR a ve sledovaném období 2011 až 2020 se průměrný věk obyvatel v ČR zvýšil o 1,5 roku. Oproti tomu se na Novém Hrádku zvýšil průměrný věk obyvatel za toto období o 2,3 roky, čili obyvatelstvo N. Hrádku stárne zhruba stejným tempem jako zbytek populace ČR s tím, že je zde výrazně nižší průměrný věk (v r. 2020 o 2,2 roku).

Graf 4: Průměrný věk obyvatel N. Hrádku a jeho srovnání s vyššími územními celky (2011 – 2020)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Trend demografického stárnutí obyvatelstva (zvyšování podílu obyvatel ve věku 65+) je typický pro celou ČR a další vyspělé země. Ke stárnutí populace dochází jednak zpomalením růstu mladších věkových skupin (pokles úrovně plodnosti a porodnosti) a zrychlením růstu počtu osob ve starším věku (zlepšování lékařské péče, prodlužování naděje dožití).

Vzdělanostní struktura obyvatelstva je uvedena v tabulce níže a pro srovnání jsou zde uvedeny i další územní celky (Česká republika, Královéhradecký kraj, ORP Náchod a městys Nový Hrádek). Z následujících dat je zřejmé, že v uplynulých deseti letech došlo ve všech uvedených územních celcích k poklesu obyvatelstva s nejnižšími formami vzdělání (bez vzdělání a základního vzdělání) a naopak došlo ke zvýšení podílu obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním a s vyšším odborným vzděláním a k nepatrnému zvýšení ve všech územních celcích došlo i ke zvýšení podílu osob s úplným středoškolským vzděláním.

I nadále platí, že oproti srovnávaným územním (ČR a KHK) celkům jsou hodnoty v Novém Hrádku nadprůměrné v kategorii úplné střední vzdělání s maturitou. Podíl v okrese Náchod pak víceméně kopíruje podíl v Novém Hrádku. Nadprůměrný podíl byl také zaznamenán v kategorii vysokoškolského vzdělání – zde došlo nejen k významnému růstu mezi lety 2011 a 2021, ale tento podíl je navíc v městyse vyšší, než je v okrese Náchod i v Královéhradeckém kraji. Bohužel byly nadprůměrné hodnoty zaznamenány stále v kategorii základního vzdělání oproti všem vyšším územním celkům. Na druhou stranu však došlo v této kategorii k výraznému poklesu mezi lety 2011 a 2021 (o téměř 6 %).

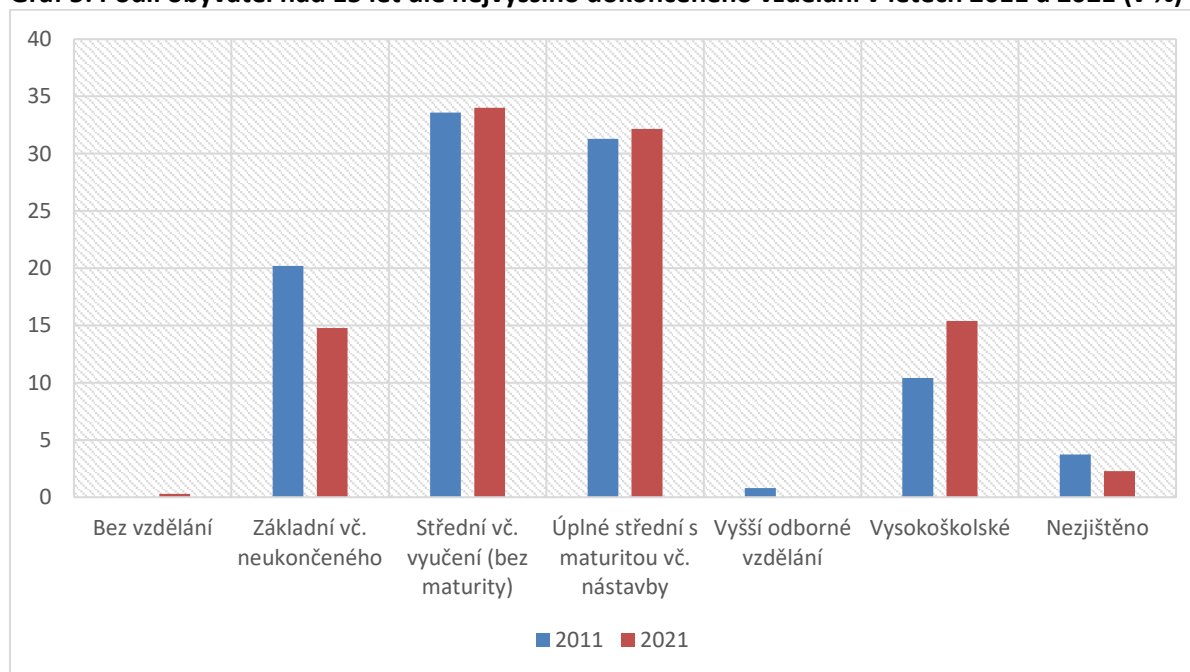

Tab. 12: Vzdělanostní struktura obyvatel v roce 2011 a 2021 (%) – N. Hrádek a vyšší územní celky

Dosažené vzdělání	Česká republika		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Městys Nový Hrádek	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Bez vzdělání	0,47	0,64	0,47	0,60	0,35	0,55	0,00	0,3
Základní vč. neukončeného	17,56	12,54	17,64	12,68	17,84	12,77	20,20	14,78
Střední vč. vyučení (bez maturity)	32,99	31,00	35,48	33,96	36,47	35,02	33,6	34,00
Úplné střední s maturitou vč. nástavby	29,87	30,89	30,40	31,73	31,30	32,92	31,3	32,16
Vyšší odborné vzdělání	1,31	1,57	1,29	1,56	1,15	1,44	0,8	0,01
Vysokoškolské	12,46	17,57	10,13	13,90	8,61	11,80	10,4	15,4
Nezjištěno	5,34	5,79	4,59	5,57	4,28	5,50	3,74	2,28

Zdroj: SLDB 2011 a 2021

Graf 5: Podíl obyvatel nad 15 let dle nejvyššího dokončeného vzdělání v letech 2011 a 2021 (v %)

Zdroj: vdb.czso.cz

Při porovnání vývoje vzdělanostní struktury obyvatelstva Nového Hrádku mezi roky 2011 a 2021 je patrný pozitivní trend, kdy dochází ke snížení počtu obyvatel s nižším vzděláním (základní vzdělání vč. neukončeného) a naopak mírně vzrostl podíl obyvatel s úplným středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním.

3.2. Sociální situace obyvatel

Národnostní složení

Z dostupných výsledků níže lze vypočítat, že během deseti let (mezi SLDB 2011 a 2021) se v průměru o téměř 7 p.b. zvýšil podíl lidí, kteří národnost neuvodili (napříč níže uvedenými územními celky), což má optický dopad na nejzastoupenější kategorii mezi sledovanými národnostmi, a to českou. Nadále je v Novém Hrádku dominantní národností, národnost česká. Z národnostních menšin je nejvíce zastoupena národnost slovenská a moravská, nicméně u obou byl zaznamenán pokles. Žádná národnostní menšina nevykazuje nějaký nadprůměrný podíl oproti ostatním územním celkům

uvedeným v tabulce níže. Ve všech ostatních národnostních skupinách byl zaznamenán oproti roku 2011 pokles. Při srovnání s vyššími územními celky je podíl národnostních menšin v Novém Hrádku podprůměrný. Tuto situaci lze vysvětlit jednak periferní polohou Nového Hrádku a také tím, že pro cizince je jistě větší možnost pracovního uplatnění nebo vzdělání ve větších městech, než v obci na samém okraji ČR.

Tab. 13: Národnost obyvatel v % - rok 2011 a 2021

Národnost	Česká republika		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Městys Nový Hrádek	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
česká	64,31	57,33	71,03	62,5	72,45	62,80	64,31	66,8
moravská	5,00	3,42	0,13	0,14	0,11	0,12	5,00	0,37
slezská	0,12	0,12	0,01	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00
slovenská	1,41	0,91	1,03	0,55	0,92	0,40	1,41	1,00
maďarská ²	0,09	x	0,07	x	0,05	x	0,09	x
německá	0,18	0,09	0,23	0,10	0,26	0,08	0,18	0,00
polská	0,37	0,25	0,23	0,16	0,26	0,22	0,37	0,05
romská	0,05	0,04	0,06	0,05	0,08	0,09	0,05	0,00
ruská	0,17	0,24	0,05	0,05	0,05	0,03	0,17	0,01
ukrajinská	0,51	0,75	0,38	0,53	0,43	0,40	0,51	0,03
vietnamská	0,28	0,30	0,16	0,18	0,36	0,23	0,28	0,00
neuvedeno	25,32	31,6	25,74	33,46	24,22	33,3	25,32	31,74

Zdroj: SLDB 2011 a 2021

Do území nezasahuje lokalita se sociálně vyloučenými obyvateli a ani z aktuálního dotazníkového šetření mezi obyvateli víceméně neidentifikoval významné problémy, které by souvisely s chováním sociálně slabších obyvatel (nebyla uvedena žádná problémová lokalita).

Náboženská víra

Z hlediska **náboženské víry** se mezi SLDB 2011 a 2021 došlo k celkem znatelnému nárůstu lidí, kteří se nehlásí k žádné víře. V roce 2011 bylo bez náboženské víry cca 31 % obyvatel a téměř 40 % neuvedlo nic a v roce 2021 se výrazně snížil podíl osob které neuvedli nic – cca 24,5 % a zároveň se zvýšil počet osob, které jsou bez víry – 44,47 %. Na druhou stranou došlo ke zvýšení podílu věřících osob (osob jednak hlásících se k církvi či náboženské společnosti a osob nehlásících se k církvi ani k náboženské společnosti, nicméně považující se za věřící), a to ze 7 % v rámci SLDB 2011 na cca 11 % v rámci SLDB 2021. Z tradičních církví je stále nejvíce zastoupená víra směřující k církvi římskokatolické, která má stále nadprůměrné zastoupení (cca 69 % v rámci věřících osob) ve srovnání s územními celky uvedenými v následující tabulce, avšak i v tomto ukazateli došlo mezi lety 2011 a 2021 k výraznému poklesu. Vysoký podíl věřících obyvatel, kteří se hlásí k římskokatolické církvi, je pozitivně ovlivněn dobře fungující Římskokatolickou farností sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku.

² Maďarská národnost se ve výsledcích ze SLDB 2021 dostupných začátkem dubna 2022 neobjevuje.

Tab. 14: Náboženská víra v % - 2011 a 2021

Náboženská víra	Česká republika		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Městys Nový Hrádek	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti z celkového počtu obyvatel, z toho:	14,02	13,06	10,39	9,24	15,82	14,27	22,1	20,22
Církev adventistů sedmého dne	0,5	0	0,72	0	0,87	0	0,3	0,00
Církev bratrská	0,74	0	1,6	0	2,64	0	0,0	0,00
Církev československá husitská	2,68	1,72	8,56	5,54	12,5	9	0,1	0,01
Církev římskokatolická	73,96	53,92	65,94	46,2	68,13	51,88	19,7	13,94
Českobratrská církev evangelická	3,54	2,37	3,91	2,76	2,44	1,88	0,4	0,06
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	0,89	0	1,1	0	1,28	0	-	-
Pravoslavná církev v českých zemích	1,4	0	1	0	0,68	0	-	-
Slezská církev evangelická augsburškého vyznání	0,56	0	0,02	0	0,01	0	-	-
Starokatolická církev v ČR	0,12	0	0,1	0	0,05	0	-	-
Věřící – nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	6,75	9,12	6,09	7,85	6,82	8,84	7,0	10,80
Bez náboženské víry	34,55	47,77	37,76	51,97	32,23	45,57	31,3	44,47
Neuvedeno	44,68	30,05	45,76	30,94	45,13	31,32	39,6	24,49

Zdroj: SLDB 2011 a 2021

3.3. Dílčí SWOT – Obyvatelstvo městyse

Tab. 15 Dílčí SWOT analýza – obyvatelstvo městyse

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> → Stálý růst počtu obyvatel již od počátku tisíciletí 	<ul style="list-style-type: none"> → V posledních letech stagnace, případné mírné otáčení trendu vývoje počtu obyvatel
<ul style="list-style-type: none"> → Sociálně stabilní prostředí (nejsou přítomny sociálně vyloučené lokality apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> → V posledních letech pomalý pokles počtu obyvatel v nejmladší věkové kategorii do 14-ti let a naopak nárůst v kategorii 65 let a více
<ul style="list-style-type: none"> → Pozitivní trend zlepšování vzdělanostní struktury obyvatel 	<ul style="list-style-type: none"> → Celkově mírně zhoršená úroveň vzdělanosti obyvatelstva, zejména ve srovnání s vyššími územními celky
<ul style="list-style-type: none"> → Příznivá věková struktura – nižší průměrný věk obyvatel oproti okolním obcím i vyšším územním celkům, hodnota indexu stáří stále pod 100 	
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> → Atraktivita České republiky a potažmo i městyse pro příchod migrantů (kontrolovaná migrace) 	<ul style="list-style-type: none"> → stárnutí populace (změna nároků na veřejné služby a infrastrukturu, změna sociálního prostředí atd.), ačkoliv s určitým zpožděním oproti jiným oblastem ČR
<ul style="list-style-type: none"> → Hledat možnosti v oblasti rozvoje bydlení a bytového fondu (příchod mladých lidí/rodin) 	
<ul style="list-style-type: none"> → Dotační podpora na některé prvky občanské vybavenosti – motivace příchodu nových obyvatel do městyse 	

4. Hospodářství

Převážná většina ukazatelů ekonomické úrovně a hospodářského vývoje je standardně uváděna jen za jednotlivé kraje či za republiku jako celek. Zdroje dat charakterizující hospodářství na úrovni obcí jsou omezené. Základním zdrojem informací v této oblasti je Registr ekonomických subjektů (RES), který provozuje Český statistický úřad. Pro potřeby této analýzy byla použita data zveřejněná v ARES (Administrativní registr ekonomických subjektů) a v RIS (Regionální Informační Servis).

V listopadu 2022 bylo v ARES evidováno 196 aktivních ekonomických subjektů, což je o 37 subjektů více než bylo evidováno v listopadu 2015 (došlo k více než 2% nárůstu). V tomto souhrnu jsou však všechny subjekty včetně zapsaných spolků, společenství vlastníků bytových jednotek apod. Celkem tedy bylo evidováno 153 fyzických osob, které tvoří cca dvě třetiny všech evidovaných subjektů. Téměř 5 % všech subjektů tvoří fyzické osoby podnikající v zemědělství. Celkem 16 subjektů tvořily společnosti s ručením omezeným (8% ze všech evidovaných subjektů). Nebyla evidována žádná akciová společnost.

V následující tabulce jsou uvedeni největší zaměstnavatelé působící na území Nového Hrádku. Jedním z významných zaměstnavatelů na Novém Hrádku je i Mikrobiologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i. (sídlo má v Praze), který není v následující tabulce uveden z důvodu neznámého počtu zaměstnanců na pracovišti Nový Hrádek v RES (pracuje zde do 50 zaměstnanců). Nachází se v něm sektor imunologie a fotobiologie, konkrétně laboratoř fyziologie, imunity a ontogeneze gnotobiontů. V ústavu je zkoumán vliv střevní mikroflóry na vývoj imunitních mechanismů v experimentálních modelech lidských onemocnění.

V porovnání s daty z roku 2014 se struktura největších zaměstnavatelů nijak výrazně nezměnila, pouze došlo k nárůstu v počtu zaměstnanců u subjektů ZŠ Nový Hrádek (z kategorie 10 – 19 do kategorie 25 – 49 zaměstnanců). K nárůstu došlo také u společnosti MaVin – nástroje s.r.o. (rovněž z kategorie 10 – 19 do kategorie 25 – 49 zaměstnanců). K poklesu naopak došlo u podniků Velos, výrobní družstvo (z kategorie 100 – 199 do kategorie 50 – 99 zaměstnanců) a firmy Kaden, s.r.o. (z kategorie 50 – 99 do kategorie 25 – 49 zaměstnanců).

Tab. 16: Největší zaměstnavatelé na území městyse

Zaměstnavatel	Činnost	Počet zaměstnanců
VELOS, výrobní družstvo	Výroba ostatních kovodělných výrobků atd.	50 - 99
KADEN, s.r.o.	Výroba her a hraček atd.	25 - 49
KOVAP Náchod, s.r.o.	Výroba plastových výrobků atd.	25 - 49
Základní škola Nový Hrádek	Základní vzdělávání	25 - 49
MaVin-nástroje s.r.o.	Výroba nástrojů a nářadí atd.	20 -24
Mateřská škola Nový Hrádek	Předškolní vzdělávání	10-19
Městys Nový Hrádek	Všeobecné činnosti veřejné správy	6-9

Zdroj: <https://apl.czso.cz/res/>

Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2020 stejně jako v roce 2014 nejvíce subjektů v oblasti zpracovatelského průmyslu. Podniky orientované na zpracovatelský průmysl (VELOS, výrobní družstvo, KADEN, s.r.o., KOVAP Náchod, s.r.o. atd.) jsou zároveň největšími zaměstnavateli v území. Druhým nejčastějším zaměřením byl velkoobchod, maloobchod a služby spojené s opravou a údržbou motorových vozidel. Třetím nejčastějším zaměřením v podnikatelské sféře bylo stavebnictví. V následující tabulce je uveden přehled hospodářské činnosti podle jednotlivých oborů (podniků se zjištěnou aktivitou), a to v roce 2014 a 2021. Je tak porovnáván rok zpracování původního strategického plánu rozvoje a aktuální časové období. Celkový počet podniků je o něco málo vyšší v roce 2021

než v roce 2014. V roce 2021 byla nejčteněji zastoupena oblast průmyslu, pak oblast velkoobchodu, maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel a třetí byla oblast stavebnictví.

Při srovnání podnikatelských aktivit v letech 2014 a 2020 nedošlo k zásadním změnám v podnikatelských činnostech. Zároveň nedošlo k žádnému zásadnímu nárůstu ani v jiných v odvětvích/činnostech. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v odvětví profesní, vědecké a technické činnosti, ve které došlo k nárůstu o 5 podnikatelských subjektů.

Tab. 17: Struktura ekonomických subjektů se sídlem na Novém Hrádku v letech 2014 a 2020

Oblast činnosti, počty subjektů a zaměstnanců	2014	2020
Oblast činností:		
Zemědělství, lesnictví, rybářství	10	18
Zpracovatelský průmysl	30	38
Stavebnictví	23	24
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	28	27
Doprava a skladování	2	1
Ubytování, stravování a pohostinství	6	8
Činnosti v oblasti nemovitostí	2	3
Profesní, vědecké a technické činnosti	16	21
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1	1
Ostatní činnosti	18	20
Nezařazeno	2	4
Počty subjektů:		
Státní organizace – počet subjektů	2	2
Akciové společnosti – počet subjektů	0	0
Obchodní společnosti – počet subjektů	12	13
Družstevní organizace – počet subjektů	1	1
Podnikatelé – fyzické osoby – počet subjektů	120	146
Svobodná povolání – počet subjektů	10	6
Ostatní právní formy – počet subjektů	11	13
Počet zaměstnanců:		
Počet subjektů bez zaměstnanců	66	77
Počet subjektů s 1-9 zaměstnanci – mikropodniky	10	10
Počet subjektů s 10-49 zaměstnanci – malé podniky	5	7
Počet subjektů s 50-249 zaměstnanci – střední podniky	2	1
Počet subjektů s >249 zaměstnanci – velké podniky	0	0

Zdroj: RIS

Při porovnání zaměstnanosti podle odvětví s dalšími územními celky je Nový Hrádek podprůměrný v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, stavebnictví i v odvětví služeb. Naopak nadprůměrné je v průmyslu. Data pro městyse ovšem vyplývají ze SLDB 2011, neboť data ze SLDB 2021 ještě v této oblasti nebyla až na úroveň městyse zanalyzována a zveřejněna. Lze však předpokládat, že se poměry ani za těch cca 10 let víceméně nezměnily, což lze vysledovat na vyšších územních celcích (ČR a Královéhradecký kraj), kdy došlo k mírnému nárůstu na straně služeb a k mírnému poklesu v zemědělství/lesnictví/rybářství a stavebnictví. Zaměstnanost v průmyslu se víceméně nezměnila. Data pro Královéhradecký kraj a ČR byla aktualizována dle dat uvedených ve veřejné databázi ČSÚ. Lze tedy předpokládat, že nadále dominuje zaměstnanost v průmyslu.

Tab. 18: Zaměstnanost v území podle vybraných odvětví/ekonomické činnosti – 2011 a 2021

	Zemědělství, lesnictví, rybníkářství			Průmysl a těžba	Stavebnictví			Služby	Nezjištěno	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
Nový Hrádek	2,2	4,5	39,9	34,2	6,3	3,8	46,9	26,9	4,7	0
KH kraj*	4,2	3,2	32,2	32	8,9	7	54,7	57,8	x	
Česká republika*	3	2,6	29,6	29,7	8,8	7,6	58,6	60,1	x	

Zdroj: SLDB 2011 a * <https://vdb.czso.cz/> pro rok 2021

4.1. Zemědělství

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že zemědělství není v Novém Hrádku prioritní rozvojovou oblastí a podniká v něm poměrně nízký počet ekonomických subjektů a je v něm zaměstnán nízký podíl ekonomicky aktivních osob (2,2 %).

Dle evidence RES v území k 31.12.2020 působilo 7 zemědělských podnikatelů – fyzických osob (4 v místní části Nový Hrádek, 2 podnikají ve Rzech a jeden v Dlouhém). V území je zemědělská půda dále obhospodařována firmou ZEPO Bohuslavice a.s. a dále Slavonií a.s. ze Slavoňova. Nízký hospodářský význam zemědělství vyplývá i z poměrně nízkého podílu orné půdy (11,5 % z celkové výměry) v území a z geografické polohy městyse, kdy vyšší nadmořská výška území má vliv na vznik méně úrodných půd s horším kvalitativním složením (více o využití půd viz dále).

4.2. Průmysl

Jak již bylo uvedeno výše, zpracovatelský průmysl je i nadále pro Nový Hrádek stěžejní podnikatelskou oblastí a zajišťuje množství pracovních míst, díky kterým je ve sledovaném území nízká nezaměstnanost, a to i v porovnání s vyššími územními celky. Tři největší zaměstnavatelé v městyse spadají do odvětví průmyslu (VELOS, výrobní družstvo, KADEN s.r.o. a KOVAP Náchod, s.r.o.). Tato struktura se v porovnání s rokem 2014, kdy byl zpracován původní strategický plán, nezměnila:

- **VELOS, výrobní družstvo** se specializuje na kovovýrobu a povrchovou úpravu práškovou barvou. Mezi stěžejní výrobky patří kovové bytové doplňky, díly pro automobilový průmysl, zdravotnictví a zahradní techniku.

V území jsou dvě výrobní, a to na Dolech a dále přímo v centru Nového Hrádku. Velos je největším zaměstnavatelem na území městyse, velké množství zaměstnanců sem dojíždí ze širokého okolí, včetně Polska.

Od roku 2022 patří do portfolia také navrhování a integrace průmyslových robotů do automatizovaných pracovišť. Jedná se o závod v Lubenci.

Mezi vlastní výrobky firmy patří zejména ráfky a blatníky na jízdní kola. Dalšími výrobky jsou například části nosiče palubní desky pro Škodu Fabia, rámy zadních sedaček pro KIA Sportage a Hyundai ix35, části mechanismu manuálního posuvu předních a zadních sedadel u KIA Venga a další. V segmentu zdravotnictví jsou hlavními zákazníky firmy Linet a Soehnle.

-
 KADEN, s.r.o. se nachází při vjezdu do Nového Hrádku od Rokole. Firma se zabývá výrobou modelů automobilů (Tatra, vojenské modely), hraček (stavebnice Variant) a výrobou bytových vodoměrů včetně odborné montáže. Od roku 2020 společnost Kaden nabízí také služby v oblasti zakázkové výroby a vývoje prototypových **dílů**, přípravků, maket a modelů pro různá průmyslová odvětví. Firma Kaden, s.r.o. spadá do kategorie 25 – 49 zaměstnanců.

-
 KOVAP Náchod, s.r.o. se zabývá výrobou kovových hraček (traktory a příslušenství, auta, autobusy, lanovky a ostatní) a je pokračovatelem bývalého Kovodružstva Náchod založeného v roce 1950. V závodu Doly se nachází lisovna plastů a kovů, nástrojárna, tiskárna na ofsetový potisk plechů, dynacast (stroj na vstřikování zinku) a další. V Semilech (vzdálené 87 km) dochází k montáži a nachází se zde prodejní sklad.

4.3. Služby

Zaměstnanost v oblasti služeb se pohybuje spíše na podprůměrné úrovni (46,9 %), ve srovnání s Královéhradeckým krajem (49,04 %) i Českou republikou (53,93 %)³. Důvodem podprůměrné nabídky služeb je nedostatečná poptávka v území a velká orientace na průmyslovou výrobu.

4.4. Cestovní ruch

Díky řadě aktivit v oblasti cestovního ruchu v posledních letech dochází k výraznému zvýšení potenciálu Nového Hrádku v oblasti cestovního ruchu a městys se tak snaží navázat na období první republiky, kdy byl významným turistickým místem pro své přírodní i historické bohatství (poutní místo Rokole, hrad Frymburk apod.).

V městysi a jeho okolí se nachází velké množství značených turistických cest a cykloturistických tras (č. 4038, č. 4035 a č. 22), které obyvatelé hojně využívají. Městys tedy je vhodným východiskem pro celou škálu pěších i cyklo výletů do okolí. V létě zde funguje pravidelná linka cyklobusů jedoucích z Náchoda do Deštného v Orlických horách. V zimním období lze vyrazit na výlety na běžkách či do lyžařského areálu Panská stráň, kde se nachází dvě sjezdovky a okruh pro běžkaře.

Z pamětihodností se zde nachází kostel sv. Petra a Pavla, který byl dostaven v roce 1723 a předtím stál na jeho místě dřevěný kostelík, který v roce 1722 shořel při požáru. V kostele se nachází hlavní oltář s plastickou výzdobou soch sv. Vojtěcha a sv. Prokopa od Matyáše Bernarda Brauna. V kostele se pravidelně konají bohoslužby.

Hrad Frymburk je významnou památkou Nového Hrádku a na území ČR je poměrně ojedinělou stavbou svého druhu. Hrad byl založen na počátku 14. století a jeho prvním známým držitelem byl Matouš z Frymburku, poté následovaly šlechtické rody z Lipé, Dubé, Trčky z Lípy a Colloredo-Mansfeldů. Hrad je zajímavý pro své neobvykle silné opevnění s mohutnou věží o průměru více než 18 metrů, která svou velikostí patří mezi nejširší stojící hradní věže nejen na území České republiky, ale i Evropy. V současné době patří k opomíjeným hradům a není ani v dobrém technickém stavu, proto je vstup povolen pouze na vlastní nebezpečí. Hrad je otevřen příležitostně při různých kulturních akcích pořádaných městyssem

³ Jedná se o údaj z roku 2011 (SLDB), data ze SLDB 2021 zatím nejsou k dispozici

(např. Hrádouská vařečka, Slunovrat na hradě Frymburk) a je možné si zde domluvit i individuální prohlídku. Nová naděje na záchranu hradu svítla koncem první dekády nového tisíciletí, kdy se o hrad začala zajímat Společnost ochránců památek ve východních Čechách, jejíž členové se po dohodě s majitelem hradu snaží tuto jedinečnou památku uchovat pro příští generace.

Z přírodních zajímavostí zde lze najít přírodní památku Rašelina, kde se vyskytuje zbytek přirozených lučních společenstev a nachází se na okraji Dlouhého. V území rostou také dva památné stromy a významným stromem je také třistapadesátiletá lípa srdčitá, která se umístila na třetím místě v anketě Strom roku 2002 (česká anketa pořádaná programem Strom života Nadace Partnerství).

V posledních cca 7 letech vznikla celá řada turisticky atraktivních míst, která výrazně oživila městyse Nový Hrádek, jakožto zajímavou lokalitu v podhůří Orlických hor.

- Cyklostezka Nový Hrádek (Dlouhé) – Taszow – byla vybudována na podzim roku 2020

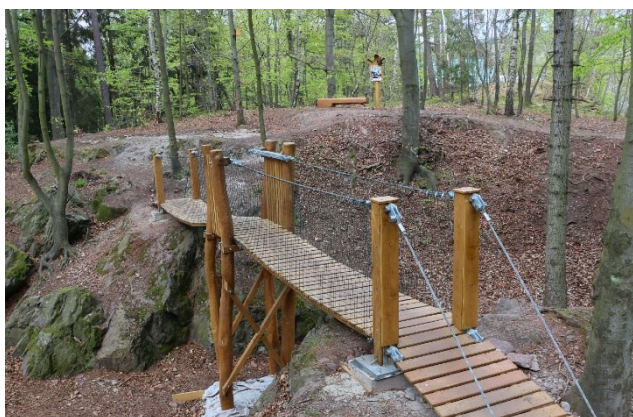

na místě bývalé nezpevněné komunikace, která sloužila jako polní cesta vedoucí směrem ke státní hranici. Její délka je 765 m. Na tuto cyklostezku navazuje nová cyklostezka za státní hranicí na polském území. Díky této bezpečné komunikaci vznikla společná cesta, která zvýšila přístupnost i potenciál kulturního a přírodního dědictví regionu na česko-polských hranicích (Nový Hrádek - Lewin Kłodzki), díky čemuž bude propojena a rozšířena společná nabídka cestovního ruchu pro cyklisty a pěší návštěvníky z obou stran

hranice.

- Stezka skřítky Frymbulína, okruh Hradní – jedná se o naučnou stezku nacházející se v extravilánu městyse, avšak v bezprostřední návaznosti na okrajovou část jeho zastavěného území.

Vybudována byla v roce 2019. Trasa stezky vede v malebném a zároveň tajuplném podhradí zříceniny hradu Frymburk a odkazuje na historii lokality i místní přírodní cennosti. Stezka je dlouhá téměř jeden kilometr a tvoří ji 3 zastavení, kryté posezení, lavičky, hry (pexeso, člověče nezlob se a šachy) lanový most přes hradní příkop (v místě, kde stával i v minulosti), který směřuje do míst zaniklé brány mezi skalami.

- Stezka skřítky Frymbulína, okruh Panský – jedná se o naučnou stezku, která zábavnou formou seznamuje s krajinou a historií v okolí Nového Hrádku. Stezka je dlouhá 6 kilometrů a začíná a končí na náměstí a obsahuje celkem 6 zastavení.

- Stezka skřítky Frymbulína, okruh U Hranic – jedná se o naučnou stezku nacházející se v extravilánu městyse (cca 3,5 km od centra), v bezprostřední blízkosti polských hranic. Byla dokončena na podzim roku 2022. Na její začátek je přivedena cyklostezka. Stezka odkazuje na

místní přírodní zajímavosti a zároveň je tvořena interaktivními a herními prvky zejména pro děti a mládež. Celková délka naučné stezky je cca 360 metrů. Naučnou stezku tvoří - 2 informační tabule, 6 interaktivních prvků, venkovní lavice z masivního dřeva (2 kusy), kryté posezení z opracovaných klád, které slouží jako místo pro odpočinek a občerstvení a ochrana před deštěm, 2 pružinová houpadla ve tvaru lesního zvířete. Tato stezka doplňuje širokou nabídku pro místní obyvatele i návštěvníky regionu, které tvoří naučná stezka skřítky Frymbulína, okruh Hradní, nová rozhledna na vrchu Šibeník a vybudovaná cyklostezka k hranicím s Polskem, kde se lokalita této naučné stezky nachází.

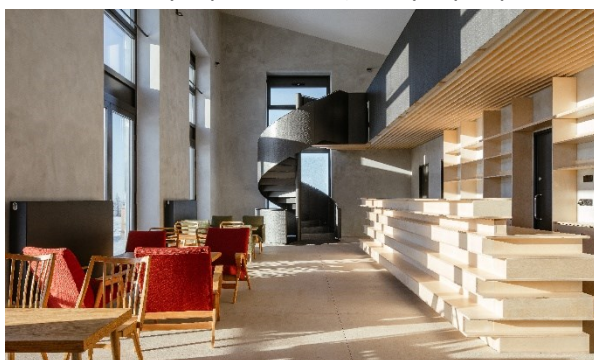
- Vrch Šibeník – rozhledna – rozhledna unikátně využívá tubus již neexistující demontované větrné elektrárny⁴ a je ukázkou nového využití stavby pro jiný účel, čímž byla vytvořena designově

naprosto odlišná a turisticky velmi atraktivní stavba. Stavba byla dokončena na podzim roku 2020. Rozhledna byla vybudována jako součást velkého česko-polského projektu „Česko-polská Hřebenovka – východní část“. Vyhlídková plošina rozhledny je 32 metrů nad zemí a lidé se na ni dostanou po točitém schodišti kolem tubusu (celkem 183 schodů). Výška rozhledny je 47 metrů. Podoba vzešla z architektonické soutěže. Rozhled je kruhový a při dobré viditelnosti jsou vidět Krkonoše, Orlické hory, Javoří hory, Opočno, pevnost Josefov, Nové Město nad Metují, Hradec Králové, Kunětická hora, Železné hory nebo Českomoravská vrchovina. Při skvělé viditelnosti je pak vidět i Ještěd nebo Kaňk u Kutné Hory.

Podoba vzešla z architektonické soutěže. Rozhled je kruhový a při dobré viditelnosti jsou vidět Krkonoše, Orlické hory, Javoří hory, Opočno, pevnost Josefov, Nové Město nad Metují, Hradec Králové, Kunětická hora, Železné hory nebo Českomoravská vrchovina. Při skvělé viditelnosti je pak vidět i Ještěd nebo Kaňk u Kutné Hory.

- TIC u rozhledny a parkoviště (TIC bylo podpořeno z programu ČR – PL – v rámci stejného projektu, jako rozhledna). V infocentru turisti

naleznou potřebné zázemí a získají důležité informace nejen o okolí Nového Hrádku, ale také o aktivitách na polské straně hranice. Jsou zde k dispozici propagační materiály apod. Vybavení budovy (infopult a nábytek) bylo pořízeno za přispění Nadace ČEZ.

Parkoviště – se nachází cca 160 m od rozhledny. Současná kapacita je 10 míst a do budoucna bude nutné ji navýšit.

⁴ Větrný park o čtyřech větrnících o celkovém výkonu 1,6 megawattu postavil na Šibeníku v roce 1995 soukromý investor. Prototypové zařízení se však kvůli technickým potížím a problémům s hlukem nikdy nedostalo do trvalého provozu. Park později získala společnost ČEZ, která na jeho místě chtěla postavit jeden obří větrník. I z tohoto záměru sešlo. Společnost ČEZ nakonec tři větrníky zbourala a v roce 2013 jeden tubus bez vrtule s pozemky a objektem trafostanice prodala městyši Nový Hrádek. Zdroj: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/rozhledna-sibenik-u-noveho-hradku>

- Křížová cesta na vrchu Šibeník – 15 zastavení utrpení a naděje – cesta byla otevřena v červnu 2022. Začíná u parkoviště nedaleko rozhledny na vrchu Šibeník a měří 2,2 km. Na vzniku se podílely čtyři střední školy: Střední škola řemeslná Jaroměř, Gymnázium Jaroslava Žáka Jaroměř, Česká lesnická akademie Trutnov a Střední průmyslová škola Oty Wichterleho, Hronov. Každá z těchto škol zajistila část z dané cesty – kříže, kování a keramická část – SŠ řemeslná Jaroměř; texty na informačních tabulích a krátké úvahy – Gymnázium J. Žáka Jaroměř; dřevo na výrobu křížů – Česká lesnická akademie Trutnov a grafická podoba – SPŠ O. Wichterleho Hronov.

V okolí Nového Hrádku se dále nachází poměrně velké množství turisticky zajímavých lokalit – např. pevnostní systém Dobrošov (národní kulturní památka) a Skutina, národní přírodní památka Peklo, se kterou část katastrálního území Nový Hrádek sousedí, mariánské poutní místo Rokole a zámky v Novém Městě nad Metují (NKP), v Náchodě (NKP) a v Opočně (NKP). Lze využít také blízkosti polských hranic a uskutečnit výlet do sousedního Polska.

Městys patří do Dobrovolného svazku obcí Region Orlické hory, který podporuje turistiku v Orlických horách.

Stejně jako v roce 2014 evidoval ČSÚ v roce 2021 na území Nového Hrádku tři hromadná ubytovací zařízení⁵. Tato tři ubytovací zařízení mají dohromady celkovou kapacitu 86 pokojů a 301 lůžek.

Tab. 19 Seznam hromadných ubytovacích zařízení v městyse Nový Hrádek

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
PENSION HRÁDEK	Nový Hrádek, Dlouhé 13	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
RESTAURACE A PENZION NA KOVÁRNĚ	Nový Hrádek, Nový Hrádek, Náměstí 23	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REHABILITAČNÍ A ŠKOLÍCÍ ZAŘÍZENÍ	Nový Hrádek, Rzy 18	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné

Zdroj: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=574287>

Tento statistický údaj nicméně dostatečně necharakterizuje ubytovací kapacity v regionu, neboť nezahrnuje ubytovací zařízení s menší kapacitou. Z pohledu dalšího ubytování byly tedy prověřeny webové portály zprostředkující ubytování v soukromí – e-chalupy/BK-tour/TourTrend, kde bylo identifikováno celkem 8 nemovitostí (chalup) k pronájmu na území Nového Hrádku a v místní části Rzy a celkem tyto objekty poskytují 20 ložnic s kapacitou 65 osob.

V roce 2020 v sektoru ubytování, stravování a pohostinství působilo celkem 8 subjektů (viz tabulka č. 17 výše) – téměř 5 % z celkového počtu podnikajících subjektů. V roce 2014 se jednalo o 6 ekonomických subjektů (4,4 % z celkového počtu podnikajících subjektů evidovaných v tomto roce), čili lze konstatovat, že došlo k mírnému navýšení.

⁵ Jedná se o zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu, tj. poskytující přechodné ubytování hostům.

V Novém Hrádku se každoročně pořádá množství kulturních i sportovních akcí, které do území přilákají velký počet návštěvníků. Jedná se např. o turistický pochod Hrádouská vařečka, Štěpánská taneční zábava, tradiční plesy (sokolský, hasičský a myslivecký), atd.

4.5. Trh práce

Podíl nezaměstnaných uchazečů se mezi lety 2014 a 2021 snížil téměř o dva procentní body, a to i přesto, že rok 2021 byl poznamenán pandemií onemocnění covid-19, která měla na trh práce významný vliv. Nicméně s ohledem na strukturu zaměstnanosti (viz předchozí kapitola) se zdá, v celkovém dopadu se pandemie v městyse nijak výrazně neprojevila. k 31. 12. 2014 činil podíl nezaměstnaných uchazečů 3,8 % a k 31. 12. 2021 snížil, a to na 1,8 %. Do roku 2020 tak víceméně pokračoval ekonomický rozvoj, nastartovaný již v roce 2011.

Tab. 20: Nezaměstnanost v městyse v roce 2014 a 2021

Měsíce	Dosažitelní uchazeči 15-64 let		Obyvatelstvo 15 – 64 let		Podíl nezaměstnaných uchazečů v %		Volná místa	
	2014*	2021	2014*	2021	2014*	2021	2014*	2021
Leden	x	17	x	546	x	3,1	x	12
Únor	x	14	x	546	x	2,6	x	13
Březen	11	14	520	546	2,1	2,6	8	10
Duben	14	17	520	546	2,7	3,1	11	9
Květen	11	14	529	561	2,1	2,5	12	2
Červen	11	12	529	561	2,1	2,1	10	2
Červenec	10	9	529	561	1,9	1,6	12	4
Srpen	11	8	529	561	2,1	1,4	10	4
Září	14	7	529	561	2,6	1,2	9	4
Říjen	19	8	529	561	3,6	1,4	0	2
Listopad	16	9	529	561	3,0	1,6	2	2
Prosinec	20	10	529	561	3,8	1,8	2	2

* V 01 a 02/2014 nebyly údaje na úrovni městyse sledovány. Na úroveň obcí se stav zaměstnanosti sledoval do roku 2011 a pak byly sledovány pouze vyšší územní celky. Od 03/2014 došlo opětovně ke sledování tohoto ukazatele na úroveň obcí.

Zdroj: <https://data.mpsv.cz/web/data/>

Podíl nezaměstnaných osob je tvořen podílem dosažitelných uchazečů⁶ o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku (tento ukazatel nahrazuje míru registrované nezaměstnanosti). Dalšími sledovanými ukazateli jsou od roku 2014 počet dosažitelných uchazečů v rozmezí let 15 – 64 let a počet volných míst. Přehled sledovaných ukazatelů je zobrazen tabulce výše (pro roky 2014 a 2021, ze které je patrné, že nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl zaznamenán v letních měsících (v červenci roku 2014 a v září roku 2021), a to díky dostupnosti sezónních prací v zemědělství, v sektoru služeb či ve stavebnictví.

Následující data znázorňují procentuální podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v bezprostředním okolí městyse Nový Hrádek.

⁶Dosažitelný uchazeč o zaměstnání, je takový uchazeč, který může bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce volného pracovního místa. Mezi dosažitelné uchazeče se nepočítají uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, vykonávající krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo jim je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené (zdroj: ČSÚ).

Tab. 21 Podíl nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání (v %) (Nový Hrádek a okolí, k 31.12.2021)

Obec	Dosažitelní uchazeči 15-64 let	Podíl nezaměstnaných uchazečů v %
Náchod	427	3,48
Hronov	107	2,93
Velké Poříčí	43	3,04
Nový Hrádek	10	1,78
Nové Město n.Metují	120	2,14
Provodov- Šonov	12	1,51

Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Z dat vyplývá, že nejvyšší podíl nezaměstnaných uchazečů je v okresním městě Náchod a pak ve Velkém Poříčí a Hronově. Nejnižší podíl nezaměstnanosti je v pak v Provodově-Šonově a Novém Hrádku. Lze konstatovat, že podíl nezaměstnaných uchazečů je nízký, což je i v Novém Hrádku dáno přítomností tradičních zaměstnavatelů (zejména podniky VELOS, KOVAP a KADEN), ale také dostupností (co se vzdálenosti týče) významného zaměstnavatele v regionu, Škody Auto a.s. v Kvasínách včetně celé řady dalších návazných podniků v jejím okolí. Z tabulky výše je také patrné, nižší podíl nezaměstnanosti vykazují obce v ORP Nové Město nad Metují než obce v ORP Náchod. Městys Nový Hrádek sice spadá do ORP Náchod, nicméně blíže, a to jak geograficky, tak historicky, je spíše navázáno na ORP Nové Město nad Metují. Při srovnání podílu nezaměstnaných uchazečů v Novém Hrádku a vyšších územních celků lze konstatovat, že je na tom městys lépe jak ve srovnání s celou ČR, tak s okresem Náchod i Královéhradeckým krajem. Situace na trhu práce je i přes pandemii covid-19 dobrá a významné problémy s nezaměstnaností v městysi nebyly evidovány.

Tab. 22: Porovnání vybraných ukazatelů nezaměstnanosti s vyššími územními celky, rok 2021 (%)

2021	Nový Hrádek	Okres Náchod	Královéhradecký kraj	ČR
Podíl nezaměstnaných osob - dosažitelní uchazeči	1,78	3,70	2,83	3,49

Zdroj: <http://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Pro území je také důležitým ukazatelem počet ekonomicky aktivních obyvatel (ve věku 15 – 65 let), kteří jsou práceschopní. V roce 2011 jich bylo celkem 518 (65,5 % z celkového počtu obyvatel), v roce 2014 celkem 528 osob (65,6 % z celkového počtu obyvatel) a v roce 2020 to bylo 561 osob (64,6 % z celkového počtu obyvatel). V posledních 10-ti letech tedy došlo poměrově k mírnému poklesu ekonomicky aktivních obyvatel, v absolutních hodnotách nicméně došlo k navýšení počtu osob v této kategorii, a to o 43 osob oproti roku 2011.

Dojíždka a vyjíždka

Jelikož k datu zpracování strategického plánu rozvoje ještě nebyly zveřejněny detailní výsledky ze sčítání lidí, domů a bytů 2021 lze dojíždku a vyjíždku obyvatel za prací stále analyzovat jen z výsledků SLDB 2011. Do Nového Hrádku v roce 2011 **dojíždělo** za prací celkem 57 osob (z toho více jak polovina žen) nejčastěji z Nového Města nad Metují (14 osob) a z Náchoda (5 osob). Z uvedených 57 dojíždějících obyvatel jich bylo nejvíce (17 osob) zastoupeno ve věkové kategorii 50 – 59 let. Celkem 67 % pracujících dojíždělo v rámci okresu Náchod a 31,6 % pracujících z jiných okresů kraje. To poukazuje na slabší vazbu městyse na obce v okrese Náchod (dáno okrajovou polohou) a těsnější spjatost s obcemi v jiných okresech, zejména s okresem Rychnov nad Kněžnou.

Tab. 23: Dojíždka do zaměstnání v roce 2011

Obec dojížd'ky, obec vyjížd'ky	Dojíždě- jící celkem vč. do- jížd'ky do škol	Zaměstnané osoby dojíždějící do zaměstnání							
		cel- kem	z toho ženy	v tom ve věku					
				15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více
Nový Hrádek	87	57	32	4	5	15	12	17	4
dojíždí v rámci okresu	55	38	17	3	4	9	8	12	2
dojíždí z jiných okresů kraje	31	18	15	1	1	6	4	4	2
dojíždí z jiných krajů	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Obec vyjížd'ky:									
Nové Město nad Metují	16	14	7	1	1	4	2	5	1
Náchod	10	5	3	-	-	1	1	3	-

Zdroj: SLDB 2011 (https://www.czso.cz/csu/czso/23052-13-n-k3085_2013-20)

Z městyse **vyjíždělo** v roce 2011 celkem 144 osob, z toho bylo 98 pracujících. Třetinu z vyjíždějících osob za práci tvořily ženy. Celkem 61,2 % zaměstnaných vyjíždělo v rámci okresu a 28,5 % vyjíždělo do jiných okresů kraje. Z 98 pracujících osob jich vyjíždělo nejvíce (35) ve věkové kategorii 30 – 39 let, druhá nejčastěji zastoupená věková skupina byla 40 – 49 let (24 osob) a třetí 50 – 59 let (19 osob). Při porovnání počtu vyjíždějících a dojíždějících převládá počet vyjíždějících o 41 pracujících osob. Nejčastěji lidé vyjížděli do Náchoda (celkem 29 osob), do Nového Města nad Metují (celkem 23 osob) a do Dobrušky (celkem 10 osob), relativně vysoký podíl tvoří i vyjíždka do Prahy (cca 5 %).

Tab. 24: Vyjíždka do zaměstnání v roce 2011

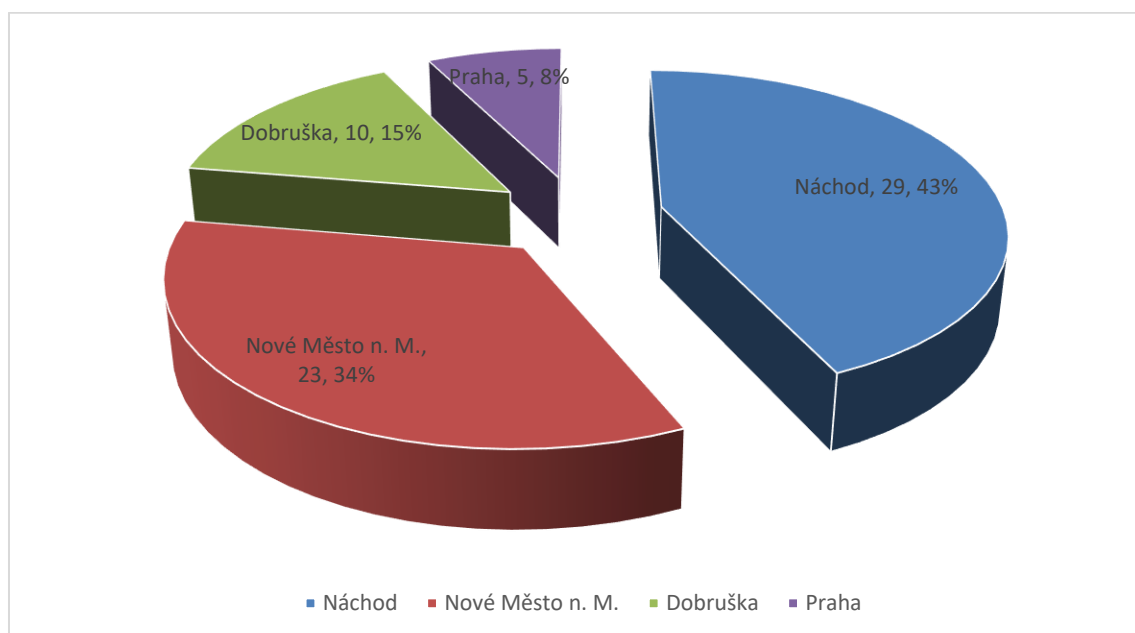
Obec vyjížd'ky, obec dojížd'ky	Vyjíždě- jící celkem, vč. vy- jížd'ky do škol	Zaměstnané osoby vyjíždějící do zaměstnání							
		cel- kem	z toho ženy	v tom ve věku					
				15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více
Nový Hrádek	144	98	33	5	15	35	24	19	-
vyjíždí v rámci okresu	76	60	22	3	9	24	15	9	-
vyjíždí do jiných okresů kraje	49	28	7	1	5	7	7	8	-
vyjíždí do jiných krajů	17	8	3	1	-	3	2	2	-
vyjíždí mimo ČR	2	2	1	-	1	1	-	-	-
Obec dojížd'ky:									
Náchod	38	29	15	2	5	9	9	4	-
Nové Město nad Metují	30	23	5	1	1	12	5	4	-
Dobruška	24	10	2	1	1	4	3	1	-
Praha	11	5	2	-	-	3	1	1	-

Zdroj: SLDB 2011 (https://www.czso.cz/csu/czso/23052-13-n-k3085_2013-20)

Z Nového Hrádku tedy vyjížděl větší počet osob, než dojížděl, což lze spíše chápat negativně, neboť pro území je vždy výhodnější, aby větší množství osob za prací dojíždělo, než vyjíždělo. Na druhou stranu tento rozdíl nebyl až tak velký (cca 40 osob), čili situace nebyla v tomto ohledu nijak zásadní

Graf 6: Cílové obce vyjížděky do zaměstnání z Nového Hrádku v roce 2011

Zdroj: SLDB 2011

Výše uvedená data je třeba brát s jistou rezervou, neboť v průběhu deseti let mezi jednotlivými sčítáními došlo k celé řadě změn, která se dozajista projevila i ve struktuře dojížděky a vyjížděky za prací. Zásadní vliv na tuto skutečnost má přítomnost podniku Škoda Auto, a.s. v nedalekých Kvasinách (23 km, 30 minut jízdy autem) včetně ostatních navazujících podniků na automobilový průmysl v okolí Kvasin na Rychnovsku. Je tedy více než pravděpodobné, že se změnil jak počet vyjíždějících osob (zvýšil se), tak i místa, kam lidé vyjíždějí.

4.6. Dílčí SWOT analýza – hospodářství

Tab. 25: Dílčí SWOT analýza – hospodářství

Silné stránky	Slabé stránky
→ Stabilní podíl ekonomicky aktivních osob ve věku 15-65 let	→ Periferní poloha městyse
→ Výborné charakteristiky nezaměstnanosti – nízká míra registrované nezaměstnanosti, nižší než ve vyšších územních celcích i okolních obcích	→ Negativní saldo dojíždky za prací
→ Tradice místní průmyslové výroby – struktura místních zaměstnavatelů se za cca 7 let prakticky nezměnila	→ Nedostatečná nabídka v oblasti maloobchodu a dalších komerčních služeb
→ Dobrá poloha pro dojíždku do zaměstnání (směr Náchod i Nové Město n. M. či Dobruška)	
→ Vznik nových atraktivních turistických cílů v městyse v posledních 5-ti letech	
Příležitosti	Hrozby
→ Ekonomicky stabilní prostředí Královéhradeckého kraje	→ Těžko odhadnutelné dopady pandemie COVID 19 a války na Ukrajině (výpadky ve výrobě, omezení energií apod.)
→ Další využití přírodního bohatství pro rozvoj cestovního ruchu (Frymburk, další cyklostezky) - nové koncepty a příležitosti v cestovním ruchu	→ Odliv obyvatel vlivem nedostatečných služeb
→ Poloha v turisticky atraktivním regionu	

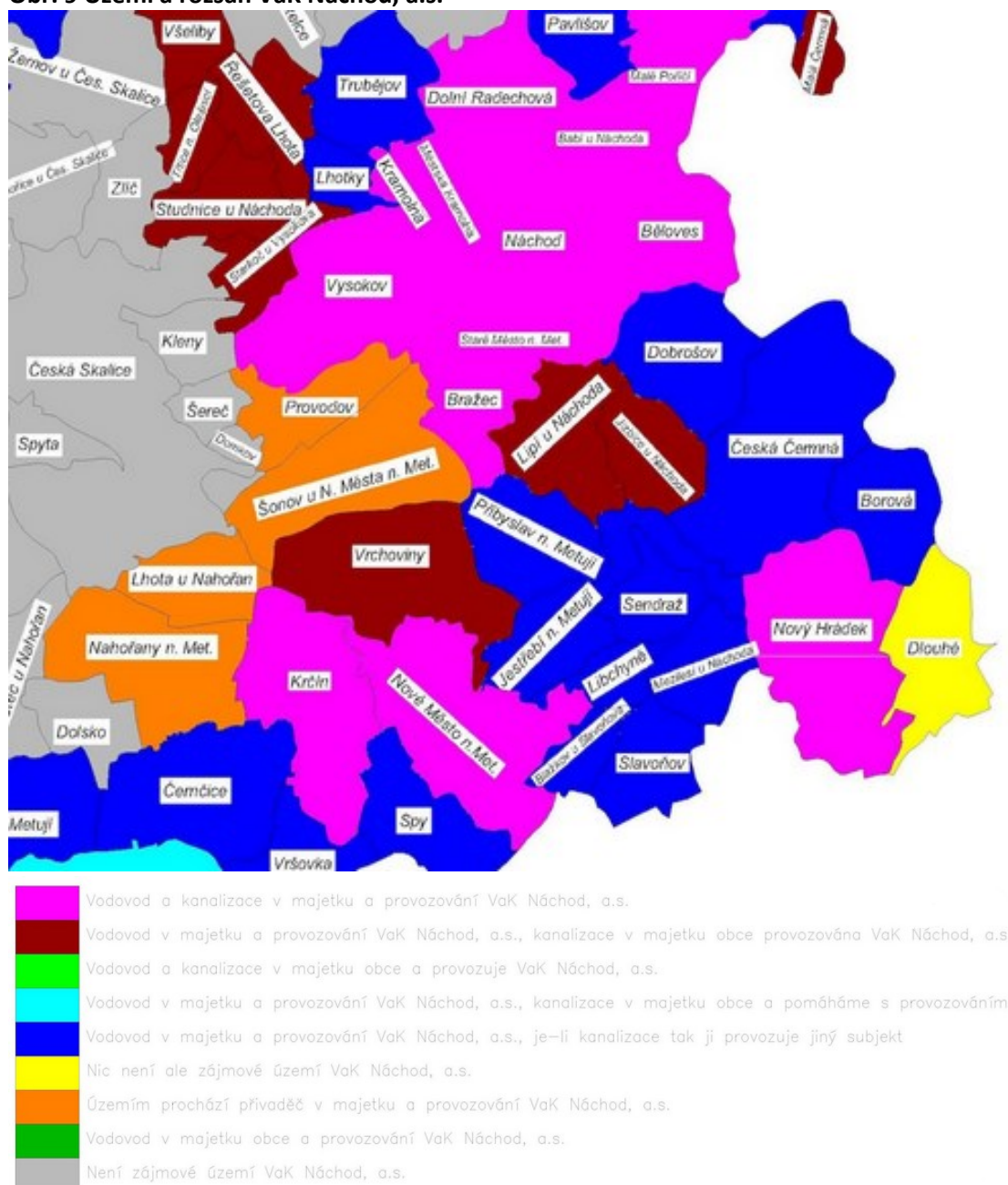
5. Infrastruktura

5.1. Technická infrastruktura

Technická infrastruktura je důležitá pro zajištění kvalitních podmínek pro život a zejména pro oblast bydlení. Bez kvalitní a dostupné infrastruktury by byl ohrožen rozvoj městyse a mohlo by docházet k odchodu obyvatel, což by mělo negativní vliv na demografickou strukturu městyse. Nachází se zde vodovodní síť, kanalizace a lokální ČOV. Dále je z oblasti technické infrastruktury obyvatelům k dispozici dodávka elektrické energie, telefonní sítě a přístup k internetu.

Z technické infrastruktury není v městyse pro zdejší obyvatele dostupná **plynofikace**, která se ani v budoucnosti neplánuje, přesto podle údajů ze SLDB 2021 bylo na plyn připojeno 5 domů, z toho 2 z veřejné sítě a 3 z domovního (lokálního) zásobníku (2,3 %), což je výrazně **podprůměrný** stav v porovnání s jinými územními celky.

Obr. 9 Území a rozsah VaK Náchod, a.s.

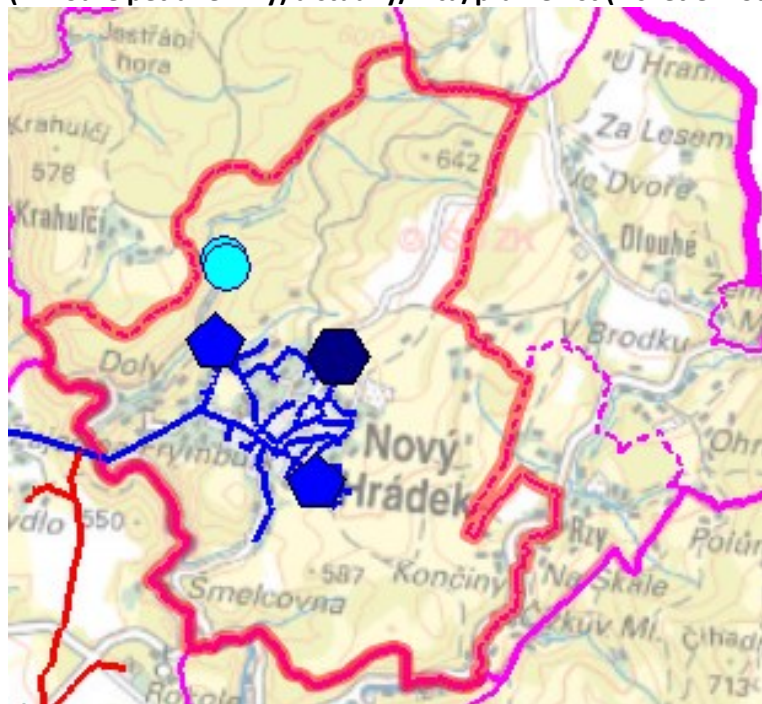

Většina obyvatel, resp. obydlených domů (183 domů)⁷ je připojených na **veřejný vodovod** a v porovnání s jinými (vyššími) územními celky je tento podíl podprůměrný. Co se týče počtu lidí, tak v roce 2020 bylo na veřejný vodovod napojeno 85% obyvatel městyse. ZSJ Nový Hrádek a Doly-Frymburk zásobuje pitnou vodou Vodovod Nový Hrádek o délce 7,712 km, který je součástí skupinového vodovodu Teplice n. M. – Náchod – Bohuslavice.

Vodovod Nový Hrádek je zásoben vodou z I. tlakového pásma vodovodu Nové Město nad Metují. Voda je přes čerpací stanici postupně akumulována ve vodojemu Jestřebí, Sendraž, Mezilesí a přes čerpací a odkyselovací stanici Doly (úprava vody se zde neprovádí) dodávána do vodojemu Nový Hrádek, odkud je voda dopravována do spotřebišť. Vodovod vlastní a provozuje společnost Vodovody a kanalizace Náchod, a.s. Pitná voda z tohoto systému se vyznačuje vysokou chemickou a biologickou kvalitou a může být užívána i pro kojení (voda pochází z Polické pánve). Vodárenský provoz zajišťuje Provozní středisko Nové Město nad Metují a kanalizační provoz zajišťuje Provozní středisko Náchod.

ZSJ Krahulčí, Dlouhé a Rzy jsou pitnou vodou zásobovány z vlastních zdrojů (především domovní studně). Protože jsou tyto sídelní jednotky dosti odlehle a žije zde nízký počet obyvatel, neplánuje se ani v budoucí době změna v zásobování těchto jednotek. Většina zmiňovaných ZSJ nemá zajištěné vlastní náhradní zdroje pitné vody. Nouzové zásobování obyvatelstva pitnou vodou je zajišťováno dovozem pitné vody z nejbližšího vodojemu s dostatečnou kapacitou.

Obr. 10 Vodovodní síť, včetně zemního vodojemu (tmavě modrý šestiúhelník), čerpacích stanic (2 modré pětiúhelníky) a studny/vrtu/prameniště (2 světle modré kruhy)

Zdroj: <https://prvk.kr-kralovehradecky.cz/prvk/karty/nahled/669>

V ZSJ Nový Hrádek je vybudována obecní jednotná gravitační **kanalizace** Nový Hrádek o celkové délce 5,342 km, ze které jsou odpadní vody odváděny dvěma kanalizačními vyústmi. Produkované odpadní vody jsou do kanalizace svedeny přes septiky a DČOV u jednotlivých nemovitostí, LČOV a tří malých průmyslových provozoven – KOVAP, jeden z areálů VELOS a KADEN, základní a mateřské školy. Další z areálu VELOS odvádí vyčištěnou vodu rovnou do říčky Olešinka. Je využíván také systému propustků, struh a příkopů.

⁷ SLDB 2021

V ZSJ Nový Hrádek je **lokální ČOV**, v ZSJ Doly není. Vlastníkem je měštys. Na LČOV jsou odvedeny odpadní vody produkované v 3 bytovkách (60 obyvatel). Přečištěné odpadní vody z LČOV jsou vypouštěny do obecní kanalizace a následně do bezejmenného pravostranného přítoku Olešenky.

Obr. 11 Kanalizační síť městyse a ČOV

Zdroj: <https://prvk.kr-kralovehradecky.cz/prvk/karty/nahled/669>

Odpadní vody z **90 septiků a 12 DČOV** jsou svedeny do obecní kanalizace a dále odváděny 2 vyústěními do recipientu, kterým je místní bezejmenná vodoteč a následně říčka Olešenka. Odpadní vody z jímek a kaly ze septiků a DČOV jsou odváženy k likvidaci na ČOV Nové Město nad Metují.

V porovnání s ČR je údaj týkající se kanalizační sítě podprůměrný, nicméně v porovnání s Královéhradeckým krajem a ORP Náchod se jedná o nadprůměrný údaj.

Z hlediska připojení podle počtu obydlených domů bylo podle SLDB 2011 na kanalizační síť napojeno 60,3 % (120 obydlených domů z celkového počtu 199 obydlených), 180 (90,5 %) jich bylo připojeno na vodovod, 5 (2,3 %) na plyn a 128 (64,3 %) na ústřední topení.

Podle SLDB 2021 pak bylo na kanalizační síť napojeno 129 domů, tedy 59,7 % (z celkového počtu 216 obydlených domů), 18 domů mělo vlastní ČOV (8,3 %), 55 domů mělo žumpu/jímku (25,5 %). V relativních hodnotách tedy došlo mezi SLDB 2011 a 2021 k mírnému poklesu obytných domů napojených na kanalizační síť. Na veřejný vodovod bylo napojeno 183 domů z celkového počtu 216 obydlených domů (84,7%) a 10,6% obydlených domů je napojeno na soukromý vodní zdroj.

Podle Plánu vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje je navržena prohlídka stávající kanalizační sítě. Její využití pro odvedení odpadních vod je podmíněno dobrým stavebně technickým stavem. Na základě získaných informací lze předpokládat, že kanalizace, která byla budována v akcích „Z“ o velkých vnitřních průměrech a vysokém stáří, nebude stavebně a technicky vyhovovat požadavkům na nepropustnost, a to i ve vztahu k přítokům balastních vod. V případě nevyhovění stávající kanalizace požadavkům ČSN 756114 (EN 1610) Provádění stok a kanalizačních přípojek a jejich zkoušení **bude provedena** rekonstrukce kanalizace, kdy propustné úseky budou vyložkovány a nevyhovující vyměněny, čímž se zamezí průniku podzemních vod do kanalizace.

Pro sídelní jednotku Doly (s ohledem na velikost a strukturu zástavby) není ekonomicky výhodné budovat soustavnou kanalizační síť s centrálními nebo lokálními způsoby likvidace odpadních vod.

Odpadní vodu od obyvatel je navrženo likvidovat na rekonstruovaných stávajících nepropustných jímkách na vyvážení a nově vybudovaných jímkách, ve stávajících septicích doplněných zemními filtry tak, aby vyhověly ČSN 75 0905 Zkoušky vodotěsnosti vodárenského a kanalizačního zařízení, u septiků musí výstupní garantované parametry splňovat nařízení vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech. Další alternativou je výstavba domovních biologických aktivačních nebo duálních anaerobně-aerobních ČOV. Odpadní vody z jímek a kaly ze septiků a DČOV budou odváženy k likvidaci na ČOV Nové Město nad Metují.

Na **ústřední dálkové vytápění** není připojen žádný dům a **na ústřední domovní vytápění** je připojeno 142 z 216 obydlených domů (tedy 65,7 % obydlených domů), což lze v porovnání s vyššími územními celky zhodnotit **podprůměrně**.

Celkově lze tedy technickou infrastrukturu na území Nového Hrádku zhodnotit spíše podprůměrně (výjimkou je pouze přípoj na kanalizační síť). Mezi lety 2011 a 2021 byl zaznamenán poměrový pokles napojení jak na kanalizační síť, tak na veřejný vodovod, zde došlo dokonce k cca 6 % poklesu.

Tab. 26: Porovnání ukazatelů technické infrastruktury – 2011 a 2021

	Česká republika		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Nový Hrádek	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Celkem obydlených domů	1 800 075	100	109736	100	12730	100	199	100
Z toho přípoj na kanalizační síť	1 099 983	61,11	60578	55,20	7380	57,97	120	60,30
vodovod	1 656 010	92,00	101141	92,17	11897	93,46	180	90,45
plyn	1 088 475	60,47	52897	48,20	5633	44,25	3	1,51
ústřední topení*	1 450 328	80,57	81930	74,66	9825	77,18	128	64,32

* dálkové i domovní

Zdroj: SLDB 2011

	Česká republika		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Nový Hrádek	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Celkem obydlených domů	1 952 668	100	116 863	100	13 367	100	216	100
Z toho přípoj na kanalizační síť	1 204 501	61,7	64 321	55,0	7 858	58,8	129	59,7
vodovod	1 911 566	97,9	114 306	97,8	13 126	98,2	183	84,7
plyn	1 279 446	65,6	62 612	53,6	6 532	48,9	5	2,3
ústřední topení*	1 423 133	72,9	80 115	68,6	9 303	69,6	142	65,7

* dálkové i domovní

Zdroj: SLDB 2021

5.2. Dopravní infrastruktura včetně cyklodopravy

Železniční ani letecká doprava není na území Nového Hrádku umožněna. Nejbližší železniční stanice se nachází v Novém Městě nad Metují, 11 km daleko.

Územím prochází komunikace II. třídy II/285 vedoucí z Olešnice v Orlických horách, přes ZSJ Rzy do Nového Města nad Metují dále do Nahořan, Jaroměře a Velichovek.

Dále územím prochází tři komunikace III. třídy, a to III/28525 (vedoucí přes ZSJ Doly) a III/28526, která prochází přímo centrem městyse a vede dále do obce Borová a Česká Čermná. Tato komunikace vede do Nového Hrádku z Náchoda a poblíž městyse se napojuje na komunikaci II/285 Jaroměř - Nové Město nad Metují – Olešnice v Orlických horách. Poslední komunikací III. třídy je III/28528 zasahující do ZSJ Dlouhé. Dále se území nacházejí místní přístupové komunikace. Z výše uvedeného tedy vyplývá jistá izolovanost městyse, neboť je vzdálen od významnějších silničních i železničních tahů.

V letech 2013-2014 byla Královéhradeckým krajem opravena silnice vedoucí od Rokolského mostu směrem na Nový Hrádek (III/28526). V roce 2015 proběhly rekonstrukce komunikace III/28526 z Nového Hrádku do obce Borová a komunikace III/28525 od Rokolského mostu do ZSJ Doly.

Obr. 12 Silniční síť

Zdroj: <https://rsdcr.maps.arcgis.com/>

Intenzita dopravy je největší na silnici III/28526, kde bylo v rámci sčítání dopravy realizované ŘSD v roce 2020 napočteno celkem 1809 motorových vozidel/24 hod. V roce 2016 to bylo celkem 1 405 motorových vozidel/ 24 hod. Jedná se o silnici procházející městysem a intenzita dopravy tedy celkem výrazně narostla. I s odkazem na zvyšující se intenzitu dopravy je nezbytné zajistit bezpečnost chodců v městyse, zejména se zaměřit na situaci kolem náměstí a místní ZŠ, kde chybí přechody pro chodce či chodníky.

V dotazníkovém šetření byly obyvateli z hlediska bezpečnosti dopravy v městyse zmíněny jako nejproblematictější následující body – problematická místa (přechod u místní ZŠ) a místa kde není podél silnice oddělený chodník.

V létě roku 2019 byla dokončena výstavba dopravní infrastruktury v lokalitě pro výstavbu rodinných domů "Na Farách". Byly vybudovány podkladní vrstvy, osazeny obrubníky a byl položen živičný povrch, zároveň byly provedeny terénní úpravy a instalováno odpovídající dopravní značení. Lokalita umožňuje výstavbu celkem 16 nových rodinných domů.

Na jaře roku 2020 byla dokončena oprava místní komunikace v Bukovecké ulici, která zajišťuje obsluhu rodinných domů. Ve špatném technickém stavu je místní komunikace – ulice Klainova.

Parkování v městyse je soustředěno na náměstí městyse a jeho okolí. Další odstavná stání jsou řešena zejména prostřednictvím soukromých pozemků. Nedostatečné množství parkovacích míst je identifikováno zejména podél místních komunikací, což v zimních měsících (zimní údržby) znamená špatnou průjezdnost. Nedostatečné je také parkování v lokalitě „U Jedle“ v blízkosti cyklostezky vedoucí do Polska.

Významnou složkou dopravy je i cyklo doprava, která je v území také poměrně významně zastoupena. U Rokolského mostu se rozdělují tři cyklotrasy (viz následující obrázek) a dále je v území k dispozici jedna cyklostezka.

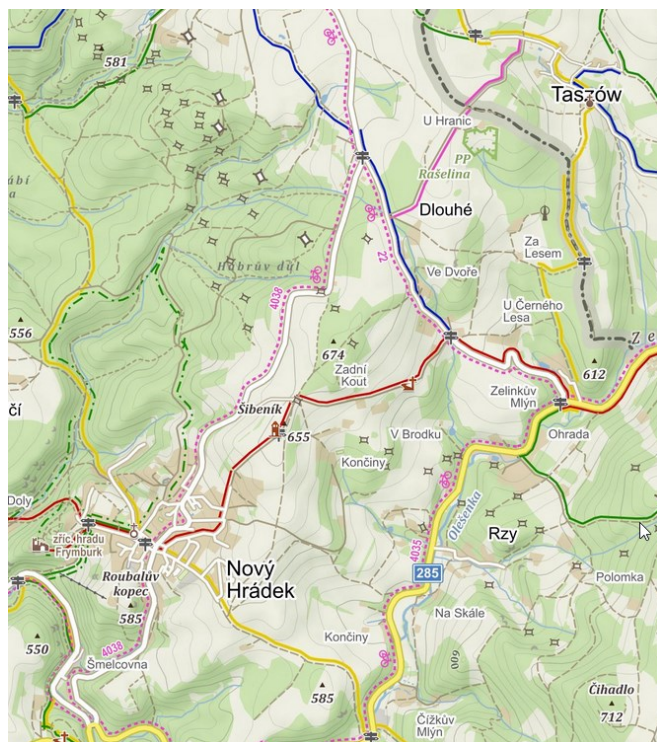
První je cyklotrasa č. 4035 vedoucí z Pekla přes Rokolský most do Olešnice v Orlických horách a odtamtud na Čihalku, celkem je dlouhá 19 km.

Další je cyklotrasa č. 4038 vedoucí z Rokole do Nového Hrádku, zakončená v místě s názvem U Jedle, což je křižovatka za Novým Hrádkem.

Třetí cyklotrasa č. 22 vede z Mladkova do Dolního Adršpachu a nachází se v severní části území.

V roce 2020 byla realizována nová cyklostezka Nový Hrádek (Dlouhé) – Taszów, která byla vybudována na místě bývalé nezpevněné komunikace a sloužila jako polní cesta vedoucí směrem ke státní hranici. Její délka je 765 m. Na tuto cyklostezku navazuje nová cyklostezka za státní hranicí na polském území.

Obr. 13: Cyklotrasy na území Nového Hrádku

Zdroj: mapy.cz

5.3. Dopravní obslužnost

Dopravní obslužnost je zajišťována pouze autobusovou dopravou, která se zdá být dostačující. Přímými spoji se lze dostat do Dobrušky, Nového Města nad Metují, Náchoda, a dalších již menších obcí.

Místa charakterizující dopravní obslužnost v Novém Hrádku byla zvolena podle územních vazeb (město Náchod je pro Nový Hrádek pověřeným obecním úřadem i obcí s rozšířenou působností a Hradec Králové krajským městem). Důležitými městy jsou Nové Město nad Metují a Dobruška. Přímý spoj vede také do Olešnice v Orlických horách. Zatímco v roce 2015 byl identifikován alespoň jeden přímý spoj do krajského města, v roce 2022 již žádný takovýto spoj neexistuje a do Hradce Králové se lze dostat pouze s přestupem buď v Náchodě, Novém Městě nad Metují nebo Dobrušce.

Lze konstatovat že počet spojů do Náchoda a z Náchoda se za posledních 7 let výrazně nezměnil. Ve všední den ubyl pouze jeden spoj a o víkendu 3. Dobrá dostupnost nicméně byla identifikována i do Dobrušky a Olešnice v Orlických horách.

Každoročně územím projíždí linka cyklobusu, a to od 30. 5. do 28.9., jejíž trasa vede ze Šerlichu do Olešnice v Orlických horách, Nového Hrádku, Dobrušova, Náchoda, Nového Města nad Metují a zpět.

Tab. 27: Dopravní obslužnost v Novém Hrádku 06/2015

	Počet přímých autobusových spojení				Počet přímých vlakových spojení			
	z Nového Hrádku		do Nového Hrádku		z Nového Hrádku		do Nového Hrádku	
	pracovní dny	víkendy	pracovní den	víkendy	pracovní dny	víkendy	pracovní den	víkendy
Náchod	18	11	18	10	0	0	0	0
Hradec Králové	0	1	1	0	0	0	0	0
Celkem	18	12	19	10	0	0	0	0

Zdroj: <http://jizdnirady.idnes.cz/>

Tab. 28 Dopravní obslužnost v Novém Hrádku – 11/2022

	Počet přímých autobusových spojení				Počet přímých vlakových spojení			
	z Nového Hrádku		do Nového Hrádku		z Nového Hrádku		do Nového Hrádku	
	pracovní dny	víkendy	pracovní den	víkendy	pracovní dny	víkendy	pracovní den	víkendy
Náchod	17	8	17	8	0	0	0	0
Nové Město nad M.	11	4	11	4	0	0	0	0
Hradec Králové	0	0	0	0	0	0	0	0
Dobruška	13	4	13	4	0	0	0	0
Olešnice v OH	11	4	11	4	0	0	0	0
CELKEM	52	20	52	20	0	0	0	0

Zdroj: <https://idos.idnes.cz/>

5.4. Brownfieldy

Na území městyse Nový Hrádek nejsou žádné opuštěné a nevyužívané stavby po průmyslové nebo zemědělské výrobě. Na území brownfieldu na vrchu Šibeník (tubus nevyužívané větrné elektrárny) došlo k revitalizaci a vzniku rozhledny a nového turistického informačního centra. Za nevyužívaný lze považovat objekt na adrese Náchodská čp. 55. Tento objekt však není ve vlastnictví městyse. Na území městyse jsou i další objekty a prostory, které nejsou využívány, ztratily svoji původní funkci a je třeba nalézt pro ně funkci novou, případně je nahradit něčím jiným (podobně např. prostor nad potravinami Švorc, Hradní čp. 66 (Detecha) atd.)

5.5. Dílčí SWOT analýza – infrastruktura

Tab. 29: Dílčí SWOT analýza – infrastruktura

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> → Dostatečná obslužnost městyse autobusovými linkami (zejména do Náchoda, Nového Města nad Metují, Dobrušky a Olešnice v Orlických horách) 	<ul style="list-style-type: none"> → Špatná dopravní poloha v rámci okresu, kraje i ČR a velká vzdálenost od hlavních dopravních tahů
<ul style="list-style-type: none"> → Relativně dobrá poloha pro dojížděku do zaměstnání či škol (SŠ) 	<ul style="list-style-type: none"> → Absence železniční dopravy
<ul style="list-style-type: none"> → Dobrý úroveň cyklistické infrastruktury – hustá síť cyklotras, obslužnost cyklobusem v letních měsících 	<ul style="list-style-type: none"> → Dopravní zatížení – zejména komunikace III/28526 projíždějící městysem
<ul style="list-style-type: none"> → Uspokojivá míra připojení osob na kanalizační síť i v porovnání s KHK a ORP Náchod 	<ul style="list-style-type: none"> → Neexistence přímého spojení do krajského města Hradce Králové
<ul style="list-style-type: none"> → Vysoká kvalita dodávané pitné vody (Polická pánev) 	<ul style="list-style-type: none"> → Chybějící chodníky a bezpečná místa pro přecházení v některých částech městyse (zejména u ZŠ)
<ul style="list-style-type: none"> → Nově nalezená funkce pro brownfield v podobě tubusu bývalé elektrárny 	<ul style="list-style-type: none"> → Podprůměrné napojení na veřejný vodovod oproti vyšším územním – dáno značnou rozlohou městyse a zároveň odlehlostí celé řady obydlí (místní části)
	<ul style="list-style-type: none"> → Parkování podél místních komunikací a chybějící parkoviště v lokalitě „U Jedle“
	<ul style="list-style-type: none"> → Přítomnost nevyužívaných objektů – prostor nad potravinami Švorc, Náchodská č.p. 55, Hradní čp. 66 ad.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> → Dobudování chodníků, zvyšování bezpečnosti dopravy (chodníky, přechody pro chodce) – dotační možnosti 	<ul style="list-style-type: none"> → Trvalý trend nárůstu intenzity osobní i nákladní přepravy
	<ul style="list-style-type: none"> → Rostoucí ceny energií, nárůst lokálního znečištění ovzduší
	<ul style="list-style-type: none"> → Pokles počtu spojů veřejné dopravy a faktická autonomie kraje v rozhodování o spojích veřejné dopravy

6. Občanská vybavenost

6.1. Bydlení

Zásadní, z pohledu bytové politiky městyse, je vazba na jeho územní plánování. Územně plánovací dokumentace představuje základní technický podklad pro fyzické plánování v oblasti bydlení (nová výstavba, limity a regulace v území), umísťování staveb různého typu a velikosti (rodinné domy x bytové domy) apod. Městys Nový Hrádek má platný územní plán – roku 2017 nabyl účinnosti právní stav územního plánu Nový Hrádek. V současné době je chystána změna č.1. V Novém Hrádku je také důležitá dostupnost bydlení pro obyvatele městyse, což je důležité pro případné zamezení poklesu demografické křivky.

Domovní fond

Nejnovější informace o struktuře a kvalitě domovního a bytového fondu pocházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021. Celkový počet domů je jedním z mála ukazatelů, který lze sledovat a porovnávat až do 19. stol. a údaje jsou zveřejněny v Historickém lexikonu, který vydává ČSÚ. Historický vývoj počtu domů na Novém Hrádku nemá stabilní trend, ale celkový počet domů zjištěný při SLDB v roce 2011 byl 356 a v roce 2021 to bylo 366. Minimální počet domů byl v Novém Hrádku v roce 1980 (237 domů). Zatímco počet obyvatel Nového Hrádku od roku 1869 do roku 2021 klesl téměř na jednu třetinu, počet domů se víceméně nemění.

V městysi tedy byl identifikován vysoký podíl neobydlených domů, kdy v roce 2011 bylo na jeho území sečteno 356 domů a z toho pouze 55,9 % bylo obydlených (199 domů). V roce 2021 bylo sečteno 366 domů a z toho 59 % bylo obydlených (216 domů). Procentuální obydlenost tedy mírně vzrostla a zároveň mírně klesl počet neobydlených domů, a to o sedm. Avšak i tak se jedná o velmi vysoké procento i v porovnání s daty za Královéhradecký kraj, ČR či ORP Náchod. Průměr za Královéhradecký kraj činil v roce 2011 cca 80 % a v roce 2021 cca 82 %. V ČR byl podíl obydlených domů dokonce ještě vyšší - 83,5 % v roce 2011 a 84,3 % v roce 2021. V ORP Náchod byl poměr sice o něco nižší v porovnání s ČR i Královéhradeckým krajem (v roce 2021 se jednalo o 79,6 %), nicméně i tak o hodně vyšší než v Novém Hrádku.

Neobydlené domy jsou téměř z cca 90 % využívány k rekreaci (průměr za ČR byl pouze 47 %) – jedná se však o údaj ze SLDB 2011. Za rok 2021 zatím není důvod neobydlenosti znám, nicméně lze předpokládat, že to bude obdobné, jako v roce 2011. Je tedy zřejmý vysoký rekreační význam území, kdy se trvalé bydlení přeměňuje na tzv. druhé bydlení a dům je využíván na víkendy, dovolené, prázdniny apod. Podle nejnovějších údajů na webu městyse zde bylo k 1. 1. 2021 evidováno celkem 231 domů a objektů k rekreaci.

Bydlení je v Novém Hrádku na poměrně dobré úrovni, nicméně zásadní nedostatek je spatřován v absenci startovacích bytů pro mladé, následováno nedostatkem pozemků pro stavbu rodinných domů (toto vyplynulo z dotazníkového šetření realizovaného v létě roku 2022).

V následujících tabulkách jsou pro srovnání s dalšími územními celky uvedeny vybrané ukazatele v oblasti bydlení. Z údajů vyplývá, že v Novém Hrádku je nadprůměrné množství rodinných domů, zatímco množství bytových domů je podprůměrné. V výrazně nadprůměrné je množství neobydlených domů a domů využívaných k rekreaci (rok 2011). Tyto charakteristiky jednoznačně odpovídají venkovskému typu území, ve kterém se městys nachází.

Pro charakteristiku bytového a domovního fondu je důležitým ukazatelem rovněž stáří a intenzita nové bytové a domovní výstavby. Jako ukazatele novodobého rozvoje obcí je možné použít počty dokončených bytů v letech 2001-2011 a 2011 - 2021.

Tab. 30: Domovní fond na Novém Hrádku v roce 2011 a 2021

2011	ČR		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Nový Hrádek	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Celkem obydlené domy podle druhu	1 800 075	100	109 736	100	12 730	100	199	100
z toho rodinné domy	1 554 794	86,37	96 055	87,53	11 294	88,72	187	94,10
bytové domy	211 252	11,74	11 466	10,45	1 198	9,41	8	4,21
jiné	34 029	1,89	2 215	2,02	238	1,87	4	1,69
Počet neobydlených domů s byty celkem – nejčastější důvody neobydlenosti:	356 933	100	27 218	100	3 187	100	157	100
z toho slouží k rekreaci	168 723	47,27	15 244	56,01	1 868	58,61	143	91,08
přestavba domu	18 166	5,09	1 188	4,36	122	3,83	-	-
nezpůsobilé k bydlení	23 672	6,63	1 700	6,25	175	5,49	-	-
ostatní	146 372	41,01	9 086	33,38	1 022	32,07	14	9,79

Zdroj: SLDB 2011

2021	ČR		Královéhradecký kraj		ORP Náchod		Nový Hrádek	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Celkem obydlené domy podle druhu	1 952 668	84,3	116 863	81,9	13 367	79,7	216	59,0
z toho rodinné domy	1 709 845	87,5	103 494	88,6	12 015	89,9	197	91,2
bytové domy	207 540	10,6	10 853	9,3	1 097	8,2	15	6,9
jiné	35 283	1,9	2 516	2,1	255	1,9	4	1,9
Počet neobydlených domů s byty celkem	364 608	15,7	25 814	18,1	3 405	20,3	150	41,0

Důležitým ukazatelem intenzity nové výstavby je počet domů postavených v určitém časovém období vůči počtu trvale obydlených domů. V letech 2001 až 2010 bylo v Novém Hrádku postaveno celkem 27 domů, což představovalo 13,6 % ze všech trvale obydlených domů. V letech 2011 – 2021 přibýlo celkem 17 domů, což představovalo 7,8 % ze všech trvale obydlených domů.

Bytový fond

Počet vzniku nových bytů zatím není ze SLDB 2021 k dispozici, nicméně v letech 1999 – 2014 bylo na území Nového Hrádku dokončeno 44 bytů, každý rok tedy průměrně 3 byty. Celkem bylo v tomto období postaveno 15 % ze všech trvale obydlených bytů. Vývojový trend počtu dokončených bytů nebyl plynulý a maximum nových bytů bylo dokončeno v letech 2009 a 2010 (každý rok 4 byty). Naopak v letech 2003 a 2013 nebyl dokončen žádný nový byt.

Z dat získaných během SLDB v roce 2011 vyplývá, že se v městyse Nový Hrádek nacházelo celkem 481 bytů, z toho 193 obvykle neobydlených. V bytových domech bylo soustředěno 24,3 % bytů, což je v porovnání s Královéhradeckým krajem (KH kraj = 42,3 %) i v porovnání s průměrem okresu Náchod velmi podprůměrný údaj (okres Náchod = 40,7 %), poukazující na venkovský typ zástavby.

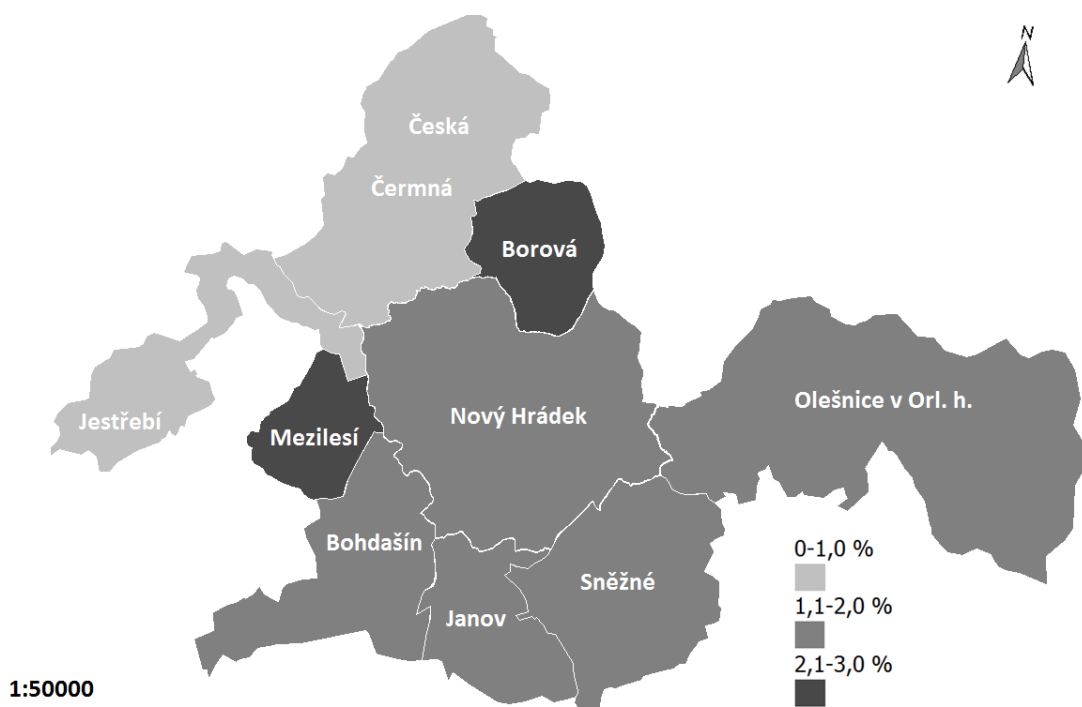
Z dat získaných během SLDB v roce 2021 pak vyplývá, že se v městyse Nový Hrádek nacházelo celkem 483 bytů, z toho 172 neobydlených.

V letech 2012 – 2021 bylo v Novém Hrádku dokončeno celkem 21 bytů a celkový počet bytů v městyse tak činil 311 bytů. Počet bytů ve vlastnictví městyse je v současné době 22. Od roku 2011 došlo k poklesu bytů ve vlastnictví o 21 z původních 43 bytů, a to na základě smluv o smlouvách budoucích, kdy byly byty převedeny do soukromého vlastnictví. Nové byty do vlastnictví městyse nepřibyly. Podíl bytů ve vlastnictví městyse tedy klesá, na podzim roku 2022 to bylo jen cca 7 % z celkového počtu bytů v městyse.

Podíl zastavěných ploch

Podíl zastavěných ploch na území Nového Hrádku je relativně nízký a již se řadu let drží na stejném procentu, a to 1,6 %. Celková plocha městyse činí 1140 hektarů a zastavěná plocha 18 hektarů. V porovnání se zastavěnými plochami okolních obcí vychází Nový Hrádek jako průměrný.

Obr. 14: Podíl zastavěných ploch (%) v Novém Hrádku a v okolních obcích v roce 2019

Zdroj: Janitor; <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Plochy k bydlení a územní plán městyse

V rámci zpracování územního plánu bylo provedeno vyhodnocení využitelnosti ploch v zastavěném území. Na základě tohoto vyhodnocení a následně provedených analýz demografického vývoje a geografických souvislostí byly volné plochy přehodnoceny a vymezeny zastavitelné plochy nové s cílem zkvalitnění životního prostředí a minimalizace negativních dopadů (záborů) na okolní krajinu. Vyhodnocení bylo stanoveno na dalších 15 let (do roku 2032).

Odborným odhadem bylo vypočteno, že do budoucna bude třeba cca 38 bytových jednotek (včetně 20% rezervy). Navrhováno je bydlení v rodinných domech, kde se předpokládá průměrná potřeba pro 1 bytovou jednotku (včetně nezbytných ploch veřejných prostranství a související dopravní a technické infrastruktury) 2 000 m² plochy (průměrná výměra zastavěného stavebního pozemku v zastavěném území + 30 %).

V rámci území městyse Nový Hrádek jsou územním plánem navrženy rozvojové plochy pro bydlení v rodinných domech s celkovou rozlohou cca 76.000 m². Tuto potřebu územní plán naplňuje vymezením zastavitelných ploch SV (smíšených – venkovských) v rozsahu 74 372 m². Využití zbývající části vymezených zastavitelných ploch se předpokládá pro jiné využití než bydlení v souladu s podmínkami jejich využití.

Celková kapacita pro bytovou výstavbu co do vymezení územním plánem je tedy relativně dostatečná. Dle ÚP tak existuje kapacita pro příchod řádově 100 nových obyvatel.

V současné době a ani ve výhledu cca 5-ti let se nechystá žádná nová lokalita pro výstavbu rodinných domů. Prioritou městyse je zejména rekonstrukce stávajících bytových domů („pošta a obecník“) se zachováním počtu bytů (zateplení, opravy interiéru, střechy apod.) a je také plánována rekonstrukce objektu čp. 66, v ulici Hradní.

6.2. Školství a vzdělávání

V Novém Hrádku se nachází základní škola se dvěma stupni vzdělávání a mateřská škola se dvěma třídami. Základní škola se nachází v ulici Náchodská. Od roku 1995 získala právní subjektivitu a stala se příspěvkovou organizací městyse. Škola má dva stupně a celkem devět tříd a dvě oddělené školní družiny, avšak kapacita družiny je nedostatečná. Zároveň také absentuje venkovní učebna pro praktickou výuku přírodních a environmentálních věd. Do školy dochází děti z Nového Hrádku, ale i ze širokého okolí. Základní škola realizuje vzdělávací program „Škola s rozhledem“. Tento program má za cíl ze školy vytvořit místo, kde se budou žáci i vyučující rádi setkávat. Ve školním roce 2021/2022 působilo ve škole 15 pedagogických pracovníků, 4 asistentky pedagoga, 2 vychovatelky a 5 nepedagogických pracovníků.

Zřizovatelem Mateřské školy je rovněž městys Nový Hrádek. MŠ se nachází v ulici Hradní a působí zde 3 pedagogičtí pracovníci. V první třídě jsou umístěny děti ve věku od tří do čtyř let. Druhou třídu navštěvují děti ve věku od pěti do šesti let. Součástí školky je také jídelna, ve které se vaří obědy pro děti z MŠ, ZŠ a občany městyse.

Statistické údaje o základní a mateřské škole jsou uvedeny v tabulce níže.

Zatímco před cca 7 lety byla ze strany některých obyvatel hodnocena negativně základní škola, ve stávajícím dotazníkovém šetření byla kritika mířena spíše na mateřskou školu (komunikace, různorodější činnosti, více společných aktivit s rodiči a dětmi apod.).

Tab. 31: Základní údaje o vzdělávání za školní roky 2014/2015 a 2021/2021

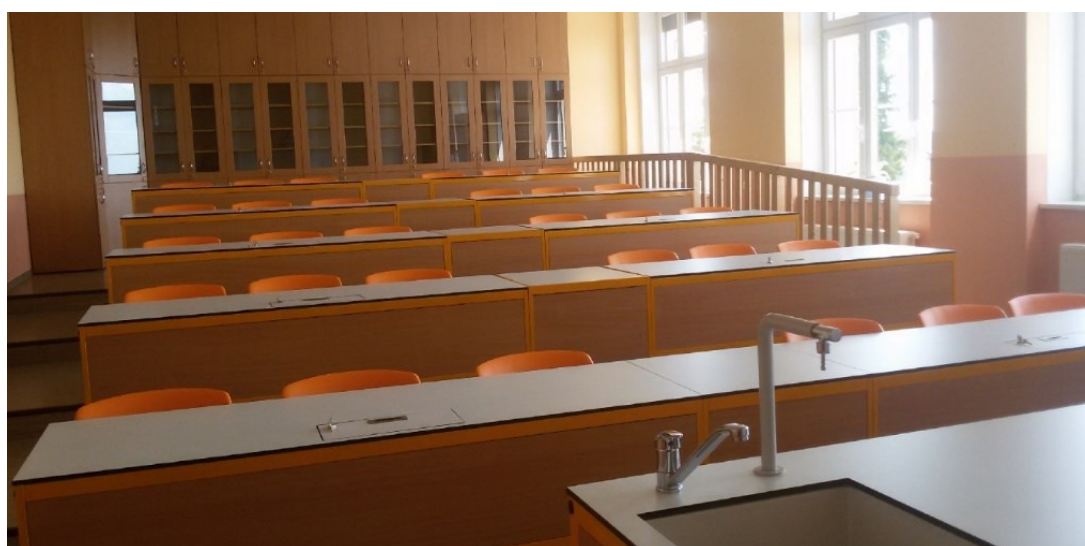
Název ukazatele:	2014/2015	2021/2022
Mateřská škola - počet tříd	2	2
Mateřská škola - počet dětí	40	56
ZŠ – 1. i 2. stupeň (1. – 9. ročník) - počet tříd	9	9
ZŠ – 1. i 2. stupeň (1. – 9. ročník) - počet žáků	153	224

Zdroj: <http://www.zsnovyhradek.cz/>, <http://www.msnovyhradek.cz/>

V uplynulých letech bylo zrealizováno několik investičních projektů, které výrazně zvýšily kvalitu výuky jak v MŠ, tak ZŠ:

Základní škola:

- V roce 2019 byl zrealizován projekt modernizace odborných učeben. Výstupem projektu byly tři zmodernizované odborné učebny – fyzika-chemie-přírodopis, dílny a cvičná kuchyňka, včetně vybavení výukovými přírodovědnými pomůckami ve vazbě na odbornou učebnu fyziky a chemie. Rovněž byla zrealizována vnitřní konektivita ZŠ včetně připojení celého objektu ZŠ na Wi-Fi, a to v souladu se Standardem konektivity škol (projekt byl podpořen z IROP 47. výzva).

- V roce 2018 byl realizován projekt na zajištění bezbariérovosti školy díky vestavbě výtahu. V budově ZŠ, v prostorech stávajících chodeb, byla do nově zřízené výtahové šachty umístěna výtahová plošina s kabinou. Součástí instalace výtahu bylo i vytvoření bezbariérové rampy v suterénu objektu školy. Projekt byl podpořen z IROP prostřednictvím MAS Pohoda venkova - 68. výzva.
- V roce 2019 byla také provedena výměna zdroje tepla za tepelné čerpadlo. Předmětem projektu bylo nahrazení stávajícího zdroje tepla pro vytápění objektu teplovodní otopnou soustavou s tepelným čerpadlem vzduch-voda. Zároveň došlo k vyregulování otopné soustavy. Realizací projektu došlo ke snížení energetické náročnosti budovy. Projekt byl podpořen z Operačního projektu Životní prostředí

Mateřská škola:

- V letech 2019 a 2020 byla zrealizována přístavba mateřské školy. Cílem projektu bylo rozšíření MŠ Nový Hrádek formou přístavby, díky které došlo jedna k navýšení stávající kapacity o 16 dětí, tedy na 56 dětí celkem, a zároveň došlo pomocí stavebních úprav i k úpravám stávající třídy, resp. sociálních zařízení tak, aby odpovídaly požadované kapacitě. Zároveň došlo ke změně vytápění stávajícího objektu MŠ a přístavba i stávající část objektu MŠ jsou vytápěny teplovodní otopnou soustavou. Zdrojem tepla jsou 3 ks tepelných čerpadel vzduch/voda, čímž tak vznikla i výrazná úspora v nákladech na energie. Přístavba i stávající prostory byly uzpůsobeny pro bezbariérové užívání – před objektem vznikla bezbariérová rampa a byly zrušeny předsazené schody i schody za vstupními dveřmi. Dále v přístavbě vznikla svislá výtahová plošina, která zajistila bezbariérovost 2. NP. Projekt byl podpořen z kapitoly VPS Ministerstva finanční ČR.

- V letech 2019 a 2020 byla také provedena revitalizace zahrady MŠ, díky které vznikla přírodní a hravá zahrada. Cílem projektu byla kompletní rekonstrukce zahrady MŠ Nový Hrádek, která bude zaměřena na rozvoj fyzických i mentálních schopností dětí, a která podporuje a rozvíjí vztah dětí k přírodě. Součástí přírodní zahrady je i naučná stezka. Projekt byl podpořen ze SFŽP (výzva Přírodní zahrady) a dále z POV Královéhradeckého kraje a z PRV Ministerstva pro místní rozvoj ČR, díky úspěchu v soutěži Vesnice roku.

6.2.1. Dojíždka a vyjíždka do škol

Do základní školy do Nového Hrádku dojíždělo v roce 2011 celkem 30 žáků, z toho 22 žáků ve věku 6 – 14 let. Naopak z městyse vyjíždělo celkem 46 dětí/žáků/studentů. Jedná se o údaje zjištěné v rámci SLDB 2011.

Z daných údajů vyplývá, že dochází k negativní bilanci, kdy větší počet žáků, studentů a učňů z městyse za vzděláním vyjíždí (o 16 osob více), avšak z 94 % se jedná o studenty a učně středních škol. Střední škola v městyse k dispozici není a převaha vyjíždějících je tak logickým důsledkem. Pokud by se sledovali pouze žáci základních škol, byla by bilance pozitivní, do městyse totiž dojíždělo o 19 žáků více, než jich z městyse vyjíždělo (viz následující tabulky), což je způsobeno právě přítomností základní školy, která se v městyse nachází.

Údaje ze SLDB 2011 bohužel nebyly v době zpracování Strategického plánu rozvoje na nové období známy, čili bohužel nebylo možno porovnat vývoj těchto ukazatelů, avšak nějaké zásadní změny nelze očekávat, neboť střední škola v městyse stále není, čili je zřejmé, že všichni starší 14 či 15-ti let budou z městyse vyjíždět do okolních měst, zejména Náchoda, Dobrušky a Nového Města nad Metují.

Tab. 32: Dojíždka do škol v roce 2011

Obec dojíždky, obec vyjíždky	Žáci, studenti a učni dojíždějící do školy		
	celkem	z toho	
		ve věku 6 - 14 let	dojíždí denně
Nový Hrádek	30	22	30
dojíždí v rámci okresu	17	12	17
dojíždí z jiných okresů kraje	13	10	13
dojíždí z jiných krajů	-	-	-
Obec vyjíždky:			
Nové Město nad Metují	2	1	2
Náchod	5	3	5

Zdroj: SLDB 2011

Tab. 33: Vyjíždka do škol v roce 2011

Obec vyjíždky, obec dojíždky	Žáci, studenti a učni vyjíždějící do školy		
	celkem	z toho	
		ve věku 6 - 14 let	vyjíždí denně
Nový Hrádek	46	3	33
vyjíždí v rámci okresu	16	3	16
vyjíždí do jiných okresů kraje	21	-	17
vyjíždí do jiných krajů	9	-	-
vyjíždí mimo ČR	-	-	-
Obec dojíždky:			
Náchod	9	-	9
Nové Město nad Metují	7	3	7
Dobruška	14	-	14
Praha	6	-	-

Zdroj: SLDB 2011

6.3. Zdravotnictví

Oblast zdravotnictví je v městyse zajištěna prostřednictvím ordinace pro dospělé a ordinace pro děti a dorost. V ordinaci pro dospělé ordinuje jediný lékař s ordinačními hodinami pětkrát týdně. Ordinance pro dospělé, ale i pro děti a dorost se nachází v Rokolské ulici v budově, kde se nachází také pošta.

Ordinance pro děti a dorost ordinuje pouze jednou týdně (úterý 7:30 – 8:30).

Nově oproti stavu před 7 lety je k dispozici také stomatologická ordinace. Působí zde dva zubaři a ordinační doba je každý den.

V nedalekém Náchodě se nachází Oblastní nemocnice Náchod, a.s. s dalšími zdravotními službami. Nemocnice Náchod má 11 provozoven z toho 7 provozoven s lůžkovou péčí o celkové kapacitě 837 lůžek. Přímo v Náchodě je 472 lůžek. Nemocnice zajišťuje akutní, dlouhodobou a následnou péči, LSPP pro děti i dospělé a praktického lékaře pro dospělé. Lůžkovou i ambulantní péči zajišťuje v oborech: akutní rehabilitace, ARO, gynekologie a porodnictví, chirurgie, léčebna dlouhodobě nemocných, lůžka následné péče, neurologie, ortopedie, pediatrie a neonatologie, psychiatrie, urologie, ušní-nosní-krční, vnitřní lékařství. Ambulantní péči zajišťuje v oborech: endoskopické centrum, hemodialyzační středisko, infekční lékařství, klinická onkologie, LPS pro děti i dospělé, praktický lékař pro dospělé. Komplementární péči zajišťuje v oborech: cytologie, klinická biochemie a diagnostika, klinická hematologie a transfúzní služba, klinická mikrobiologie a imunologie, mammografický screening, patologie, radiologie a zobrazovací metody. Od 6. února 2009 je v náchodské nemocnici v provozu Babybox (Zdroj: <https://www.nemocnicenachod.cz/>).

Dalším významným zdravotnickým zařízením v Náchodě je Poliklinika Náchod, kde je k dispozici řada různorodých ambulancí odborných lékařů a lůžkové oční oddělení.

6.4. Sociální péče

Sociální péče je zde pro obyvatele zajišťována terénní sociální službou, kterou zabezpečuje Charita Náchod. Žádné zařízení se sociální péčí se na území městyse nenachází.

V Náchodě se nacházejí dva domovy pro seniory s celkovou kapacitou 206 míst a v sousedním Hronově 3 taková zařízení (Domov odpočinku ve stáří Justynka, Domov seniorů Hronov – Malá Čermná, Domov důchodců Malá Čermná).

V Náchodě jsou dále k dispozici dva azylové domy – Dům na půli cesty a Svatá ANNA - Domov pro matky s dětmi, denní stacionář „Stacionář Cesta Náchod z.ú.“ - denní stacionář pro osoby se zdravotním, mentálním postižením, tělesným či kombinovaným postižením od věku 7 let.

Důležitou roli při poskytování sociálních služeb hraje Oblastní charita Náchod poskytující charitní ošetrovatelské služby, pečovatelské služby, a provozující půjčovnu zdravotních pomůcek.

V Náchodě je také poskytováno odborné sociální poradenství (např. pro integraci osob se zdravotním postižením, manželská a rodinná poradna, pro osoby ohrožené závislostí nebo osoby závislé na návykových látkách, občanská poradna, poradna paliativní a hospicové péče, TyfloCentrum pro osoby se zrakovým postižením), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, dva domovy pro osoby se zdravotním postižením (středisko BETANIE a Domovy Na Třešňovce), chráněné bydlení (Domov Dědina a Domov na Stříbrném vrchu) odlehčovací služby, sociální rehabilitace a tísňová péče.

Problémy se zajištěním či nedostatkem sociálních péče nebyly zmiňovány ani v dotazníkovém šetření mezi obyvateli, z čehož plyne, že jsou obyvatelé se stávající situací spíše spokojeni.

6.5. Kultura a volný čas

V kulturním dění má pro městys největší význam místní sokolovna a kino. Pro další kulturní využití slouží knihovna, mateřská a základní škola, hrad Frymburk, prostory hasičského cvičiště a kostel sv. Petra a Pavla. V městysi se pravidelně konají různé přednášky, výstavy (nově i v infocentru) a další kulturní a volnočasové akce (Hrádouská vařečka, podzimní župní přebor v přespolním běhu, pálení čarodějnic na vrchu Šibeník, slavnost božího těla, vánoční besídky, divadelní představení v kostele atd.), festivaly (Camerata nova a varhanní festival).

V roce 2014 byla dokončena rekonstrukce místní sokolovny. V sokolovně probíhají tradiční plesy (sokolský, hasičský a myslivecký) a dále se zde koná celá řada dalších kulturních akcí – např. dětský karneval, Velikonoční a Mikulášská zábava, Štěpánská zábava a další.

Kino je kromě promítání filmů využíváno k besedám a divadelním představením. Provozovatelem kina je městys Nový Hrádek. Kino se nachází v těsné blízkosti centra městyse. Celkový počet míst v promítacím sále je 227 (ve 12 řadách). Kino je vybavené nejen moderní, ale také historickou promítací technikou, díky které zde lze promítat i staré 35 milimetrové a dokonce i 16 milimetrové filmy.

Místní knihovna je otevřena jednou týdně (pondělí) a je možné si v ní zapůjčit knihy a časopisy, je zde bezplatný přístup k internetu a knihovna nabízí také tisk dokumentů, skenování, kopírování a vypalování dat na CD a DVD. Knihovna se nachází v budově mateřské školy.

Městys také čtvrtletně vydává místní zpravodaj s názvem Frymburské ozvěny, který je zdarma nabízen obyvatelům městyse a jehož založení se datuje již do roku 1976. Zpravodaj Frymburské ozvěny získal v soutěži „Radniční listy 2021“ v kategorii obcí a měst do 10.000 obyvatel první místo v krajském kole.

Městys se také několikrát zúčastnil soutěže Vesnice roku. V roce 2006 získal modrou stuhu za společenský život, v roce 2009 bílou stuhu za činnost mládeže, v roce 2011 obsadil městys první místo v krajském kole, ve kterém mu konkurovalo dalších 38 obcí Královéhradeckého kraje a další titul „Vesnice roku Královéhradeckého kraje“ získal městys v roce 2019 a postoupil do celostátního kola.

6.6. Sport

Za nejdůležitější sportoviště lze považovat místní sokolovnu, k níž patří nově vybudované víceúčelové hřiště včetně běžecké dráhy s umělým povrchem. Objekt sokolovny byl zrekonstruován v roce 2014 a nové hřiště bylo vybudováno v roce 2020 díky dotaci z Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR. Sokolovna je ve vlastnictví TJ Sokol Nový Hrádek.

V sokolovně se odehrává většina sportovních aktivit v městyse a ve školním roce sem docházejí žáci místní ZŠ v rámci tělesné výchovy. Ze sportovních oddílů pod TJ Sokol Nový Hrádek spadají oddíly volejbalu, badmintonu, sálové kopané, florbalu, nohejbalu, posilování, lyžařský a taneční a také oddíl všeobecnosti.

Před základní školou se nachází víceúčelové hřiště s umělým povrchem, které je široké veřejnosti přístupné. Toto hřiště je v majetku městyse, který zajišťuje jeho provoz. Hřiště je určené zejména pro míčové hry (volejbal, nohejbal, basketbal, fotbal nebo tenis) a skok do dálky. Hřiště je z bezpečnostních důvodů otevřeno denně od 7:00 do 20:00 hodin v době letního času a od 8:00 do 16:00 hodin v době zimního času.

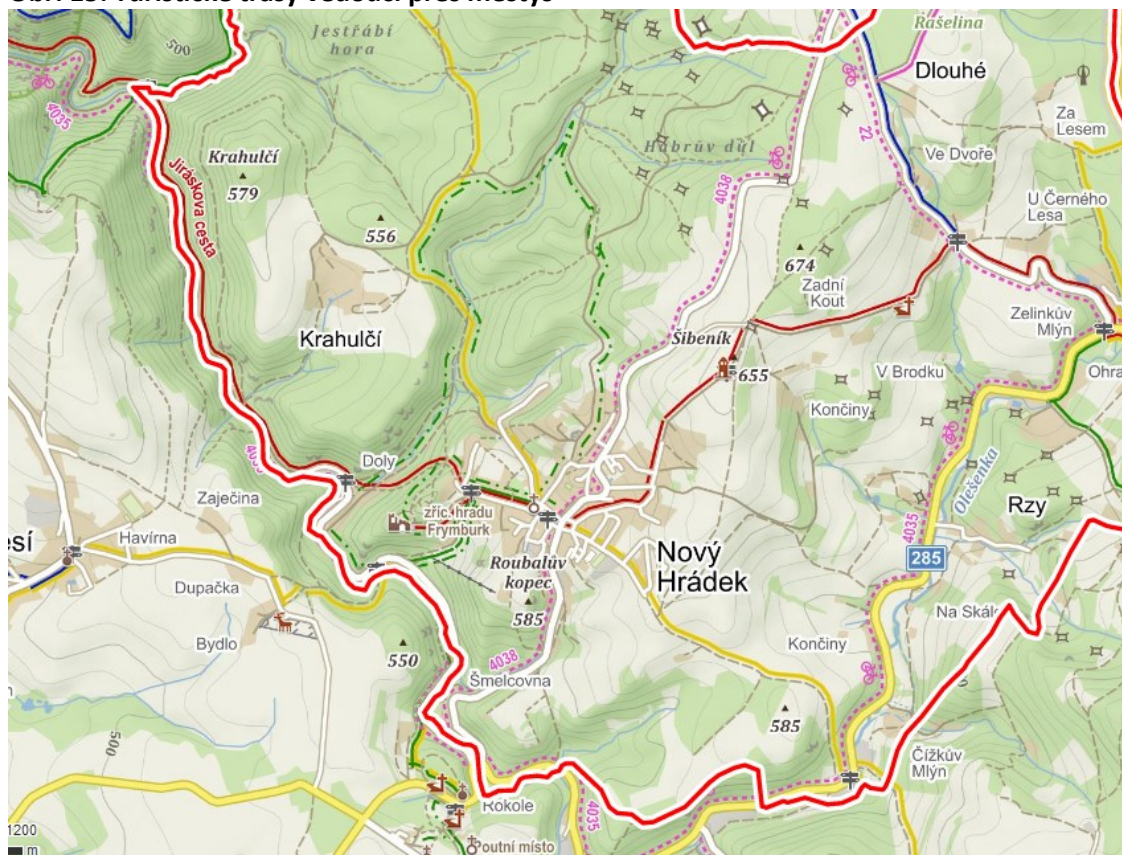
Dalším sportovním zařízením je lyžařský areál Panská stráň. Areál je vybaven dvěma uměle osvětlenými sjezdovkami dlouhými 460 metrů členitějšího terénu s mírnějším sklonem a 340 metrů strmějšího terénu s teleskopickým vlekem o celkové délce 320 metrů. Kapacita areálu je 500 osob za hodinu. V horní části areálu je za dobrých sněhových podmínek rolbou udržovaný okruh pro běžkaře (dlouhý cca 500 m).

Díky své poloze je městys a jeho okolí velmi vhodný k turistice. V okolí se nachází několik turistických a cyklistických tras (viz následující obrázek):

- Červená turistická trasa (Jiráskova cesta): Broumov – Hronov – Náchod – Peklo – Nový Hrádek – Olešnice v Orlických horách – Šerlich – hřebenovka – Hanička – Mladkov – Suchý vrch.
- Žlutá turistická trasa: Dobrošov – Nový Hrádek – Sněžné – Dobřany – Prázova bouda – Rokytnice v Orlických horách – Žamberk – Žampach – Ústí nad Orlicí.
- Zelená turistická trasa vedoucí z Tisu do Rokole a odtamtud okolo Frymburku na náměstí městyse.

V kapitole 4.4 byly dále podrobně uvedeny cyklostezky a cyklotrasy v okolí a dvě nově vybudované naučné stezky (Okruh Hradní v blízkosti centra městyse okolo zříceniny hradu Frymburk a okruh U Hranic).

Obr. 15: Turistické trasy vedoucí přes městys

Zdroj: mapy.cz

6.7. Spolková činnost

Spolkový život v městyse lze vzhledem k počtu a rozmanitosti působících spolků označit jako bohatý. Níže je uveden přehled všech významných spolků, působících v městyse a zajišťujících komunitní život a aktivity pro obyvatele všech věkových kategorií.

Sbor dobrovolných hasičů Nový Hrádek

Důležitým článkem, který plní jednak funkci v rámci spolkového života městyse a zároveň funkci důležitého článku požární ochrany v systému IZS, je SDH Nový Hrádek, jenž vznikl v období let 1880 – 1881 z důvodu častých požárů v území.

V roce 1906 byl založen i ženský sbor, který měl v době založení 14 členek. V roce 1947 byla zakoupena pro spolkovou činnost bývalá restaurace (vč. garáže na stříkačku – viz obrázek), v ten samý rok bylo zakoupeno i první hasičské auto.

V rámci činnosti Sboru dobrovolných hasičů Nový Hrádek se konají různé hasičské soutěže, exkurze apod. Sbor má také na starost výchovu mladých hasičů, kteří se jednou týdně schází a pravidelně se účastní hry Plamen. Kolektiv mladých hasičů je rozdělen na družstvo starších a družstvo mladších.

Kromě běžných činností sbor zajišťuje také svoz kovového odpadu a díky aktivnímu přístupu všech členů každoročně vzniká i řada kulturních akcí – např. hasičský bál, velikonoční a mikulášská taneční zábava.

Tělovýchovná jednota Sokol Nový Hrádek

TJ Sokol byla v Novém Hrádku založena v roce 1896. V roce 1924 byla svépomocí dostavěna sokolovna, která je využívána dodnes. Zde sokolové pořádali přednášky, divadelní představení, akademie a župní slety. Pod TJ Sokol Nový Hrádek spadají oddíly volejbalu, badmintonu, sálové kopané, florbalu, nohejbalu, posilování, lyžařský a taneční a také oddíly všestrannosti.

Jak již bylo zmíněno výše, v roce 2014 byla zrekonstruována budova sokolovny a v roce 2020 byla zrealizována novostavba venkovních sportovišť v areálu sokolovny – byla vybudována 4 nová sportovní zařízení – víceúčelové hřiště, plážové hřiště, hrazdová klec a dráha pro běh na 60 m + doskočiště pro skok daleký. Dále bylo vybudováno oplocení hřišť a zpevněné a pojezdové plochy v areálu.

K dispozici je členům i posilovna. V minulosti zde byla provozována i národní házená, která byla v roce 1990 ukončena z důvodu malého počtu hráčů a nedostatkovému tréninku a dále zde byl provozován také tělocvičný odbor Orla, v období od roku 1914 do roku 1938.

Nejdéle působící lyžařský oddíl byl založen v roce 1964 a měl 11 zakládajících členů, kteří se zaměřili na sjezdové disciplíny, k jejichž realizaci jim sloužila Panská stráž, která slouží oddílu i veřejnosti dodnes.

TJ Sokol každoročně pořádá akci s názvem „Hrádouská vařečka“, což je turistický pochod s různými délkami tras (5 km, 8 km, 10 km, 12 km a 15 km) vedený podorlickou krajinou. První ročník se konal již v roce 1983.

Farnost Nový Hrádek – farnost sv. apoštolů Petra a Pavla Nový Hrádek

Farnost vznikla v letech 1354-1365. Období husitských válek způsobilo zánik fary a nepřítomnost kněze v obci, což trvalo až do roku 1721. Poté byla farnost znovu obnovena. Nyní zajišťuje křty, výuku náboženství dětí, přípravu na biřmování, svátost smíření, svátost nemocných, pravidelné bohoslužby v kostele sv. Petra a Pavla a církevní svatby. Pod farnost spadá farní pěvecký sbor, který v posledních letech dosáhl téměř profesionální úrovně a reprezentuje městys při různých kulturních příležitostech.

Myslivecký spolek Šibeník Nový Hrádek

Myslivecký spolek Šibeník Nový Hrádek vznikl v roce 1993, rozdělením "velkého" mysliveckého sdružení Frymburk (Nové Město nad Metují, Slavoňov, Mezilesí). Lesní porosty jsou v honitbě převážně smíšené (smrk, buk, modřín, jedle a javor klen). Převažující dřevinou v druhovém složení je smrk. Listnaté porosty se procentuálně rozšiřují výsadbou buků. Honitba se nachází v nadmořských výškách 500 - 674 m a její výměra je 602 ha.

V současné době má spolek 15 členů. Nejvíce práce členové spolku věnují péči o zvěř – zejména přikrmování zvěře v době strádání, kterému předchází příprava dostatečného množství kvalitního objemového krmiva v letních měsících. Individuálně si ještě každý člen zajišťuje další krmivo jako kaštany,

jeřabiny nebo řepu. Dalším velmi důležitým úkolem je zakládání políček pro zvěř, především v lokalitách, kde jsou omezené podmínky pro obživu zvěře. Neméně důležitou činností je také údržba mysliveckých zařízení (krmelce, posedy).

Členové spolku také zajišťují myslivecký kroužek Ostříži.

Do veřejného života městyse se myslivci zapojují pořádáním tradičního mysliveckého plesu.

6.8. Služby v městysi

Z hlediska občanské vybavenosti je městys na poměrně dobré úrovni. V území se nachází dva obchody s potravinami a smíšeným zbožím, pošta, kino, knihovna, restaurace, penziony, několik lékařů vč. stomatologů, kteří byli výše uvedeni, základní a mateřská škola, požární zbrojnice a kostel, kde probíhají bohoslužby.

Z dotazníků pro obyvatele městyse vyplynula špatná dostupnost základních komerčních služeb a chybějící bankomat.

6.9. Dílčí SWOT analýza – občanská vybavenost

Tab. 34: Dílčí SWOT analýza – občanská vybavenost

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> → Nová lokalita Na Farách – 16 nových rodinných domů 	<ul style="list-style-type: none"> → Vysoký podíl trvale neobydlených domů (59 % oproti 82 % KHK, SLDB 2021) – část z nich fakticky k trvalému bydlení využívána (nepřihlášení obyvatelé)
<ul style="list-style-type: none"> → V případě potřeby možnost rozšířit plochy bydlení (nutná změna územního plánu) 	<ul style="list-style-type: none"> → Omezená kvantita (snížení počtu bytů ve vlastnictví městyse v posledních letech) i kvalita bytových kapacit ve vlastnictví městyse
<ul style="list-style-type: none"> → Přítomnost ZŠ (I. i II. stupeň) s dostatečnou kapacitou 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedostatek sociálních bytů, zejména pro mladé (startovací byty)
<ul style="list-style-type: none"> → Přítomnost MŠ s dostatečnou kapacitou i zázemím (zahradka MŠ) 	<ul style="list-style-type: none"> → Pokles intenzity výstavby nových bytů v posledních 10-ti letech (byť se jedná o pokles z velmi nadprůměrného tempa)
<ul style="list-style-type: none"> → Zvýšení kvality vzdělávání v posledních 5-ti letech (nové učebny ZŠ, bezbariérovost, rozšíření MŠ apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedostatečná kapacita družiny ZŠ
<ul style="list-style-type: none"> → Existence kvalitních sportovních a volnočasových zařízení (sokolovna včetně nových venkovních sportovišť, hřiště pro veřejnost, kino, naučné stezky atd.) 	<ul style="list-style-type: none"> → Absence venkovní učebny ZŠ
<ul style="list-style-type: none"> → Přítomnost praktického lékaře i stomatologů, blízkost regionální nemocnice v Náchodě 	<ul style="list-style-type: none"> → Knihovna – malé nevyhovující prostory (přesun do suterénu nové přístavby MŠ)
<ul style="list-style-type: none"> → Dostatečné sportovní a kulturní akce vzhledem k velikosti městyse (bohatý spolkový život) 	<ul style="list-style-type: none"> → Neexistuje plán rozvoje sportu
<ul style="list-style-type: none"> → Pravidelné vydávání zpravodaje Frymburské ozvěny (přes 40 let) 	<ul style="list-style-type: none"> → Omezená nabídka sociálních služeb
<ul style="list-style-type: none"> → Aktivita městyse a umístění v různých soutěžích (Vesnice roku KHK) 	<ul style="list-style-type: none"> → Potřeba řešení zachování kvality MŠ (dotazníkové šetření)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> → Dotační příležitosti pro realizaci podporovaného bydlení (MMR, IROP) 	<ul style="list-style-type: none"> → Zvýšení tlaku na realizaci specifických bytových projektů městyse s ohledem na demografické trendy (stárnutí obyvatel), sociální bydlení apod.
<ul style="list-style-type: none"> → Dotační příležitosti v oblasti školství (družina, venkovní učebna apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> → Změny vytížení kapacit ve školství v návaznosti na demografické trendy
<ul style="list-style-type: none"> → Pokračující podpora zakládání lékařských praxí v periferních regionech 	<ul style="list-style-type: none"> → Nedostatek finančních prostředků na výstavbu, provoz a údržbu sportovní infrastruktury.
<ul style="list-style-type: none"> → Potenciál přechodu z druhého bydlení na trvalé 	<ul style="list-style-type: none"> → Možné negativní dopady covid 19 i válečné krize na Ukrajině na úroveň školství i na spolkový život včetně členské základny (nižší zájem, méně nových členů, rostoucí náklady, zánik)

7. Životní prostředí

7.1. Složky životního prostředí

7.1.1. Geomorfologické poměry

Nový Hrádek spadá podle geomorfologického členění do Náchodské pahorkatiny (viz následující tabulka). Typickým znakem této pahorkatiny jsou široké hřbety o výšce 500 – 600 metrů, nad které vystupují některé vyšší vrcholy, jako je např. nejvyšší bod městyse vrch Šibeník měřící 672 metrů. Hřbety mají příkré svahy, které jsou výrazné např. v ZSJ Doly a právě tyto svahy vytvářejí sesuvné území, které zasahuje do zastavěného území (16,4 ha) a vzniká zde potenciál ohrožení pro obyvatele a určitá omezení pro budoucí rozvoj. Z hornin zde převládají metamorfované horniny a z vyvřelin je zde přítomna novohrádecká žula (obě tyto horniny byly v minulosti lokálně využívány např. při výstavbě hradu Frymburk).

Tab. 35: Geomorfologické členění Nového Hrádku

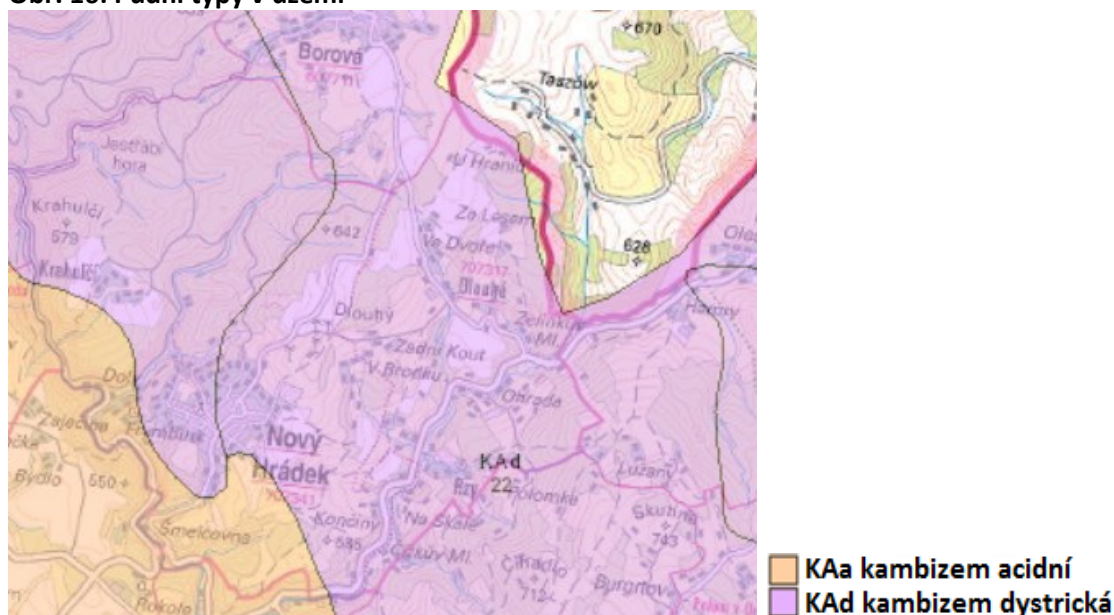
Geomorfologické členění	Název
Systém	Hercynský
Provincie	Česká vysočina
Subprovincie	Krkonoško - jesenická soustava
Oblast	Orlická oblast
Celek	Podorlická pahorkatina
Podcelek	Náchodská pahorkatina
Okrsek	Sedloňovská vrchovina

Zdroj: <http://geoportal.gov.cz/>

7.1.2. Pedologické poměry

Z půdních typů se v území nachází zejména kambizem dystrická, která zasahuje na většinu území Nového Hrádku, a kambizem acidní. Kambizemě patří mezi hnědé půdy, obecně tvoří podstatný podíl půdního pokryvu ČR a vznikly procesem hnědnutí a vnitropůdního zvětrávání. Pro kambizem dystrickou je typická vysoká nasycenost hliníkem.

Obr. 16: Půdní typy v území

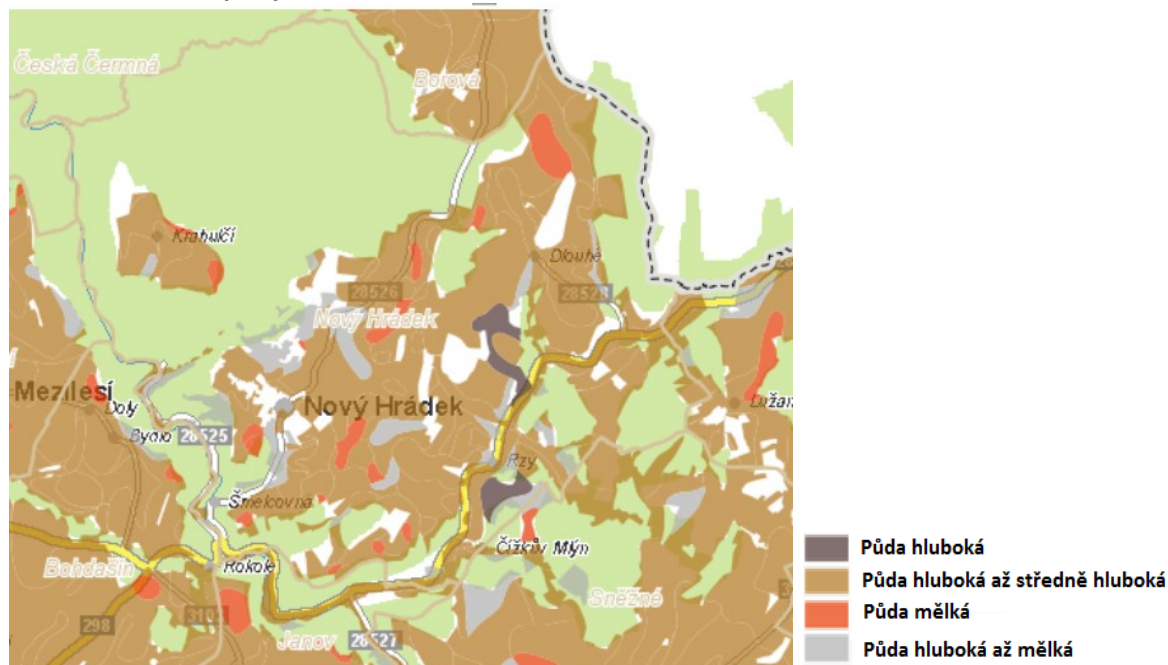

Zdroj: geoportal.gov.cz

Hloubka půdy je jednou z důležitých charakteristik půdního profilu a je definována jako mocnost půdního profilu. Z hlediska hloubky půdy se v území nachází místa s hlubokou půdou až po místa s půdou mělkou. V území převládá zejména půda hluboká až středně hluboká, která je charakteristická hloubkou pohybující se okolo 60 cm.

Obr. 17: Hloubka půdy v území

Zdroj: <http://geoportal.vumop.cz/>

V jižní části území i v zastavitelném území městyse je evidováno poddolované území a zároveň se zde nachází 6 potencionálních sesuvných území zasahujících do zástavby Nového Hrádku. Výskyt takovýchto území představuje jisté omezení pro rozvoj městyse, je limitem pro výstavbu, případně znamená potenciální ohrožení. Hodnota indikátoru je -1, což znamená, že se v zastavěném / zastavitelném území nacházejí sesuvná nebo poddolovaná území představující omezení pro rozvoj obce.

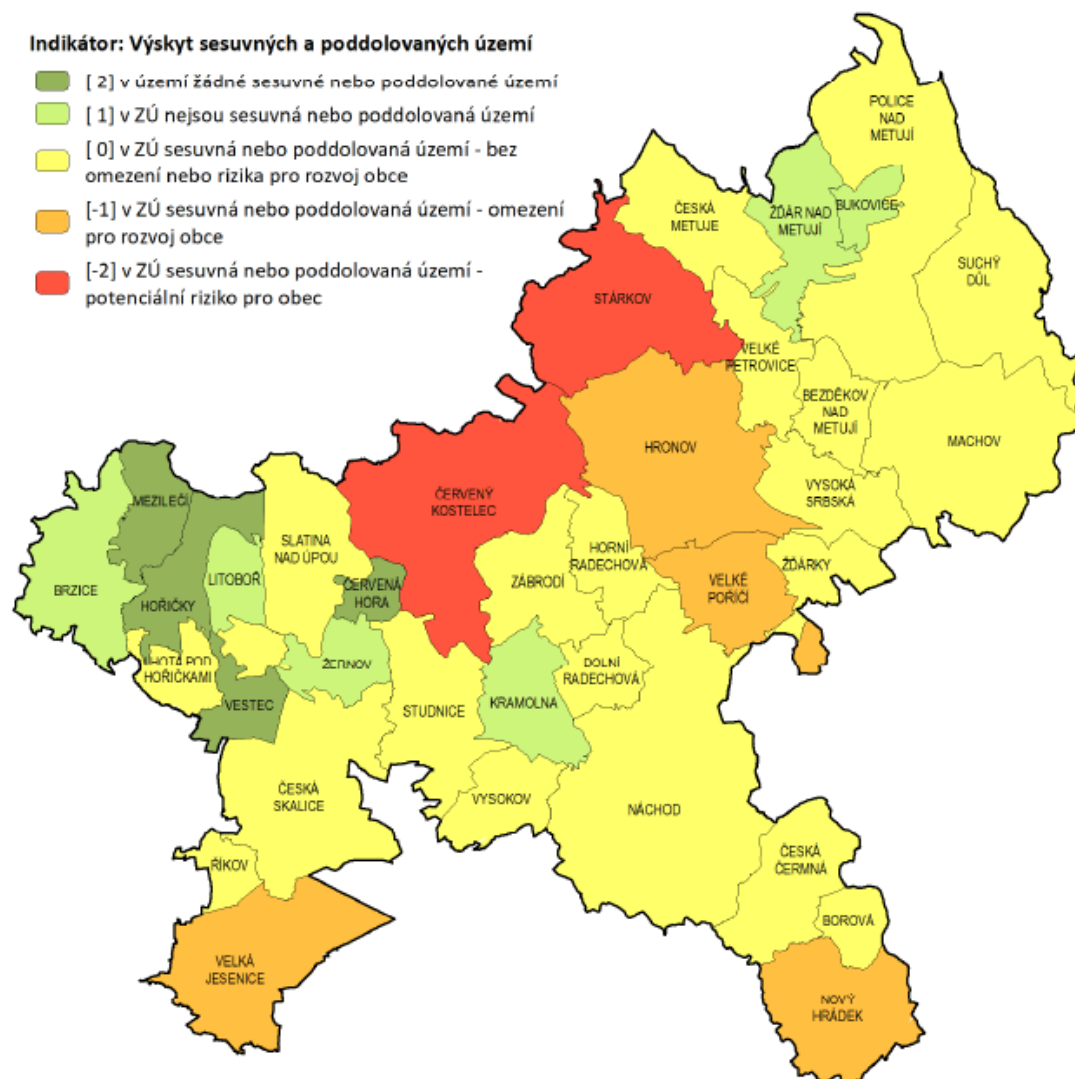
Jak již bylo uvedeno výše, v případě městyse se jedná o sesuvná území (zdroj: Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) 2020 - SO ORP Náchod).

Na území SO ORP Náchod se nachází velké množství evidovaných sesuvných území, většina plošných sesuvů se nachází v zastavěném území, nicméně pouze zhruba desetina je vedena jako aktivní a drtivou většinu tvoří sesuvy potenciální. Dle dostupných informací nejsou ve většině případů se sesuvy nebo poddolovaným územím problémy. S poddolovaným územím, které se nachází pod 5 obcemi, též nejsou zásadní problémy. Jedno takovéto území je definováno i v Novém Hrádku.

Z mapy ORP Náchod níže tedy vyplývá, že území městyse Nový Hrádek je z pohledu existence poddolovaného území a potenciálních sesuvů hodnoceno negativně a daná situace znamená jistá omezení pro rozvoj městyse. Obdobná rizika byla definován ještě v obcích Velká Jesenice, Hronov a Velké Poříčí a horší situace existuje pouze ve Stárkově a Červeném Kostelci. V ostatních obcích ORP Náchod se buďto žádná sesuvná či poddolovaná území nenachází anebo se nachází, nicméně nepředstavují žádné omezení ani riziko pro rozvoj obce.

Obr. 18 Výskyt sesuvných a poddolovaných území – ORP Náchod

Zdroj: Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) 2020 - SO ORP Náchod

7.1.3. Klima

Území Nového Hrádku spadá dle VÚMOP do mírně chladného a vlhkého klimatického regionu (MCH). Tento region je charakteristický průměrnou teplotou 5 – 6 °C, průměrným ročním úhrnem srážek 700 – 800 mm/rok a 0 – 5 % pravděpodobností suchých vegetačních období. Klimatický region je charakteristický výskytem v podhůří v nadmořské výšce zpravidla nad 550 m. n. m.

7.1.4. Hydrogeologie

Územím prochází nejvýznamnější vodní tok Olešenka (hydrologické pořadí 1-01-03-042) o celkové délce 20,4 km. Pramení v nadmořské výšce 985 m. n. m. na svahu hory Vrchmezí (1084 m), která se nachází v Orlických horách. Dále tento tok protéká Olešnicí v Orlických horách, ZSJ Rzy a Doly v Novém Hrádku a v přírodní rezervaci Peklo se vlévá do řeky Metuje. Z menších toků se zde nachází Jestřábí potok a dále Prodejský potok, který se následně vlévá do Jestřábího potoka. Podél severozápadní

hranice území ještě protéká Mezný potok. Jestřábí potok pramení u přírodní rezervace Rašelina, protéká celým územím městyse až do ZSJ Doly, kde se poblíž Frymburku vlévá do Olešenky.

V území se nalézají několik drobných vodních útvarů, které ale pro území nemají velký význam, např. vodní útvar na Jestřábím potoce nedaleko jeho pramene, množství drobných vodních útvarů se nachází v ZSJ Rzy na vodním toku Olešenka. V intravilánu městyse se nacházejí dva drobné vodní útvary poblíž ulice K Javůrku a Náchodské a v ulici Klainova.

V území se podle Digitální báze vodohospodářských dat nenachází žádná evidovaná záplavová území (5, 20 a 100 – leté vody). Na území Nového Hrádku tedy není stanovené žádné záplavové území a povodňové riziko je nulové.

7.1.5. Fauna a flora

Díky přítomnosti přírodní rezervace Rašelina, ve které se vyskytují ta nejcennější společenstva, se zde nachází rozmanitá fauna i flora. Mezi nejvýznamnější rostlinné druhy, které zde rostou, patří vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), prsteneček májový (*Dactylorhiza majalis*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), suchopýr široolistý (*Eriophorum latifolium*), kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum album subsp. lobelianum*), úpolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kozlík dvojdomý (*Valeriana dioica*) a vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*). Z fauny je to vzácně zmije obecná (*Vipera berus*), ještěrka živorodá (*Zooteca vivipara*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), linduška luční (*Anthus pratensis*) a ťuhák obecný (*Lanius collurio*). Vyskytuje se zde také množství motýlů např. modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*) chráněný v rámci Evropské soustavy NATURA 2000 a další významní živočichové.

7.1.6. Využití půdního fondu

Půdní fond, tvořící mozaiku krajiny, se dá rozdělit na zemědělský a nezemědělský půdní fond. Zemědělský půdní fond tvoří podstatnou část a skládá se z orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, sadů a trvalých travních porostů a ve srovnání s vyššími územními celky je nadprůměrný, což je pro území důležité z toho důvodu, že se jedná o nenahraditelný výrobní prostředek umožňující zemědělskou výrobu, a kromě toho se jedná také o jednu ze složek životního prostředí. Zatímco nezemědělská část fondu je tvořena lesní půdou, vodními plochami, zastavěnými a ostatními plochami a tvoří menší část půdního fondu.

V následující tabulce je znázorněna struktura půdního fondu včetně hodnot na území Nového Hrádku a pro srovnání jsou uvedeny i hodnoty Královéhradeckého kraje a České republiky, a to v letech 2013 (data z původního strategického plánu rozvoje a aktuální data z roku 2021).

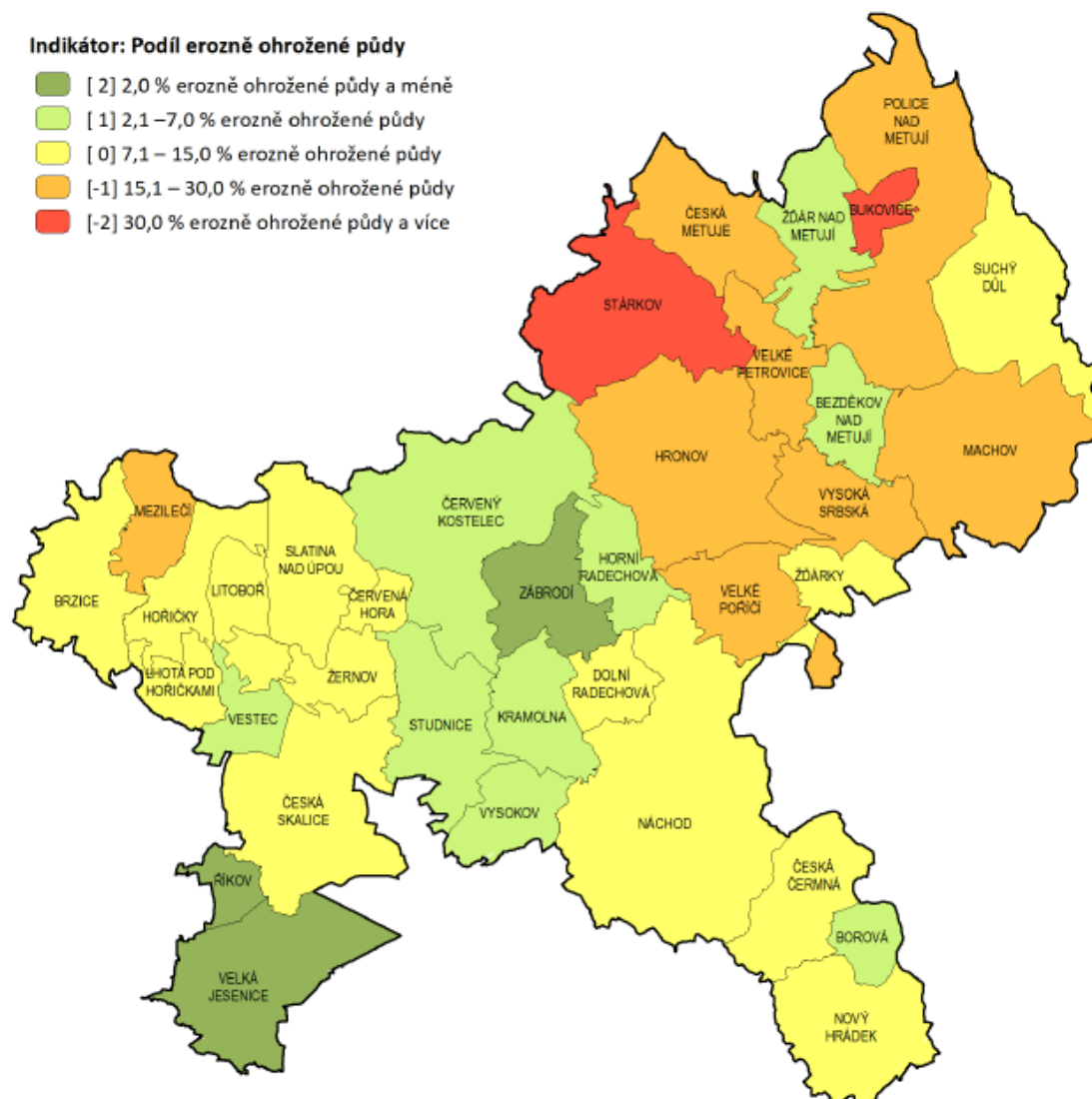
Z tohoto srovnání je zřejmé, že v území se nachází výrazně podprůměrný podíl orné půdy, což je ve vztahu k přírodě a celkové kvalitě životního prostředí spíše pozitivní jev. Nízký podíl orné půdy je důsledkem zejména polohy městyse ve vyšší nadmořské výšce a následně drsnějšími klimatickými podmínkami a méně úrodnou půdou, což vede k jinému typu obhospodařování území, než je klasická zemědělská výroba. Podprůměrný je také podíl zahrad, ovocných sadů, vodních ploch, zastavěných ploch a ostatních ploch. Naopak výrazně nadprůměrný je podíl lesní půdy, což má pozitivní vliv na stav životního prostředí v území, zejména co se týče ovzduší atd. Nadprůměrný je také podíl trvale travních porostů, který je oproti průměru v ČR více než dvojnásobný. Výše uvedené platilo před 8 lety a platí stále.

Nadprůměrný podíl lesů a trvalých travních porostů má vliv na vysokou hodnotu koeficientu ekologické stability (KES), který je detailněji níže popsán.

Na území městyse je zastoupení erozně ohrožených ploch na orné půdě. Podíl těchto ploch činil v Novém Hrádku 14,4% a hodnota indikátoru podílu erozně ohrožené půdy na území městyse má hodnotu 0. Jedná se tedy o potenciální ohrožení půdy v obci plošným povrchovým odtokem. Městys by se tedy měl zaměřit na snížení výměry svažitých pozemků s ohroženou půdou na minimum (např. zatravněním či převedením na jinou vhodnou kulturu), resp. na zkrácení délek svahů vhodným biotechnickým opatřením. Za pozitivní by byl považován sestupný trend v procentním zastoupení erozně ohrožených pozemků. Úbytek erozně ohrožené (orné) půdy může nastat i např. i jejím zastavěním, nicméně toto není ve vazbě na využití půdního fondu žádaná změna.

Obr. 19 Podíl erozně ohrožené půdy v SO ORP Náchod

Zdroj: Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) 2020 - SO ORP Náchod

Rozsáhlé plochy silně erozně ohrožené se nacházejí především v severovýchodní části území - Stárvkov, Bukovice, Machov, Česká Metuje, Police nad Metují Vysoká Srbská.

Koeficient ekologické stability v území Nového Hrádku je ve srovnání s níže uvedenými nadřazenými územní celky velmi vysoký, což je kromě jiných činitelů způsobeno právě vysokým podílem lesní půdy (zdroj: RURÚ SO ORP Náchod 2020).

Tab. 36: Využití půdního fondu v roce 2013 a 2021

2021 a 2013 (pouze %)		Nový Hrádek			Královéhradecký kraj			Česká republika			
Plocha území (ha)	CELKEM	2021		2013 (%)	2021		2013 (%)	2021		2013 (%)	
		1 140,2 ha		x	475 910,28 ha		x	7 887 104,05 ha		x	
Plocha území (ha)	Zemědělská půda	Celkem	457,9	40,16%	40,37%	276 222,06	58,04%	58,31%	4 198 728,21	53,24%	53,51%
		Orná půda	130,9	11,48%	11,47%	184 456,81	38,76%	40,11%	2 921 945,40	37,05%	37,86%
		Chmelnice	-	-	-	-	-	-	9 100,18	0,12%	0,13%
		Vinice	-	-	-	1,87	0,00%	-	20 189,94	0,26%	0,25%
		Zahrada	20,4	1,78%	1,79%	12 654,30	2,66%	2,44%	175 346,13	2,22%	2,07%
		Ovocný sad	3,9	0,34%	0,34%	4 078,37	0,86%	0,91%	43 560,04	0,55%	0,58%
		Trvalý travní porost	302,7	26,55%	26,74%	75 030,71	15,77%	14,85%	1 028 586,53	13,04%	12,61%
	Nezemědělská půda	Celkem	682,3	59,84%	59,63%	199 688,23	41,96%	41,69%	3 688 375,85	46,76%	46,49%
		Lesní pozemek	592,9	51,99%	51,79%	148 650,22	31,23%	31,10%	2 678 804,16	33,96%	33,77%
		Vodní plocha	8	0,7%	0,7%	7 868,08	1,65%	1,58%	168 420,83	2,14%	2,08%
		Zastavěná plocha a nádvoří	18,2	1,59%	1,59%	9 253,08	1,94%	1,95%	133 897,64	1,70%	1,67%
Ostatní plocha		63,2	5,54%	5,55%	33 916,85	7,13%	7,10%	707 253,22	8,97%	8,96%	
Koeficient ekologické stability		4,4		4,37	1,09		1,04	1,10		1,06	

Zdroj: <https://vdb.czso.cz/>

Koeficient ekologické stability je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinných prvků v daném území. Mezi stabilní prvky patří lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy, mezi nestabilní prvky patří orná půda, zastavěné plochy a ostatní plochy. Hodnoty koeficientu ekologické stability menší nebo rovné 0,10 dosahují území s maximálním narušením přírodních struktur. Čím vyšší je tento ukazatel, tím je krajina v území více přírodě blízká s prvky ekologicky stabilních struktur a nižší intenzitou využívání krajiny člověkem.

Na území Nového Hrádku je koeficient ekologické stability hodnocen výborně (4,4) a v porovnání s obcemi nacházejícími se v ORP Náchod, je hned druhý v pořadí za Českou Čermnou. Podle definice hodnoty KES je v Novém Hrádku přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem. Pro srovnání průměrná hodnota KES v Královéhradeckém kraji je 1,09 a v ČR 1,1.

V následující tabulce je tento koeficient srovnáván i s dalšími územními celky a je zřejmé, že nejlépe je koeficient hodnocen právě v Novém Hrádku z důvodu většího zastoupení lesních ploch. Území s hodnotou 4,4 spadající do kategorie větší než 3 je hodnoceno jako přírodní a přírodě blízké s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem (zdroj: ČSÚ).

Tab. 37 Koeficient ekologické stability (KES) v území v roce 2021

Územní celek	KES
Nový Hrádek	4,4
Královéhradecký kraj	1,09
Česká republika	1,1

Zdroj: ČSÚ

Podíl zalesněných ploch je ve srovnání s okolními katastrálními územími nadprůměrný (viz následující tabulka). V rámci rozvoje lesnictví nebo pouze obnovy zalesňování apod. je důležité brát v potaz to, že v minulosti převažovaly listnaté druhy stromů, přesto v současné době vznikají v území spíše smrkové monokultury, které snižují druhovou biodiverzitu a mají další negativní vlivy na životní prostředí.

Tab. 38 Podíl zalesněných ploch (%) v Novém Hrádku a jeho okolí v roce 2021

Obec	Plocha území celkem (ha)	Lesní pozemek (ha)	Podíl (%)
Jestřebí	430	280	65,11
Česká Čermná	892	645	72,31
Borová	307	54	17,58
Mezilesí	236	42	17,79
Nový Hrádek	1140	593	52,01
Bohdašín	536	91	16,97
Janov	341	74	21,70
Sněžné	612	179	29,25
Olešnice v Orlických horách	1430	867	60,63

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady

7.1.7. Krajinný ráz

Zákon č. 114/1991 Sb., o ochraně přírody a krajiny definuje krajinný ráz jako přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určitého místa, který je chráněn před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Nový Hrádek spadá do oblasti krajinného rázu 11 – Orlicko a podoblasti 11b - Podorlicko, která je charakteristická přechodným krajinným typem, kde dochází ke střídání lesních a nelesních stanovišť s polohami spíše zemědělsky méně úrodnými.

7.2. Ochrana životního prostředí

Z hlediska ochrany životního prostředí se v území nachází několik území, kde dochází k jeho zvýšené ochraně. Jedná se zejména o **přírodní památku Rašelina**, kde je usilováno o ochranu zbytků podhorských rašelinných luk s ohroženými nebo ustupujícími rostlinnými společenstvy. Vyskytují se zde zvláště chráněné druhy rostlin jako je vrba plazivá (*Salix repens*), upolín evropský (*Trollius altissimus*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), bledule jarní (*Leucojum vernum*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*). Mokřadní území jako část krajiny významné pro udržení ekologické stability je v ZSJ Dlouhé. Rozloha přírodní památky Rašelina je 2,94 ha a nachází se v nadmořské výšce 658 m. n. m.

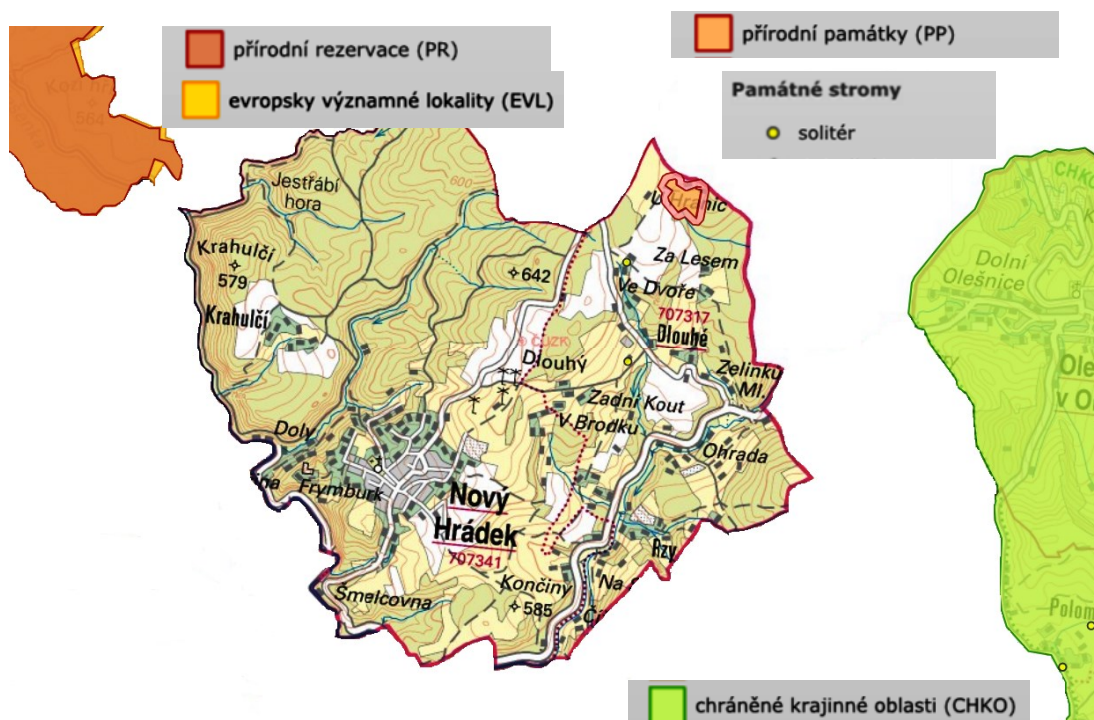
V území stojí dva památné stromy. Jedná se o jilm horský (*Ulmus glabra Huds.*), který byl památným stromem vyhlášen 5. 10. 2002 a nachází se v katastrálním území Dlouhé. Dalším památným stromem je lípa velkolistá „Šarbochova“ (*Tilia platyphyllos Scop.*), vyhlášená je již od 26. 11. 1981 a rovněž se nachází v katastrálním území Dlouhé.

V blízkosti Nového Hrádku se nalézají další dvě zvláště chráněná území:

- Jedná se o **Chráněnou krajinnou oblast Orlické hory** východním směrem od území. Cílem CHKO Orlické hory je ochrana krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, aby tyto hodnoty vytvářely vyvážené životní prostředí. K typickým znakům krajiny patří zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, ale také rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, sídlištní struktura oblasti, urbanistická skladba sídlišť, místní zástavba lidového rázu i monumentální nebo dominantní stavební díla.
- Dalším zvláště chráněným územím v blízkosti městyse je **přírodní rezervace Peklo**, která je chráněná také jako Evropsky významná lokalita v rámci ochrany NATURA 2000. Nachází se v západním směru od území podél řeky Olešenky a následně Metuje. Předmětem ochrany této chráněné lokality je zachování přirozených a polopřirozených lesních, skalních a vodních společenstev. Zejména květnatých bučin, bikových bučin, suťových lesů a společenstev skalních štěrbin se zastoupením vzácných kalcifilních druhů rostlin. Dále se jedná o ochranu charakteristického reliéfu hluboce zaříznutých údolí Metuje a Olešenky s důrazem na ochranu skalních výchozů, sutí a půd na strmých svazích a peřejnatých úseků vodních toků. Ochrana druhové skladby a genetické rozmanitosti přírodě blízkých lesních porostů. Dalším předmětem, ochrany je ochrana biotopů řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Obr. 20: Zvláště chráněná území na Novém Hrádku a v jeho okolí

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/>

7.3. Ovzduší

Kvalita ovzduší je v území hodnocena spíše pozitivně. Z tabulky níže vyplývá, že oproti roku 2016 bylo na území všech obcí zjištěno překročení imisního limitu pro ozon. Zhoršená situace vedla u většiny obcí ke snížení hodnocení z indexu 2 na index 1. Zvyšující se koncentrace ozonu je v posledních letech patrná na území většiny České republiky. Mírné zhoršení bylo zaznamenáno i na území Nového Hrádku. Jiná znečišťující látka nebyla v území zaznamenána.

Tab. 39 Souhrnné hodnocení kvality ovzduší – Nový Hrádek a okolí

Obec	Překročení imisního limitu pro zdraví lidí					Hodnota indikátoru	Změna indikátoru
	PM ₁₀ (roční průměr)	PM ₁₀ (24h průměr)	Benzo(a)pyren (roční průměr)	Ozon (O ₃)	Další látky		
Borová	0	0	0	1	0	1	-
Česká Čermná	0	0	0	1	0	1	-
Náchod	0	0	1	1	0	0	0
Nový Hrádek	0	0	0	1	0	1	-

Zdroj: Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) 2020 - SO ORP Náchod; ČHMÚ 2020

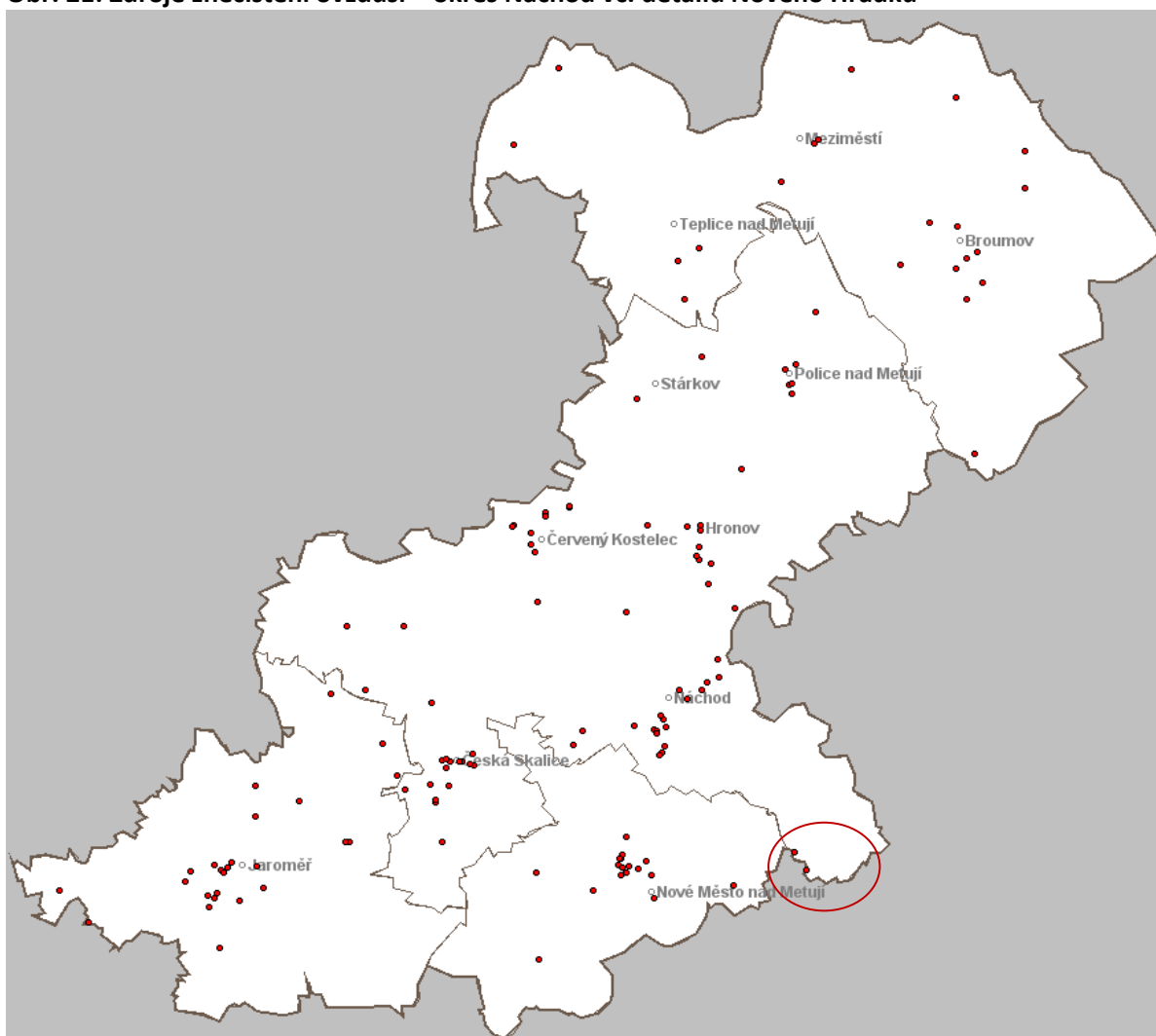
Při porovnání okolních sídel včetně okresního města byl imisní limit pro aromatický uhlovodík benzo(a)pyren⁸ překročen jen v Náchodě.

⁸ Benzo[a]pyren je polycyklický aromatický uhlovodík s pěti benzenovými kruhy. Je silně karcinogenní a mutagenní. Za běžných podmínek jde o žlutě zbarvenou krystalickou pevnou látku. Benzo[a]pyren je produktem nedokonalého spalování při teplotách 300 až 600 °C. Benzo[a]pyren se nachází v uhlém dehtu, v automobilových výfukových plynech (zvláště ze vznětových motorů), v každém kouři vzniklém při spalování organických materiálů (včetně listů tabáku při kouření) a v grilovaných potravinách.

Dle českého meteorologického ústavu (viz následující obrázek) se relativně nejvíce zdrojů znečištění vyskytuje v pásu mezi Náchodem a Hronovem a pak v bezprostředním okolí Nového Města nad Metují. Provoz těchto zdrojů znečištění má negativní dopadu na kvalitu ovzduší v daném území. Zároveň však lze konstatovat, že v městyse Nový Hrádek byly identifikovány pouze dva zdroje znečištění. V městyse se nevyskytuje žádný velký průmyslový provoz a ani jím neprochází významná dopravní spojnice, která by ovzduší výrazně negativně ovlivňovala. Problematické mohou být hlavně lokální zdroje vytápění v zimních měsících.

Obr. 21: Zdroje znečištění ovzduší – okres Náchod vč. detailu Nového Hrádku

Zdroj: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/plants/nachod_CZ.html

7.4. Ekologické zátěže

Podle Národní inventarizace kontaminovaných míst se v území nachází tři potenciálně kontaminovaná místa:

- 1) Bývalá ČS PHM Nový Hrádek – při terénním šetření (2020/10) bylo zjištěno, že se na lokalitě nachází zarostlý soukromý pozemek. Dle dokumentu z roku 1989 se na lokalitě nacházela čerpací stanice PHM. Dle informací OŽP Náchod není známo, jakým způsobem byla čerpací stanice zlikvidována. Dle informací obce Nový Hrádek byla ČS PHM zlikvidována, ale dokument nebyl

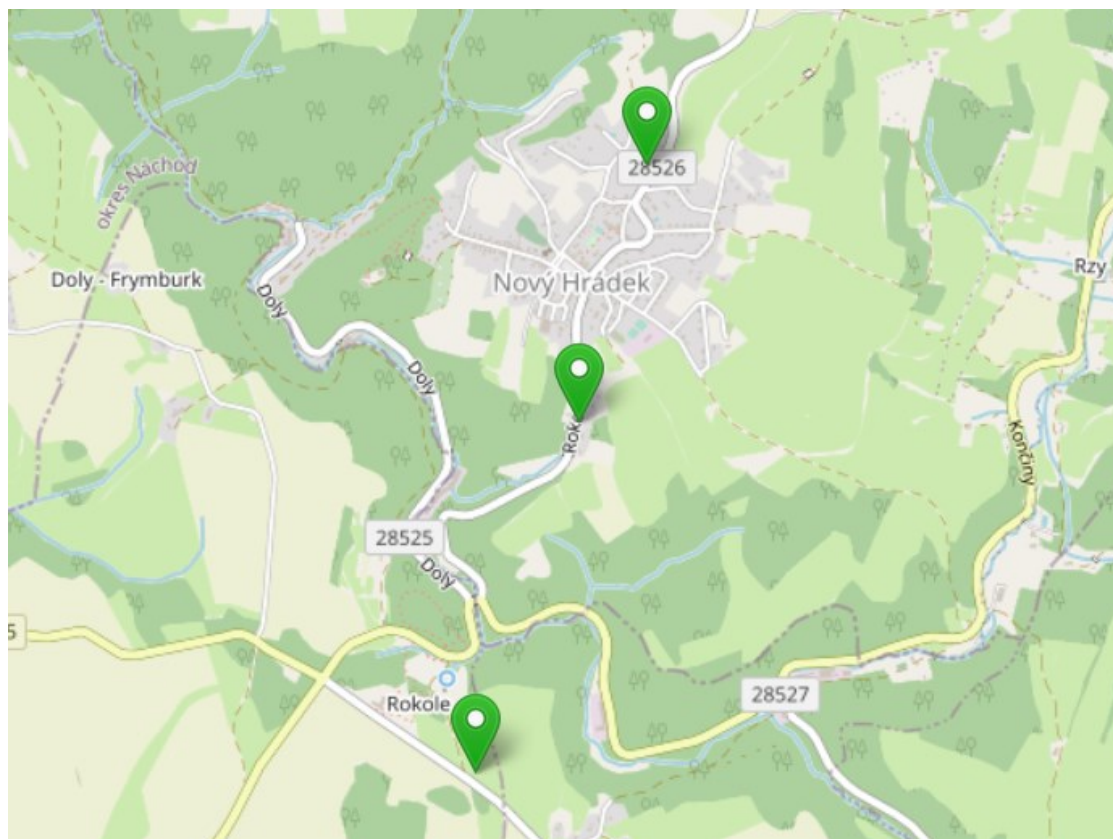

o likvidaci poskytnut. Z poskytnutých informací vyplývá, že je nutné na lokalitu nahlížet jako na podezřelou, z důvodu potenciální kontaminace ropnými látkami.

- 2) Skládka Nový Hrádek - při terénním šetření (2020/10) bylo zjištěno, že se na lokalitě nachází zatravněná plocha poblíž rodinného domu. Dle informací OŽP Náchod se na lokalitě v minulosti skládka nacházela. Dle OŽP byla skládka zavezena zeminou a ozeleněna přibližně v letech 1995 - 1998. Další nelegální skládkování na lokalitě neprobíhá. Na lokalitu je nutno nahlížet jako na podezřelou. Zatím nelze vyloučit nezbytnost realizace nápravného opatření.
- 3) Skládka v bývalém písničku – na lokalitě se nachází bývalý písniček, který byl zavážen komunálním odpadem včetně nebezpečných odpadů, včetně léků, barev, odpadů z výroby barev apod. Aktuálně se na lokalitě neskládkuje, povrch byl zarovnan a ozeleněn.

Výše uvedené lokality s největší pravděpodobností nepředstavují žádné nebezpečí, nicméně jsou stále evidovány jako podezřelé.

Obr. 22 Kontaminovaná místa na území Nového Hrádku

V současné době není na území Nového Hrádku evidována žádná nelegální skládka. V území se nachází několik nevyužitých budov, které by bylo vhodné využít např. k různým podnikatelským účelům.

7.5. Odpadové hospodářství

V městyse poměrně vysoký podíl obyvatel třídí svůj odpad. Do systému třídění je zapojena i základní škola a rekreatanti, kteří se v různých časových úsecích na území městyse nacházejí.

Tříděn je zde plast, sklo (barevné i čiré), PET lahve, nápojové kartony, papír, textil, železo, drobný elektroodpad, baterie, biologicky rozložitelný odpad, kovy a jedlé oleje a tuky.

Obecní systém odpadového hospodářství je řízen obecně závaznou vyhláškou č.2/2021, která je účinná od 1.1.2022 a dále obecně závaznou vyhláškou č.3/2021, o místním poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci. Základem dílčího poplatku je kapacita soustředovacích prostředků pro nemovitou věc na odpad za kalendářní měsíc v litrech připadající na poplatníka. Sazba poplatku činí 0,70 Kč za 1 litr.

Předmětem poplatku je odkládání smíšeného komunálního odpadu z jednotlivé nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, která se nachází na území městyse Nový Hrádek.

Svoz nebezpečných složek komunálního odpadu je zajišťován minimálně dvakrát ročně jejich odebíráním na předem vyhlášených přechodných stanovištích přímo do zvláštních sběrných nádob k tomuto sběru určených. Informace o svozu jsou s dostatečným předstihem zveřejňovány na webových stránkách městyse a vloženy do domovních schránek u každé nemovitosti.

Objemný odpad lze odevzdávat do velkoobjemového kontejneru, který je umístěn na stanovišti u MŠ.

Celkově je systém odpadové hospodářství v území nastaven optimálně a nedochází zde k žádným problémům. V roce 2021 množství smíšených odpadů vyprodukovaných obyvateli Nového Hrádku činilo cca 61 kg/obyvatel/rok, což je v porovnání s ostatními obcemi velice pozitivní údaj. Průměrná hodnota ČR za rok 2021 činí 339 kg/osobu, čili množství vyprodukovaného komunálního odpadu v Novém Hrádku je velmi podprůměrný.

Ze zařízení pro nakládání s odpady se na území Nového Hrádku nenachází žádné (viz <https://isoh.mzp.cz/RegistrZarizeni/Main/Mapa>).

7.6. Energetika

V území je elektrická energie distribuována elektrickým vedením všem obyvatelům, a to v hodnotách 230/400 V. V podobě venkovního provedení jsou zrealizovány sekundární rozvody nízkého napětí a postupně probíhá kabelizace na podzemní vedení.

Při zpracování strategického plánu v roce 2014 byly dle ERÚ (<https://licence.eru.cz/>) v městyse 2 menší zdroje solární energie o celkovém výkonu 0,012 MW. Aktuálně (k listopadu 2022) nebyl evidován zdroj žádný.

Samostatnou kapitolou v historii obce (1995 – 2012) byla snaha společnosti ALVYEN, s. r. o. o vybudování větrného parku o výkonu 1,6 MW. Zůstalo pouze u montáže a postavení 4 elektráren, které však kvůli své hlučnosti a závadám nebyly nikdy uvedeny do řádného provozu a dlouhá léta tvořily pouze nefunkční panorama městyse. V roce 2006 přešel park do společnosti ČEZ Obnovitelné zdroje, který zajistil v roce 2012 jeho demontáž, resp. tři tubusy byly odstraněny a na místě čtvrtého z nich byla v roce 2020 vybudována rozhledna. Od roku 2006 existovaly plány na výstavbu nové moderní elektrárny (jeden 120 m vysoký větrník), ale kvůli změně ekonomických podmínek ČEZ od projektu stavět na Novém Hrádku větrnou elektrárnu v roce 2011 definitivně ustoupil.

7.7. Dílčí SWOT analýza – životní prostředí

Tab. 40: Dílčí SWOT analýza – životní prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> → Kvalitní odpadové hospodářství a vysoká úroveň třídění (nízké množství vyprodukovaného směšného odpadu na obyvatele) 	<ul style="list-style-type: none"> → Vyšší míra sesuvných území zasahujících do zástavby (6 území) a poddolované území
<ul style="list-style-type: none"> → Celkově kvalitní životní prostředí v městyse a jeho okolí (blízkost přírody a blízkost velkoplošného chráněného území CHKO Orlické hory) 	<ul style="list-style-type: none"> → Spalování nevhodných materiálů v lokálních topeništích a následné znečištění ovzduší zejména v zimním období
<ul style="list-style-type: none"> → Výskyt přírodní památky Rašelina 	<ul style="list-style-type: none"> → Přítomnost 3 historických ekologických zátěží
<ul style="list-style-type: none"> → Kvalitní podzemní voda (Polická pánev) 	
<ul style="list-style-type: none"> → Nepřítomnost záplavových území 	
<ul style="list-style-type: none"> → Území bez přítomnosti velkých zdrojů znečištění ovzduší 	
<ul style="list-style-type: none"> → Vysoký podíl lesních porostů v porovnání s okolními obcemi i vyššími územními celky a s tím související vysoký koeficient ekologické stability (KES) 	
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> → Využití obnovitelných zdrojů energie (postupné snižování závislosti na tradičních surovinách) 	<ul style="list-style-type: none"> → Změny související s novelou zákona o odpadech – limity vyprodukovaného odpadu
<ul style="list-style-type: none"> → Dotační podpora na výměnu lokálních neekologických zdrojů vytápění 	<ul style="list-style-type: none"> → Nadále se zhoršující kvalita ovzduší vlivem aktuálních událostí ve světě (válka na Ukrajině) a zdražování energetických zdrojů

8. Správa městyse

8.1. Úřad městyse a kompetence městyse

Nový Hrádek má status městyse a typem sídla patří mezi ostatní obce. Spadá pod obec s pověřeným obecním úřadem Náchod a obec s rozšířenou působností Náchod. Status městyse byl Novému Hrádku navrácen v roce 2006.

Úřad městyse se nachází na adrese Náměstí č.p. 28, Nový Hrádek. Obyvatelům a dalším osobám jsou dvakrát týdně k dispozici služby úřadu v rámci daných úředních hodin. Kromě kanceláře starosty a účetní se zde nachází také matrika a Český podací ověřovací informační národní terminál (Czech POINT). Prostřednictvím tohoto terminálu si mohou obyvatelé vyžádat nejrůznější výpisy (výpis z rejstříku trestů, katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku atd.).

Zastupitelstvo městyse se skládá z 11-ti osob včetně starosty městyse a neuvolněného místostarosty. Při zastupitelstvu městyse jsou zřízeny tři výbory, a to finanční (3 členové), kontrolní výbor (3 členové) a výbor pro společenské záležitosti (7 členů).

Rada městyse není zřízena.

Městys má stanovené některé obecně závazné vyhlášky týkající se např. komunálních odpadů, požárního řádu, místních poplatků atd.

8.2. Zřizované organizace

Městys je zřizovatelem dvou organizací. Jedná se o mateřskou školu a základní školu nacházející se na území městyse. Tyto organizace byly popsány v kapitole 6.2 Školství a vzdělávání.

8.3. Hospodaření městyse

Hospodaření městyse Nový Hrádek je vedeno v účetnictví a účetních výkazech, které jsou samosprávou povinny předkládat zastupitelstvu a ústředním orgánům státní správy. Z těchto údajů se vytváří stručný přehled o stavu a vývoji majetku městyse a jeho závazků, přehled o jeho příjmech a výdajích (rozpočtech) městyse ve sledovaném období. Celkové hospodaření městyse je významně ovlivněno celkovým objemem rozpočtu, který se do značné míry odvíjí od počtu obyvatel, prosperity soukromých ekonomických subjektů, poskytovaných veřejných služeb apod. Hospodaření městyse ovlivňují i výchozí socioekonomické, historické, environmentální a další podmínky.

Skutečností ovlivňující stabilitu hospodaření městyse a jeho rozvojový potenciál je také hodnota a struktura jeho majetku i míra zadluženosti (zatížení úvěry a jinými cizími zdroji) založená zpravidla ve vazbě na pořízení nebo obnovu infrastruktury v minulých letech. V neposlední řadě je důležitým faktorem, majícím zásadní vliv na výsledky hospodaření samosprávy, i kvalita rozhodování jejich volených orgánů a výkon správy městyse na úrovni úřednického aparátu.

8.3.1. Majetek městyse a zdroje jeho krytí

Rozvaha je jedním z výkazů účetní závěrky, jež poskytuje přehled o aktivech a pasivech městyse k určitému datu (zpravidla konci roku). Z rozvahy, která je městysem sestavována každoročně, lze vyčíst stav majetku a zdroje jeho krytí, strukturu majetku a zdrojů, vazby mezi jednotlivými složkami, vývoj majetkové nebo finanční pozice městyse v daném období, zde ve sledovaném období 2013 – 2020.

Tab. 41: Rozvaha městyse netto, v tis. Kč, zaokrouhлено (2013-2020)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva celkem	69 338	72 586	74 600	79 363	84 326	99 125	158 884	163 095
Stálá aktiva	66 772	68 162	67 897	67 203	71 302	83 031	108 738	133 445
Dlouhodobý nehmotný majetek	42	56	54	233	342	325	307	290
Dlouhodobý hmotný majetek	64 834	66 625	66 780	66 324	69 215	81 239	107 152	132 066
Dlouhodobý finanční majetek	496	496	496	496	496	481	481	481
Dlouhodobé pohledávky	1 400	984	567	150	1 249	986	797	608
Oběžná aktiva	2 566	4 425	6 703	12 160	13 023	16 095	50 147	26 650
Zásoby	57	51	39	16	3	9	15	11
Krátkodobé pohledávky	1 252	2 011	2 614	3 293	2 572	6 629	32 398	16 204
Krátkodobý finanční majetek	1 257	2 363	4 050	8 851	1	0	17 734	13 435
Pasiva celkem	69 338	72 586	74 600	79 363	84 326	99 125	158 884	163 095
Vlastní kapitál	61 843	66 263	69 970	73 350	79 337	87 670	118 942	143 838
Jmění účetní jednotky a upravující položky	56 897	57 641	56 442	54 742	55 037	59 871	84 564	104 215
Fondy účetní jednotky	5	8	14	20	31	40	56	67
Výsledek hospodaření	4 940	8 615	12 514	18 587	24 269	27 759	34 323	39 555
Cizí zdroje	7 496	6 323	5 630	6 013	4 988	11 455	39 942	19 257
Rezervy	0	0	0	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	5 548	4 172	2 780	3 277	2 999	10 696	39 198	18 208
Krátkodobé závazky	1 948	2 151	2 850	2 736	1 989	759	744	1 049

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Hospodaření městyse a vývoj jednotlivých hlavních položek bilance městyse je důležité sledovat zejména z pohledu vývoje aktiv a pasiv jako celku (jejich bilance je vždy vyrovnaná) a dále z hlediska dlouhodobého hmotného majetku, představujícího nevyznamnější položku aktiv. Ostatní aktiva jsou víceméně stabilní, nebo nepředstavují rozhodující část rozvahy.

Z hlediska hospodaření a potenciálu dalšího rozvoje městyse je dále důležité sledovat na straně pasiv zejména vývoj dlouhodobých (příp. i krátkodobých) závazků představujících cizí zdroje. Ty určují zadluženost městyse a náklady spojené s obsluhou dluhu, mající vliv na bonitu městyse, jakožto žadatele o návratné zdroje (úvěry bank apod.) a celkově naznačují, do jaké míry mohou být rozvojové potřeby a záměry městyse ovlivněny minulými závazky.

Aktiva městyse

Majetek městyse tvoří z hlediska účetnictví zejména stálá aktiva, jež do roku 2014 (při využití výsledků z let 2010 – 2014 – viz předchozí Strategický plán městyse) tvořila více jak 90% aktiv celkových. Od roku 2015 nastal pokles, který zaznamenal nejnižší procento v roce 2016 (poměr činil dokonce 68 %) a v ostatních letech se pohyboval v rozmezí 81 – 91 %. Stálá aktiva zahrnují zejména dlouhodobý hmotný majetek (budovy, pozemky, zařízení ad.), jež se podílí v případě Nového Hrádku cca 81 % na celkových aktivech v roce 2020. Oproti předchozímu roku se jedná o zvýšení na víceméně stejné hodnoty jako v letech 2016 – 2018. V roce 2019 činil tento podíl jen 67 % a v letech 2013 – 2015 byl tento podíl cca 90%. Pokles v roce 2019 připadl na vrub růstu oběžných aktiv – konkrétně prostředků na účtech městyse, představující jak krátkodobé pohledávky, tak krátkodobý finanční majetek.

Do krátkodobého finančního majetku spadá majetek městyse, který je snadno a rychle převeditelný na peněžní hotovost, finance na bankovním účtu, ceniny, ale také cenné papíry.

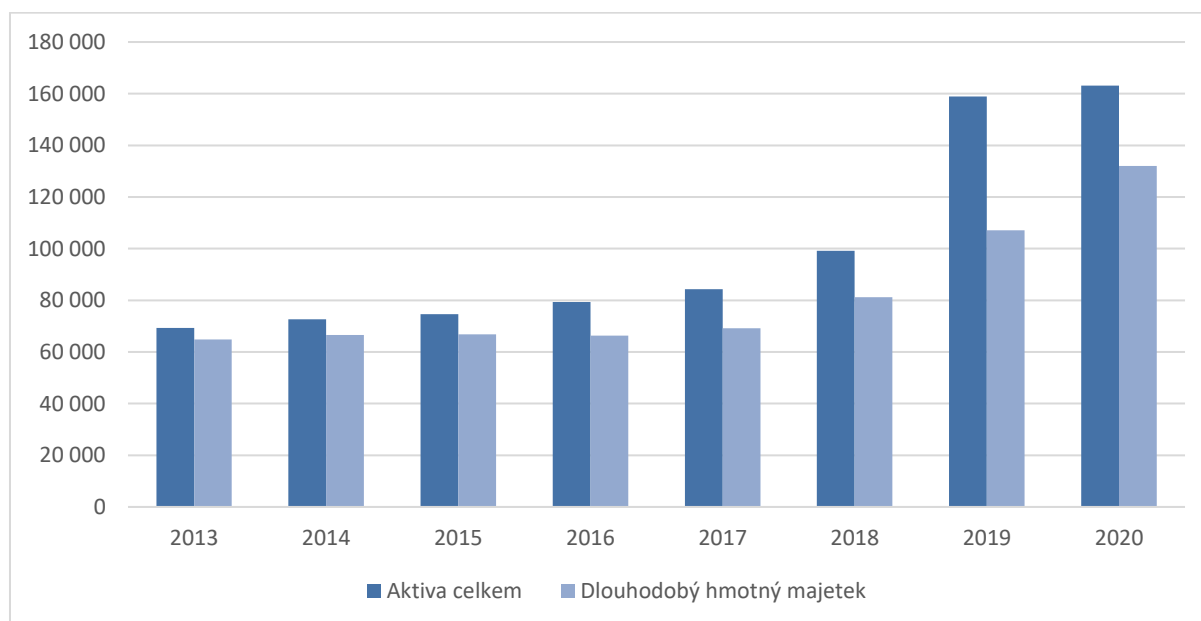
Oběžná aktiva jsou tvořena zejména různými pohledávkami, zásobami a finančním majetkem. V posledních letech došlo k jejich výraznému nárůstu, kdy v roce 2019 tvořily až 32 % z celkových aktiv a v roce 2020 pak 16 % z celkových aktiv, což je nárůst až o 10 % oproti hodnotám v letech 2013 a 2014. Nárůst tvořil zejména krátkodobý finanční majetek a krátkodobé pohledávky.

Aktiva městyse nicméně stále rostou – v roce 2013 byla jejich hodnota cca 70 mil Kč a v roce 2020 již 163 mil. Kč, což je více jak dvojnásobný nárůst.

Značnou část majetku městyse lze charakterizovat z hlediska rozhodování o následném využití jako neprodejný nebo velmi obtížně prodejný, to se týká zejména budov, v nichž sídlí organizace poskytující veřejné služby (školy atd.), veřejná prostranství a další objekty obdobného charakteru.

Růst hodnoty stálých aktiv byl dán realizací nákladných projektů (zejména rozhledna Šibeník a turistické informační centrum) a přístavba MŠ.

Graf 7 Vývoj aktiv a dlouhodobého hmotného majetku (v tis. Kč)

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Pasiva městyse

Pasiva městyse jsou tvořena vlastním kapitálem a cizími zdroji.

Pasiva městyse tvoří dlouhodobě zejména **vlastní zdroje** (v dlouhodobém pohledu kolem 89 % celkových pasiv, nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2019, a to 74 % a v posledním sledovaném roce 2020 to bylo 88 %). Podíl vlastního kapitálu na celkových pasivech se v posledních letech pohyboval mezi 88 – 94 %, s výkyvem právě v roce 2019, kdy činil pouze 74 %, a to z důvodu přijatého dlouhodobého závazku. Z vlastního kapitálu tvoří největší část jmění účetní jednotky a transfery na pořízení dlouhodobého majetku.

Cizí zdroje vypovídají o celkovém objemu všech závazků městyse (vč. přijatých záloh) nehledě na to, kdy je má Nový Hrádek uhradit či jinak vypořádat, včetně závazků, které se mohou v budoucnu změnit (zvýšit či snížit). Cizí zdroje jsou představovány dlouhodobými a krátkodobými závazky. K nejvyššímu nárůstu došlo v letech 2018 – 2020 u dlouhodobých závazků, s maximem v roce 2019.

8.4. Rozpočet městyse

Rozpočet městyse, podle něhož hospodaří v průběhu kalendářního roku, je každoročně povinně sestavován na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tvorbu, postavení, funkce a obsah rozpočtů upravuje uvedený zákon, kterým se obec při svém hospodaření musí řídit. Data pro tuto kapitolu jsou čerpána především z finančního portálu zřízeného Ministerstvem financí ČR (<http://monitor.statnipokladna.cz/>).

Při sledování základních finančních proměnných je patrné, že je rozpočet městyse ve celém sledovaném období 2013-2020 víceméně přebytkový, až na roky 2018 a 2020, kdy bylo vykázáno záporné plnění rozpočtu (záporné saldo), a to v souvislosti s realizací velkých investičních akcí (přístavba MŠ, rozhledna a TIC Šibeník) a přijatými úvěry ve vazbě na realizaci těchto projektů. Tato položka představovala významnou výdajovou položku a ovlivnila roční hospodaření městyse, stejně jako míru jeho zadluženosti.

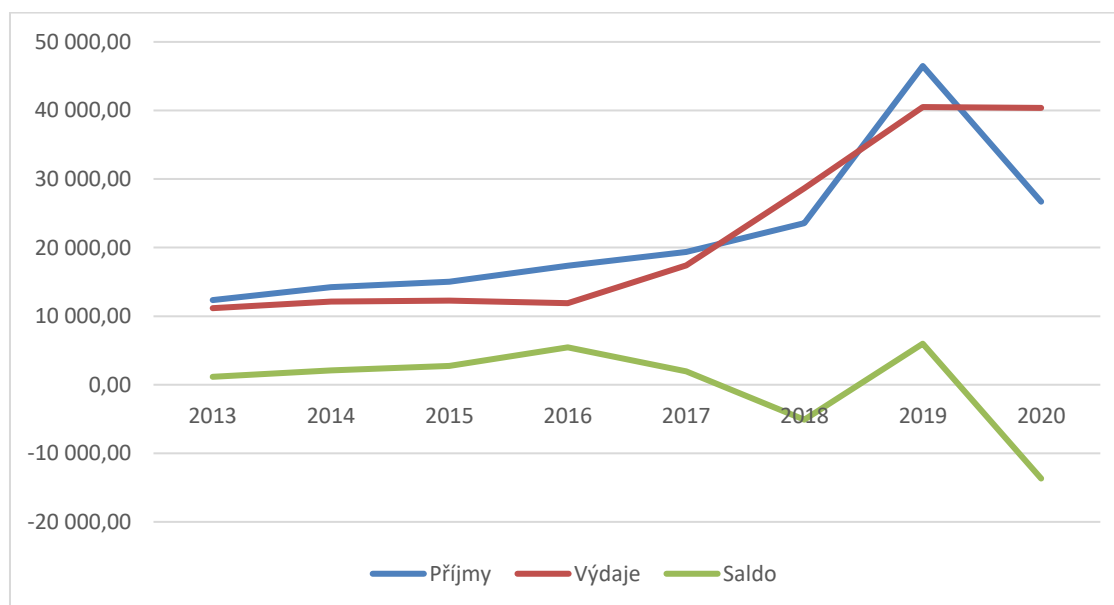
Celkový přehled příjmů a výdajů městyse v letech 2013 - 2020 je uveden v následující tabulce. Ve třetím řádku tabulky je uvedeno výsledné saldo, které popisuje rozdíl mezi příjmy a výdaji v příslušném roce. Pokud výsledné saldo udává kladnou hodnotu, jedná se o přebytek a pokud zápornou hodnotu, jedná se o schodek rozpočtu.

Tab. 42: Příjmy a výdaje rozpočtu městyse, netto (v tis. Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	12 345	14 250	15 028	17 374	19 352	23 561	46 487	26 708
Výdaje	11 169	12 142	12 286	11 915	17 391	28 664	40 500	40 386
Saldo	1176	2108	2 742	5 459	1 960	-5 102	5 987	-13 678

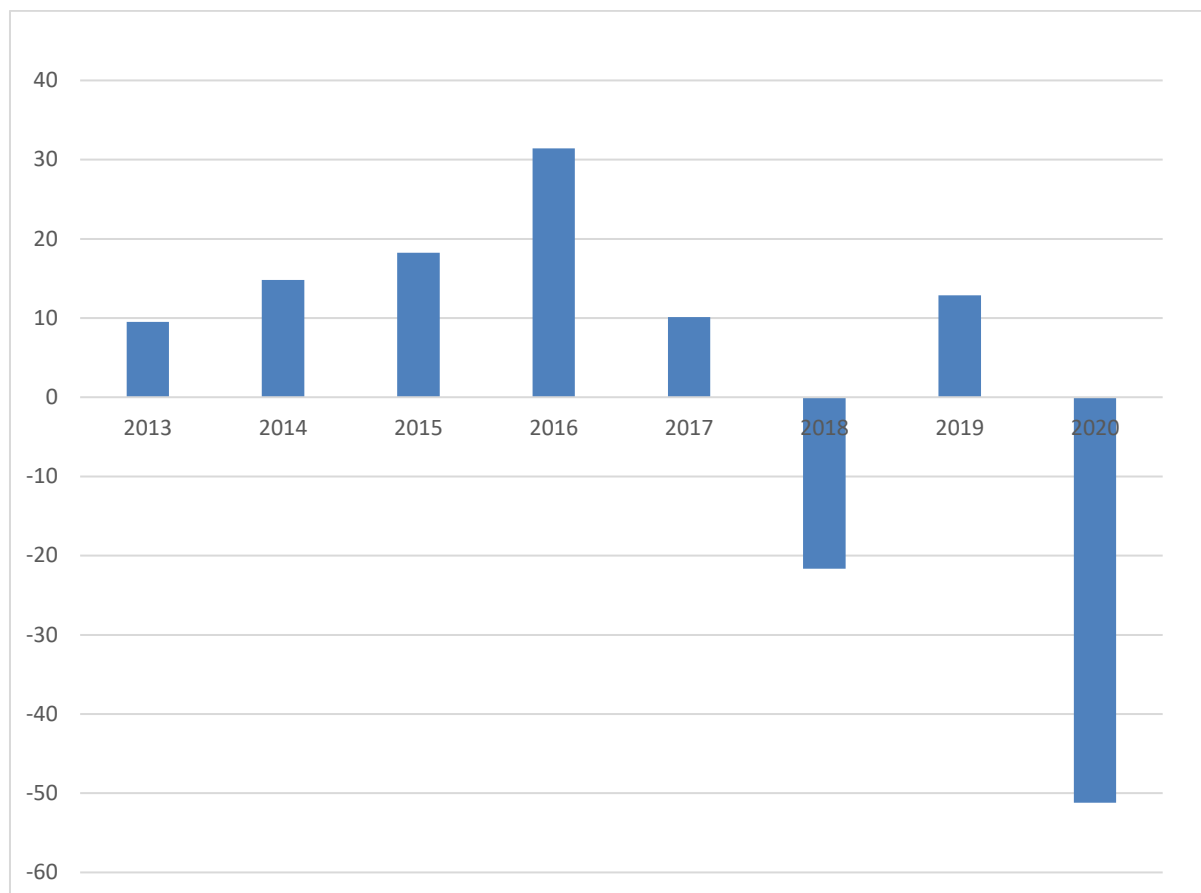
Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Graf 8 Vývoj plnění rozpočtu městyse v letech 2013 - 2020

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Grafické znázornění příjmů, výdajů a jejich výsledného salda je znázorněno v grafu výše. Jsou zde dobře znázorněny výkyvy výsledného salda, viditelné v letech 2018 - 2020. Rozpočet má od roku 2017 výrazně vzrůstající charakter.

Graf 9 Výsledné saldo rozpočtu v % k rozpočtovým příjmům

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

8.4.1. Struktura příjmů a výdajů městyse

Rozpočtové příjmy

Celkové rozpočtové příjmy se rozdělují do čtyř základních skupin: daňové a nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Největší objem představují obvykle **daňové příjmy**, které obec získává na základě zákona č. 243/2000 Sb. (o rozpočtovém určení daní, tzv. RUD), v aktuálním znění. Tento druh příjmů rozpočtu městyse lze charakterizovat jako stabilní a zákonem zajištěný a opakovatelný příjem. Jeho konkrétní výše je však vždy závislá na výběru daní v konkrétním roce a dalších faktorech. Přesto představuje stabilní základ rozpočtových příjmů městyse. Daňové příjmy se na celkových příjmech obvykle podílejí více než 50 % s tím, že jejich podíl je ovlivněn zejména výši ostatních skupin rozpočtových příjmů. Například v obdobích vyšších transferů a přijatých investičních dotací relativně klesá podíl rozpočtových příjmů. Z hlediska struktury jsou daňové příjmy městyse tvořeny výnosy (resp. jejich podíly) z těchto daní:

- daně z přidané hodnoty, která tvoří dlouhodobě jejich rozhodující část;
- daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti;
- daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti;
- daně z příjmů právnických osob;
- daně z nemovitostí, z níž městyse inkasuje v souladu se zákonem 100 % výnosu.

Do daňových příjmů rovněž patří i další, z hlediska příjmů méně významné, daně a ostatní příjmy, jako jsou místní a správní poplatky a další. V absolutních číslech velikost daňových příjmů dlouhodobě roste nicméně v roce 2020 byl zaznamenán meziroční pokles (pravděpodobně z důvodu pandemie onemocnění covid-19 a s ním spojeného ekonomického útlumu). Daňové příjmy byly v tomto roce na úrovni roku 2018. V roce 2020 představovaly daňové příjmy městyse **cca 145 %** jejich velikosti z roku 2015.

Druhou nejvýznamnější skupinou příjmů městyse jsou **nedaňové příjmy** zahrnující zejména příjmy z vlastní činnosti městyse, z pronájmu majetku městyse (nájemné za byty, z finančních operací, komunálních služeb a přijaté splátky půjček). Tyto příjmy tvořily ve sledovaném období okolo 8 % celkových rozpočtových příjmů městyse. Představují důležitý zdroj financování oblastí služeb, které s těmito příjmy přímo souvisejí (úprava veřejných prostranství, opravy a udržování apod.). Významný podíl těchto zdrojů představují výnosy z hospodaření s bytovým a nebytovým fondem, výnosy z lesního hospodářství a další aktivity městyse.

Kapitálové příjmy představují zejména příjmy z prodeje majetku městyse (byty, pozemky apod.), úrokové výnosy ad. Kapitálové příjmy by neměly představovat zásadní položku celkových rozpočtových příjmů městyse, neboť bývají často spojeny v prodejem majetku městyse. V případě Nového Hrádku průměrná výše za sledované období činila cca 6 %, avšak s výkyvy zejména v letech 2016, 2017 a 2020 (pravděpodobně navázáno na prodej obecních bytů – od roku 2011 převáděno do osobního vlastnictví na základě smluv o smlouvách budoucích – takto bylo převedeno celkem 21 bytů).

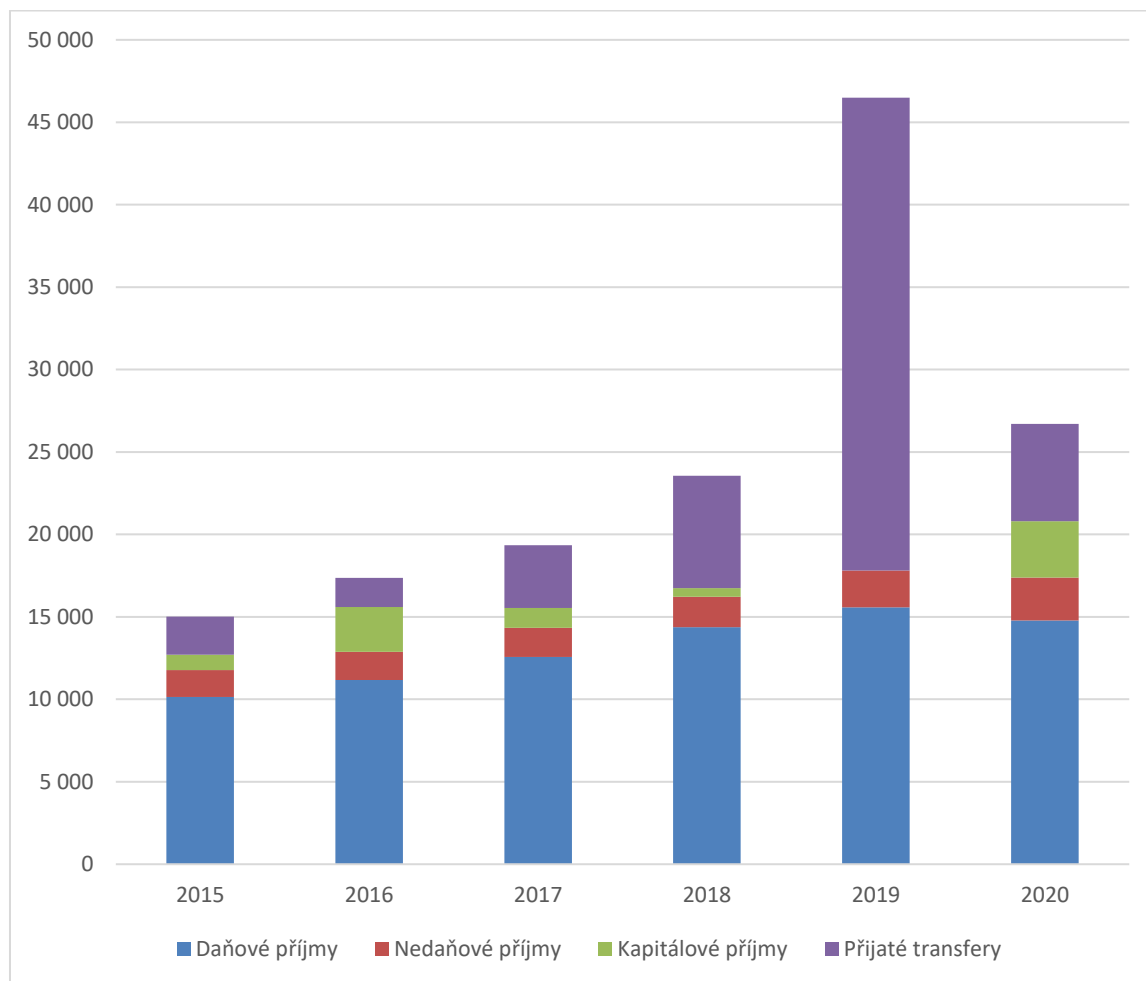
Naopak významným příjmem rozpočtu městyse, který dosahuje cca 33 % podílu na celkových příjmech ve sledovaném období, jsou **přijaté transfery**. V dlouhodobějším sledování jejich podíl roste: zatímco v roce 2015 představovaly 15,5 % celkových příjmů, v roce 2016 dokonce jen cca 10 %, tak naopak v letech 2018, 2019 a 2020 to bylo 29 %, 61,6 % a cca 22 %. Jedná se zejména o dotace z jiných veřejných zdrojů/rozpočtů, zejména neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na přenesený výkon státní správy a další, ale jednorázové dotace poskytnuté zpravidla na investiční akce realizované městysem – v případě Nového Hrádku se jednalo a o významné dotační akce cyklostezka Dlouhé, přístavba MŠ a rozhledna a TIC Šibeník.

Tab. 43 Struktura rozpočtových příjmů městyse (netto) v tis. Kč

Plnění rozpočtu	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy celkem	15 028	17 374	19 351	23 561	46 487	26 708
Daňové příjmy	10 138	11 176	12 567	14 374	15 580	14 777
Nedaňové příjmy	1 644	1 698	1 774	1 851	2 231	2 603
Kapitálové příjmy	930	2 729	1 204	513	0	3 420
Přijaté transfery	2 316	1 770	3 807	6 823	28 675	5 909

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Grafické znázornění struktury příjmů městyse viz následující graf.

Graf 10: Struktura rozpočtových příjmů městyse

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Ukazatelem dobře dokumentujícím velikost rozpočtu městyse a umožňujícím jeho srovnatelnost s jinými celky je podíl celkových rozpočtových příjmů daného roku a počtu jeho obyvatel, tj. výše příjmů na obyvatele.

V následujícím grafu jsou znázorněny rozpočtové příjmy Nového Hrádku v přepočtu na jednoho obyvatele a pro porovnání jsou zde uvedeny i blízké obce: Červený Kostelec, Nové Město nad Metují, Náchod, Velké Poříčí a Broumov.

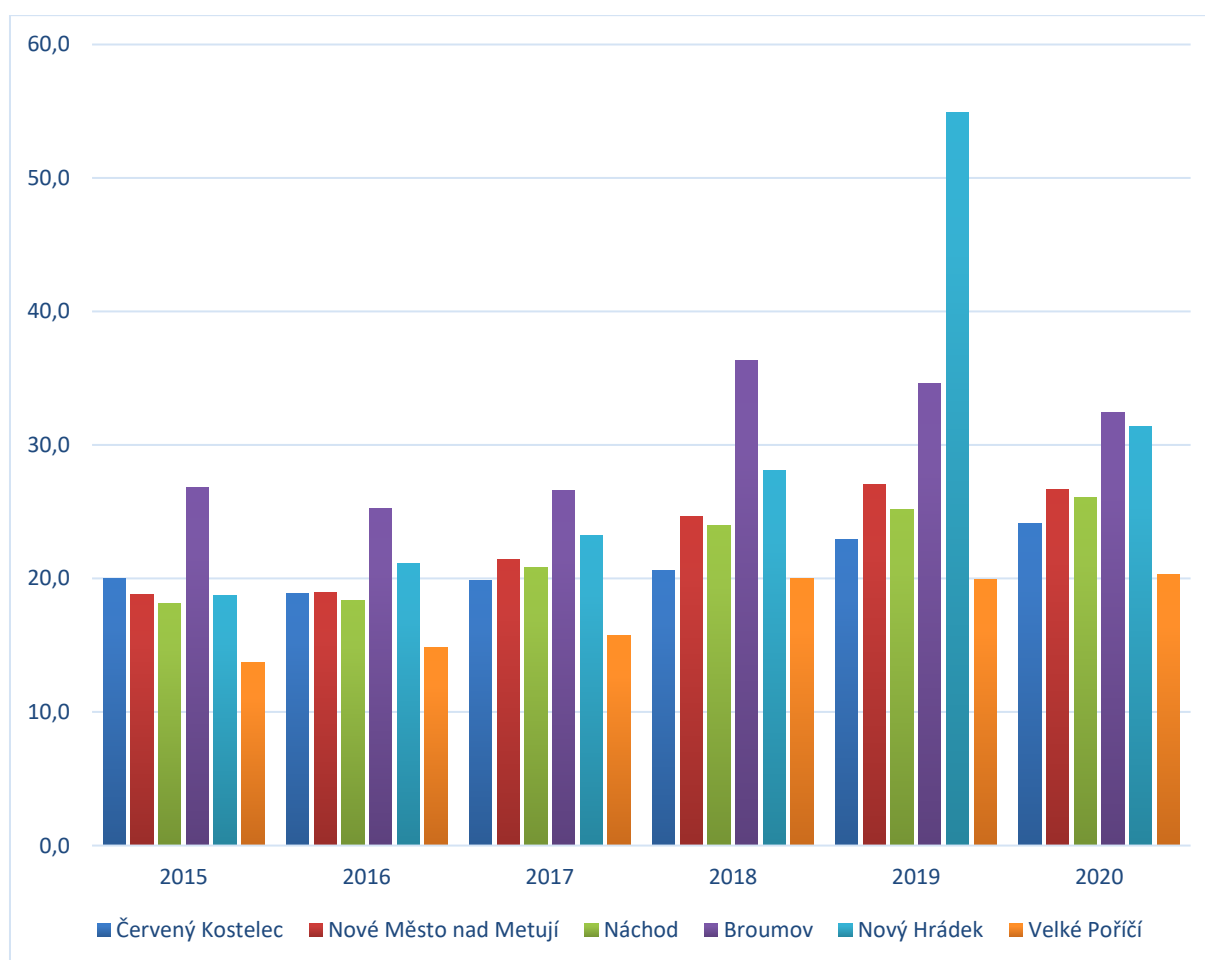
Z grafu lze vyčíst, že od roku 2016 všem níže uvedeným územním celkům příjmy rostly (až na výjimky). Pokud se týká hodnocení výše příjmu na obyvatele, je na tom Nový Hrádek velmi dobře ve srovnání s uvedenými obcemi, a to i přesto, že městyse není ani obcí s rozšířenou působností a ani obcí s pověřeným obecním úřadem, což má sice vliv na výši transferů poskytovaných za výkon státní správy a dalších činností, ale v případě Nového Hrádku bylo toto velmi významně kompenzováno relativně vysokou mírou přijatých (investičních / neinvestičních) dotací, jež jsou také příjmem městyse.

Z tabulky je tedy jednoznačně patrná vysoká aktivita městyse v oblasti dotačního managementu a získávání dotací. Z uvedených měst lze městyse srovnat např. s městem Broumov, kde byla dotační činnost také vysoká a příjmy na osobu v Broumově jsou v porovnání s ostatními městy výrazně vyšší).

Tab. 44 Srovnání příjmů N. Hrádku v přepočtu na obyvatele s okolními městy v tis. Kč (2015-2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Červený Kostelec	20,0	18,9	19,9	20,6	22,9	24,1
Nové Město nad Metují	18,8	19,0	21,4	24,7	27,0	26,7
Náchod	18,1	18,4	20,8	24,0	25,2	26,0
Broumov	26,9	25,2	26,6	36,3	34,6	32,4
Velké Poříčí	13,7	14,8	15,7	20	19,9	20,3
Nový Hrádek	18,7	21,1	23,2	28,1	54,8	31,4

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>, vlastní výpočty

Graf 11: Rozpočtové příjmy vybraných obcí na jednoho obyvatele (netto), v tis. Kč

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz>

Rozpočtové výdaje

Výdaje městyse dle charakteru

Celkové rozpočtové výdaje jsou tvořeny výdaji běžnými a kapitálovými. Běžné výdaje mají z velké části mandatorní charakter, který neposkytuje příliš velkou flexibilitu rozhodování o jejich umístění. Odvětvově pak představují největší položky výdaje na služby pro obyvatelstvo (bydlení, komunální služby, vzdělávání, kultura atd.), dále výdaje na dopravu, životní prostředí (péče o zeleň/veřejná prostranství,

odpadové hospodářství atd.), všeobecný výkon veřejné správy (vč. chodu úřadu městyse) a další. Mezi kapitálové výdaje patří zejména výdaje související s pořízením (resp. zhodnocením) dlouhodobého majetku městyse (budovy, infrastruktura vlastněná městysem atd.), případně dopravních prostředků (vč. pořizované techniky).

Výdaje městyse Nový Hrádek

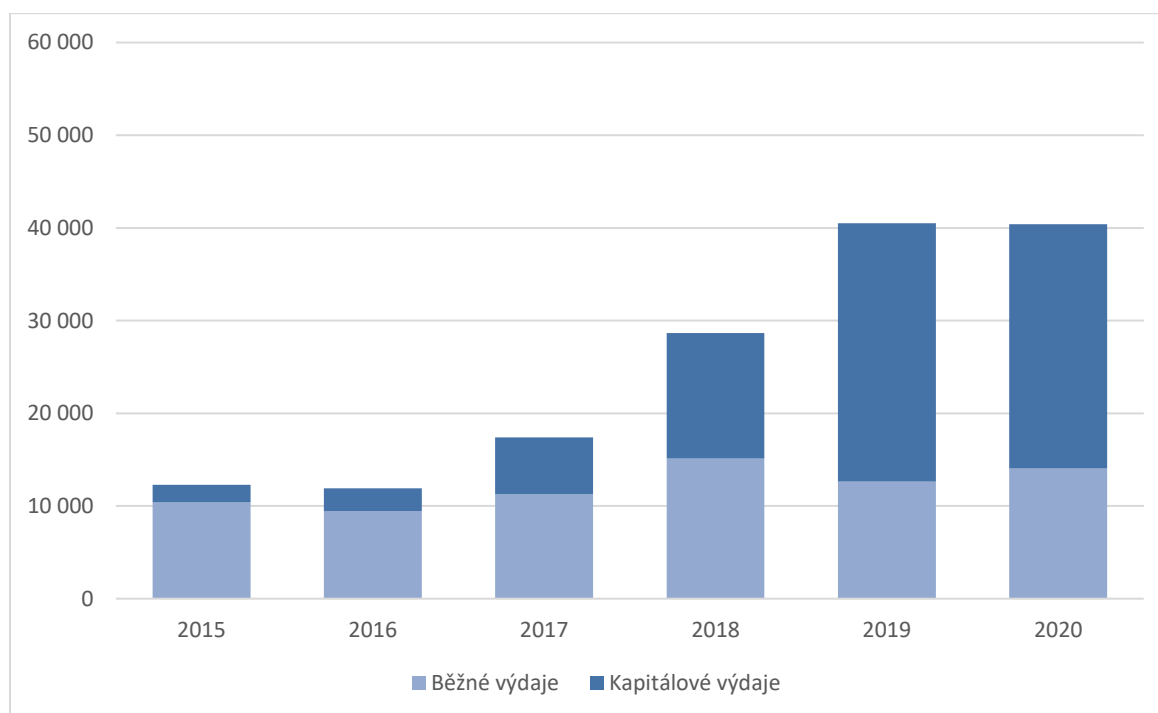
Průměrné čisté výdaje městyse Nový Hrádek (netto) činily ve sledovaných letech (2015-2020) cca 25 mil. Kč s tím, že nejvyšší objem výdajů (v roce 2019 a 2020) představoval více jak 300 % objemu v roce 2016, kdy byly výdaje nejnižší. Mezi lety 2018 až 2020 došlo tedy k výraznému navýšení výdajů městyse, a to vlivem velkých investičních akcí.

Tab. 45 Struktura rozpočtových výdajů městyse (netto) v tis. Kč

Plnění rozpočtu	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Výdaje celkem	12 286	11 915	17 391	28 664	40 500	40 386
Běžné výdaje	10 375	9 447	11 283	15 134	12 647	14 051
Kapitálové výdaje	1 912	2 468	6 109	13 529	27 853	26 335

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Graf 12: Rozpočtové výdaje městyse Nový Hrádek

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Běžné výdaje

Lze konstatovat, že ve sledovaných letech 2015-2020 běžné výdaje mírně rostly a vlivem velkého nárůstu kapitálových výdajů se měnil poměr běžných výdajů vůči celkovým výdajům. Zatímco v roce 2015 i 2016 tvořily běžné výdaje 85 %, resp. 90 % celkových výdajů, tak v letech 2019 a 2020 činil tento podíl 31 %, resp. 35 %. Jejich výše tedy byla vůči celkovým výdajům městyse rozkolísaná, avšak v absolutní hodnotě se měnila jen nepatrně.

Kapitálové výdaje

Pod kapitálové výdaje patří investice do majetku městyse, z kterého městys bude mít, nebo by měl mít užitek i v následujících letech. Kapitálové výdaje mohou být v jednotlivých letech velmi rozdílné, záleží, jaké má městys v plánu investice pro daný rok a zejména jak nákladné jsou nebo budou.

Kapitálové výdaje byly největší ze sledovaných let v roce 2019 a 2020 a následně v roce 2018, kdy byly představovány zejména rozsáhlejšími investicemi, ať už v oblasti investic do vzdělávací infrastruktury, inženýrských sítí, požární bezpečnosti, místních komunikací, sportu či cestovního ruchu včetně investic do snížení energetické náročnosti objektů. Jednalo se například o níže uvedené akce:

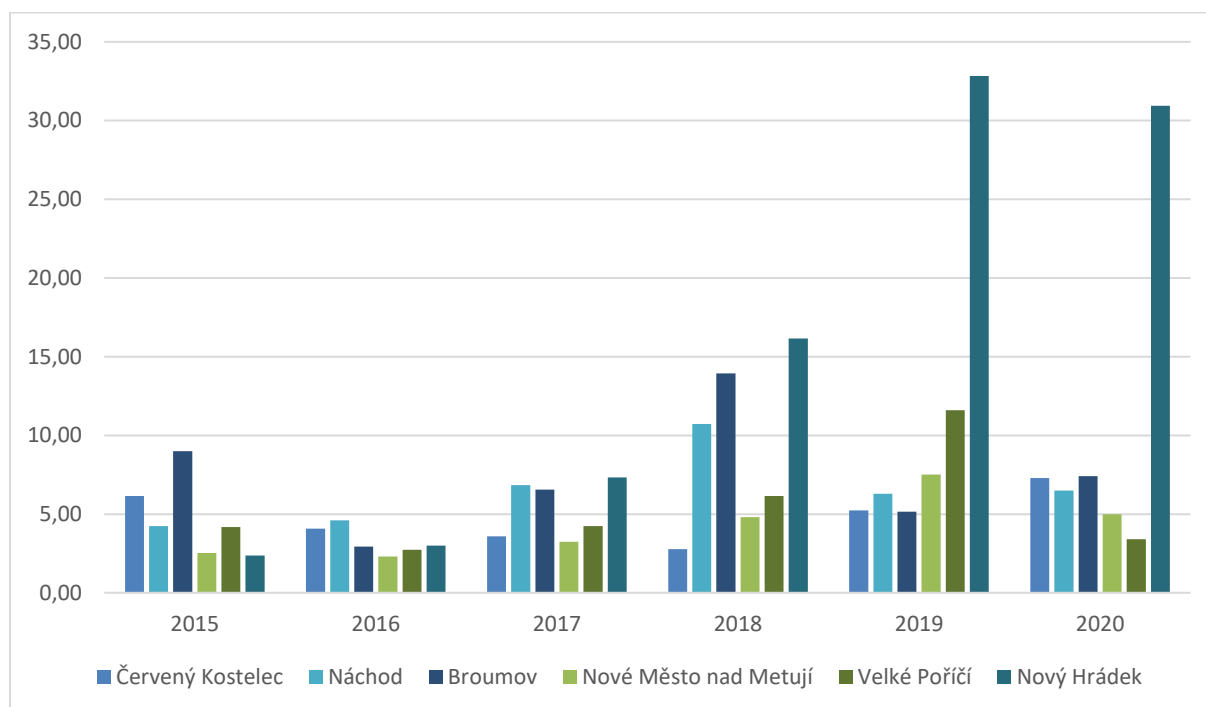
- rok 2018 – bezbariérovost (výtah) a tepelné čerpadlo v ZŠ a dále investic do inženýrských sítí a komunikace v lokalitě Na Farách, jakožto nové lokality pro výstavbu rodinných domů a investice do požární bezpečnosti – přístavba požární zbrojnice apod.;
- rok 2019 - odborné učebny v ZŠ, technika pro JSDH a naučná stezka – Okruh Hradní apod.;
- rok 2020 – rekonstrukce místní komunikace Bukovec, cyklostezka Dlouhé propojující českou stranu s polskou, přístavba MŠ včetně změny vytápění a hřiště/zahrada u MŠ (přírodní a hravá zahrada), rozhledna a infocentrum Šibeník a sportoviště u Sokolovny apod.

V grafu níže jsou kromě kapitálových investic přepočítaných na jednoho obyvatele uvedeny tyto ukazatele i pro samosprávné územní celky v okolí – Červený Kostelec, Nové Město nad Metují, Velké Poříčí, Náchod a Broumov. Z tohoto srovnání je patrné, že investiční aktivita Nového Hrádku byla ve sledovaných letech velmi vysoká, a to i v porovnání s o dost většími okolními městy. V přepočtu na obyvatele dominují roky 2018 a zejména roky 2019 a 2020, kdy byly kapitálové výdaje v městyse Nový Hrádek vůbec nejvyšší v porovnání s ostatními. Totéž je patrné i z následujícího grafu, kde je dominance tohoto ukazatele v letech 2019 a 2020 naprosto bezkonkurenční, což je v případě obcí obdobné velikosti jako je Nový Hrádek ojedinělá záležitost a jde tedy o velmi aktivní přístup vedení městyse na poli investic a dotací. V následující kapitole 8.4.2 Investice pak je zřejmé, že se víceméně vždy jednalo o dotační akce, čili velká část výdajů byla následně obdržena z různých dotačních titulů.

Tab. 46 Srovnání kapitálových výdajů Nového Hrádku v přepočtu na 1 obyvatele s okolními městy (v tis. Kč) v letech 2015 – 2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Červený Kostelec	6,15	4,07	3,58	2,78	5,23	7,28
Nové Město nad Metují	2,52	2,31	3,24	4,81	7,51	5,00
Náchod	4,24	4,60	6,84	10,72	6,29	6,50
Broumov	8,99	2,94	6,57	13,95	5,16	7,42
Velké Poříčí	4,17	2,73	4,23	6,15	11,6	3,41
Nový Hrádek	2,37	3,0	7,33	16,16	32,84	30,94

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Graf 13: Kapitálové výdaje vybraných měst v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč netto, 2015–2020)

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

8.4.2. Investice

Zásadní úlohu v oblasti obecních investic hrají v posledních letech dotace, zejména ty evropské. Představují pro samosprávy možnost zvelebit své prostředí a zhodnotit majetek, který kromě zlepšení poskytovaných veřejných služeb a správy může v dlouhodobém měřítku představovat i zvýšený příjem municipalit (přímý či nepřímý – např. z cestovního ruchu, podnikání apod.). Samosprávy se tak snaží své rozpočtové zdroje neinvestovat přímo bez dotací, ale kde je to možné, použít na spolufinancování dotačních prostředků na projekty, kdy výše dotace, a tedy i reálné úspory vlastních prostředků, ve srovnání s realizací akce bez dotace, mohou sahát až k 90 % celkových výdajů.

Z přehledové tabulky níže je patná velká investiční aktivita městyse, a to zejména v letech 2018 – 2020. Důležitý je také vhléd do struktury financování daných akcí, což je patrné z posledních dvou sloupců, tedy zda byla daná akce financována z dotačních prostředků či nikoliv. V tabulce je uvedeno celkem 25 akcí a jen 6 z nich nebylo podpořeno žádnou částkou z žádného dotačního titulu. Čili pouze čtvrtina akcí nebyla dotačně podpořena, a naopak tři čtvrtiny realizovaných akcí podpořeno bylo.

Naprostu největší počet akcí byl realizován v roce 2020 a pak v letech 2018 a 2019.

Tab. 47 Nejvýznamnější investice (z hlediska objemu prostředků) v tis. Kč (2015-2020) – zdroj úřad městyse Nový Hrádek

Název akce	2015	2016	2017	2018	2019	2020	SOUHRN 2015-2020	Dotační pro- jekt ANO/NE	Přijatá do- tace – výše
Nová autobusová čekárna	77 041						77 041	NE	0
Nákup budovy čp. 66 v dražbě	427 710						427 7100	NE	0
Oprava a doplnění víceúč. hřiště	127 000						127 000	ANO	60 000
Revitalizace zeleně vč. hřbitova	456 000						456 000	ANO	318 411
Obnova Ukřižování Izidor	78 000						78 000	ANO	54 700
Rekonstrukce VO ul. Bukovecká		1 015 351					1 015 351	ANO	491 531
Pořízení Traktor YUKON + návěs		593 710					593 710	NE	0
Oprava zubních ordinací				724 291			724 291	NE	0
Na Farách – IS, komunikace				6 347 973			6 347 973	NE	0
DA pro evakuaci osob JSDH			1 399 000				1 399 000	ANO	1 212 000
Pořízení techniky pro JSDH					298 147		298 147	ANO	283 240
Stezka skřítky Frymbulína, Hradní					1 201 561		1 201 561	ANO	1 124 370
ZŠ – investice, výtah a TČ				5 234 836			5 234 836	ANO	3 362 893
ZŠ – investice, odborné učebny					7 991 333		7 991 333	ANO	7 192 200
Přístavba Hasičárna				2 482 000			2 482 000	ANO	2 234 000
Místní komunikace Bukovec						1 229 000	1 229 000	ANO	600 000
Chodník u hřbitovní zdi						113 000	113 000	ANO	100 000
Cyklostezka Dlouhé						5 088 000	5 088 000	ANO	4 597 000
Rekonstrukce ordinací a školy						1 314 000	1 314 000	NE	0
Přístavba MŠ						20 414 000	20 414 000	ANO	18 200 000
Dětské hřiště u MŠ						2 550 000	2 550 000	ANO	2 018 000
Rozhledna a infocentrum						16 513 000	16 513 000	ANO	12 604 000
Vybavení infocentra						475 000	475 000	ANO	300 000
Víceúčelové hřiště (TJ Sokol)						9 500 000	9 500 000	ANO	6 500 000
Hřbitovní zeď a kaple (Farnost)						1 083 000	1 083 000	ANO	746 000
SUMA	1 165 751	1 609 061	1 399 000	14 789 100	9 491 041	58 279 000	86 732 953	x	61 998 345

Tabulka níže ukazuje, jaký podíl na hlavních investicích realizovaných městysem v letech 2015-2020 představovaly získané dotace a naznačuje aktivitu městyse při využívání dotačních příležitostí.

Investičně lze označit období 2015-2020 jako bohaté. Bylo proinvestováno více jak 85 mil. Kč (průměrně každý rok cca 16,4 mil. Kč). Zároveň podíl získaných dotací na financování těchto akcí je velmi vysoký (71,4 %). Lze to např. porovnat s nedalekým městysem Velké Poříčí, kde bylo proinvestováno obdobné množství finančních prostředků, ale dotace tvořily pouhých 16 %. Lze tedy konstatovat, že městyse Nový Hrádek v minulých letech maximálně využíval různých dotačních prostředků za účelem zvýšení kvality různých poskytovaných služeb (vzdělávací, požární bezpečnost, snížení energetické náročnosti a cestovní ruch).

Tab. 48 Srovnání hlavních kapitálových výdajů a na ně získaných dotací v letech 2015-2020

AKCE	ČÁSTKA
Celkové výdaje na nejvýznamnější investice	86 732 953,00
Získané dotace na nejvýznamnější investice	61 998 345,00
Přibližný podíl (%)	71,4 %

Další investiční plánování a postup realizace investic stanovených v akčním plánu by mělo počítat s realizací dotačních aktivit, tedy preferovat ty investice, na které bude možné v období 2021-2027 získat evropské, příp. i jiné dotace (národní či krajské). Jelikož se jedná o pravděpodobně poslední rozpočtové období EU, kdy bude Česká republika moci využívat tak zásadní objem evropských prostředků je třeba zaměřit investiční pozornost tímto směrem. Samozřejmě výše uvedené doporučení neplatí v případě nezbytných investic (havárie, požadavky legislativy, ohrožení veřejných služeb apod.).

8.4.3. Zadluženost

Zadluženost městyse je možné také analyzovat a srovnávat prostřednictvím výše **dluhové služby**. Ta je souhrnem plateb představujících splátky dluhu – jistiny a úroků, za určité období v relaci k objemu rozpočtu, resp. ročních konsolidovaných příjmů rozpočtu městyse (daňových příjmů, nedaňových příjmů a přijatých dotací).

Ve sledovaném období se pohybuje hodnota tohoto ukazatele cca mezi 1,8 % v roce 2018 a 17,4 % v roce 2020. Od roku 2015 tato hodnota víceméně klesala až do roku 2019. V roce 2020 došlo k celkem velkému zvýšení zadluženosti na 17,4 %. Z provedené základní analýzy relevantních ukazatelů je zřejmé, že zadluženost městyse je ve sledovaném období přijatelná a víceméně stabilní a v budoucích letech se bude nadále zlepšovat.

Tab. 49 Hlavní parametry zadluženosti a dluhové služby městyse, 2013-2020 (v tis. Kč, zaokrouhleno.)

Dluhová služba	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Přijaté půjčené prostředky	1 152,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8 000,00	0,00	0,00
Hrazené úroky	228,00	194,00	157,19	74,29	57,16	69,70	123,20	138,72
Uhrazené splátky jistin půjčených prostředků	1 157,00	1 020,00	1 036,54	702,26	337,63	349,46	1 249,71	4 519,62
Dluhová služba celkem	1 386,00	1 215,00	1 193,72	776,55	394,79	419,16	1 372,91	4 658,34
Ukazatel dluhové služby (v %) *	11,2	8,5	7,9	4,5	2,0	1,8	2,9	17,4

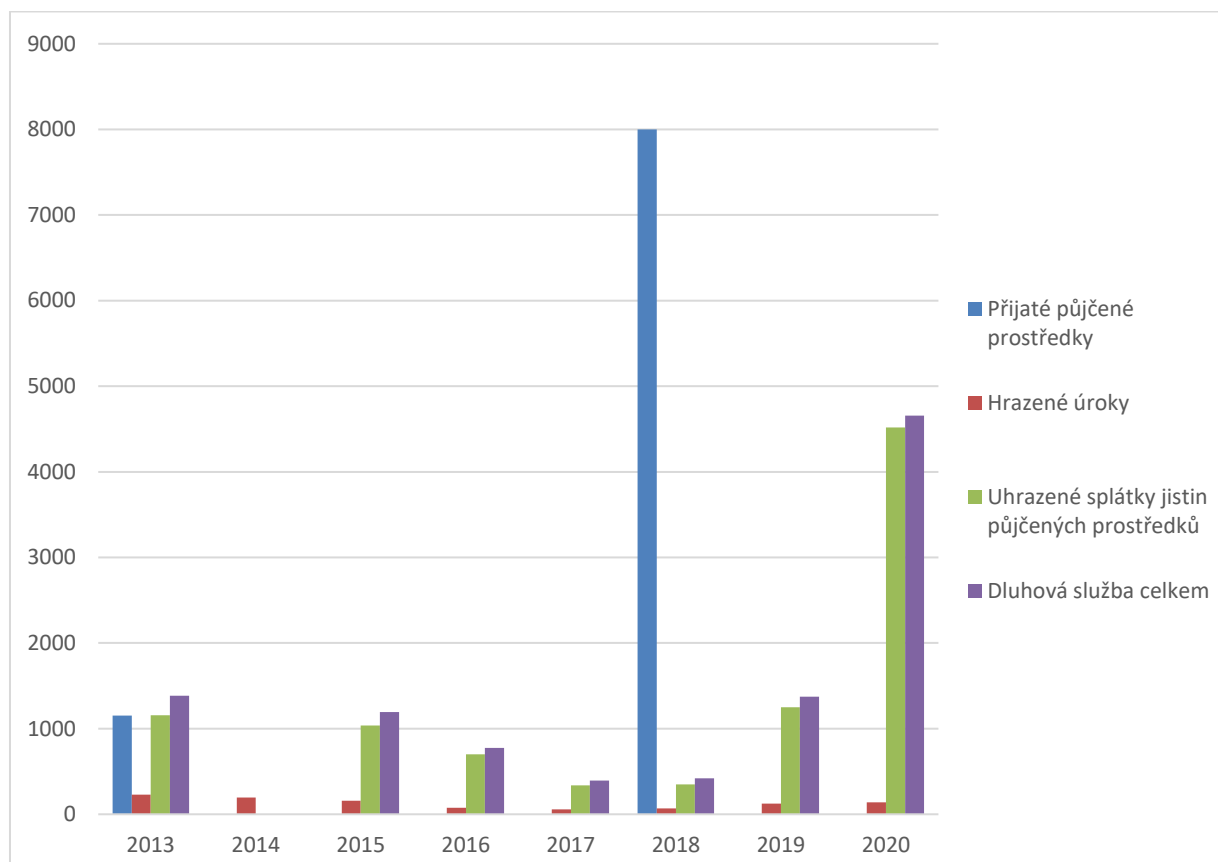
* poměr splátky dluhu (jistiny a úroků), za rok, v relaci k objemu ročních konsolidovaných příjmů (daňových, nedaňových, dotací)

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>, vlastní výpočty

Na grafu níže je dobře patrný poslední vratný finanční zdroj (úvěr), který si městys vzal v roce 2018 (na investice). Ještě v roce 2013 si městys půjčil necelé 1,3 mil. Kč. Jiné vratné zdroje v ostatních sledovaných letech nebyly identifikovány. Akceptací daného úvěru v roce 2018 došlo také k dočasnému „zhoršení“ ukazatelů zadluženosti, zejména tedy pravidla rozpočtové odpovědnosti, nicméně z dat za rok 2021, které jsou již také k dispozici vyplývá, že jak ukazatel dluhové služby, tak pravidlo rozpočtové odpovědnosti se výrazně zlepšuje – ukazatel dluhové služby činil 2,24 % (k 31.12.2021) a pravidlo rozpočtové odpovědnosti k témuž datu činilo 16 %. Číselné fiskální pravidlo dle ustanovení § 17 zákona č.250/2000 Sb. platí pouze pro územní samosprávné celky a nařizuje hospodařit takovým způsobem, **aby výše jejich dluhu nepřesáhla 60 % průměru jejich příjmů za poslední 4 rozpočtové roky. Toto pravidlo nebylo v roce 2020 plněno.**

Graf 14: Vývoj obsluhy dluhu městyse (v tis. Kč), 2013-2020

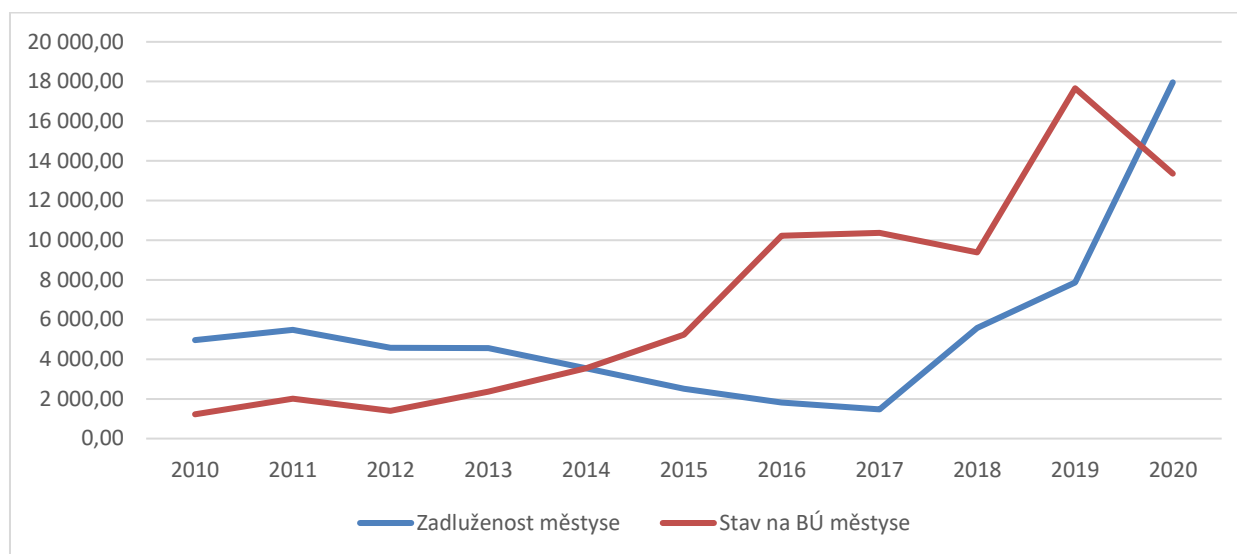

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz>

Z výše uvedeného grafu i z níže poskytnutých dat je patrné, že městys se snaží plánované investice víceméně hradit ze svých zdrojů bez nutnosti brát si úvěr, díky tomu byl i bonitním klientem z pohledu banky, která v roce 2018 poskytla úvěr.

Graf 15: Vývoj zadluženosti a stavu prostředků na BÚ městyse (v tis. Kč), 2010-2020

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz>

Tab. 50 SOUHRN - Vybrané ukazatele hospodaření městyse (v tis. Kč, pokud není uvedeno jinak)

SIMU*	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	805	822	833	837	848	851
Příjem celkem (po konsolidaci)	15 027,68	17 373,69	19 351,50	23 561,22	46 486,61	26 708,13
Úroky	157,19	74,29	57,16	69,70	123,20	138,72
Uhrazené splátky dl. a půjč. prostř. VZ	1 036,54	702,26	337,63	349,46	1 249,71	4 519,62
Dluhová služba celkem	1 193,72	776,55	394,79	419,16	1 372,91	4 658,34
Ukazatel dluhové služby (v %)	7,94 %	4,47 %	2,04 %	1,78 %	2,95 %	17,44 %
Průměr příjmů za poslední 4 roky	nesledovalo se	nesledovalo se	16 500,66	18 828,52	26 693,25	29 026,87
Zadluženost	2 512,91	1 810,65	1 473,03	5 582,00	7 873,86	17 959,39
Aktiva celkem	105 838,01	112 018,36	110 883,74	127 077,18	188 256,01	195 375,47
Cizí zdroje	6 807,79	7 382,54	4 988,19	11 455,01	39 942,04	19 257,12
Oběžná aktiva	8 119,75	13 805,55	13 023,30	16 094,52	50 146,80	29 649,72
Krátkodobé závazky	4 026,86	4 104,98	1 988,83	759,02	744,37	1 049,38
Stav na bankovních účtech	5 238,43	10 231,26	10 374,88	9 387,49	17 660,29	13 359,29
Stav na bankovních účtech zřízených PO	nesledovalo se	nesledovalo se	2 349,74	2 933,10	3 782,98	3 988,59
Zadluženost zřízených PO	nesledovalo se	nesledovalo se	227,10	227,10	227,10	227,10
Pravidlo rozpočtové odpovědnost – podíl dluhu k průměru příjmů za 4 roky (v %)	nesledovalo se	nesledovalo se	8,93 %	29,65 %	29,50 %	61,87 %
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	6,43 %	6,59 %	4,50 %	9,01 %	21,22 %	9,86 %
Celková likvidita	7,9	4,5	2,0	1,8	3,0	17,4

* SIMU – Soustava informativních a monitorujících ukazatelů

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Jak již bylo zmíněno výše, pro územní samosprávné celky platí **pravidlo rozpočtové odpovědnosti** (fiskální pravidlo) - městys hospodaří tak, aby výše dluhu nepřekročila 60 % průměrného ročního příjmu, počítáno za poslední 4 roky. Pokud samospráva nevyhoví, musí svoje nadměrné závazky snížit aspoň o 5 % ročně. V roce 2021 již bylo toto pravidlo zase plněno a činilo 16 %.

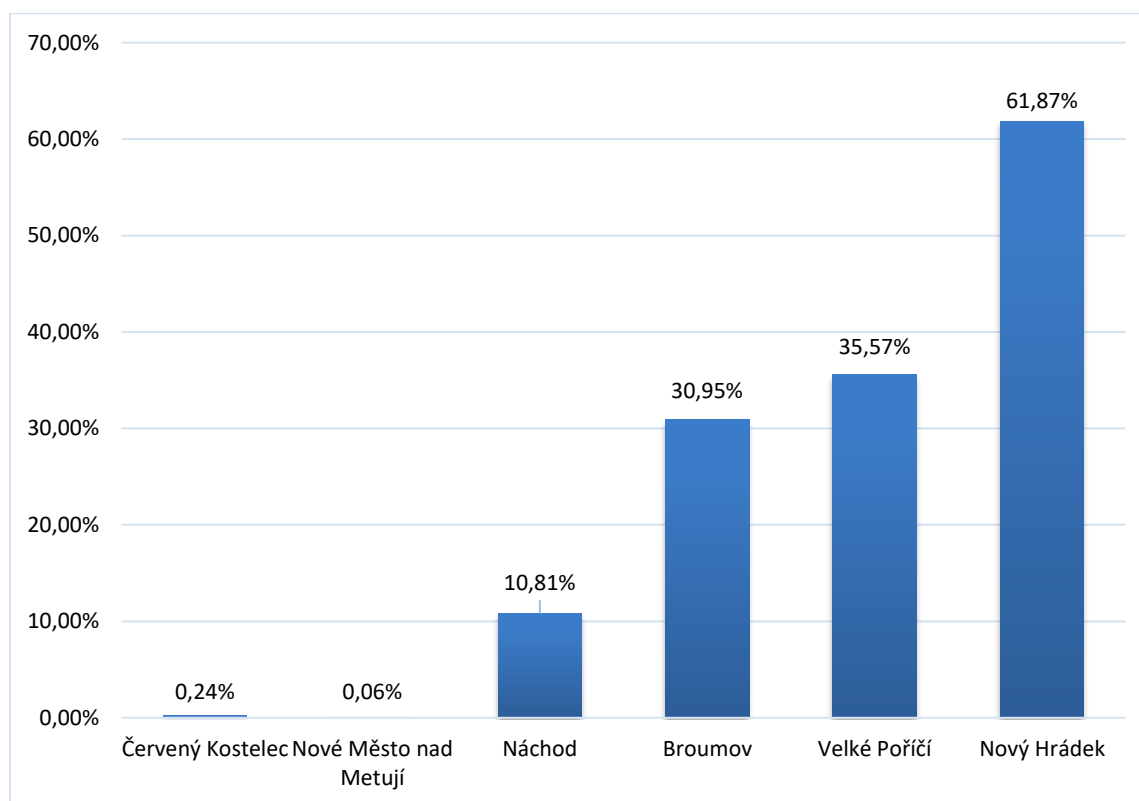
Tab. 51 Plnění pravidla rozpočtové odpovědnosti vybraných měst (2020)

2020	Červený Kostelec	Nové Město nad Metují	Náchod	Broumov	Velké Poříčí	Nový Hrádek
Pravidlo rozpočtové odpovědnosti (v %)	0,24%	0,06%	10,81%	30,95%	35,57%	61,87%
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	2,63%	2,44%	3,81%	9,64%	6,42%	9,86%
Celková likvidita	4,54	2,70	3,44	2,89	4,50	17,4

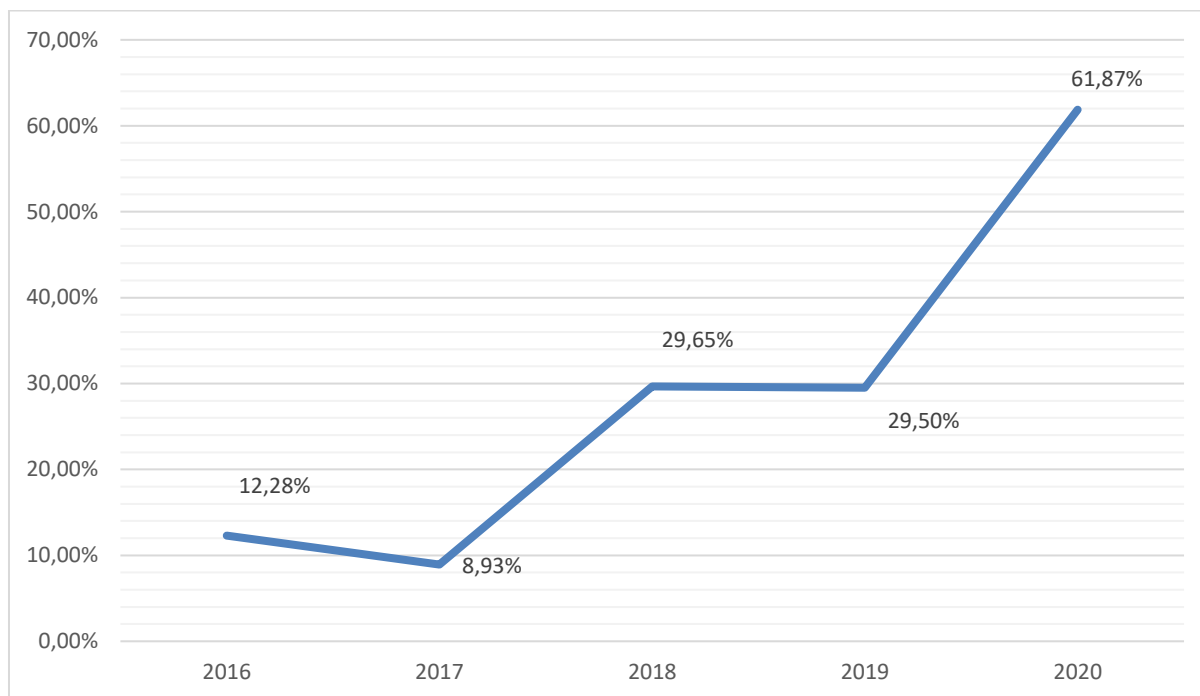
Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Ze srovnání výše je zcela patrné, že plnění pravidla rozpočtové odpovědnosti v roce 2020 byl pro městys Nový Hrádek problém oproti ostatním obcím v okolí. Jak již bylo zmíněno výše, situace je dána přijetím relativně vysokého úvěru z důvodu důležitých investičních akcí realizovaných v městyši. O polovinu nižší byl zaznamenán tento ukazatel v městyši Velké Poříčí a ve městě Broumov, a to v návaznosti na velmi vysokou investiční aktivitu v posledních letech i velmi aktivní využívání nabízených dotací (zejména v Broumově). Města Červený Kostelec a Nové Město nad Metují mají toto % naopak velmi nízké, což však na druhou stranu může znamenat relativně nízkou investiční aktivitu.

Graf 16: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti – srovnání okolních měst (v %, 2020)

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Graf 17 Podíl dluhu k průměru příjmů v Novém Hrádku (v %, 2016-2020)

Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

8.5. Bezpečnost

V území působí Jednotka sboru dobrovolných hasičů (JSDH), jež je jednotkou požární ochrany v kategorii JPO III a má nenahraditelné místo v systému požární ochrany a je významným článkem plošného pokrytí IZS. Provádí hašení požárů a záchranné práce při různých živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a rizicích. Zřizovatelem JSDH je Městys Nový Hrádek, K zásahům na místa požárů a jiných mimořádných událostí je povolávána operačním a informačním střediskem Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje. Kromě toho plní JSDH i další úkoly dané zákonem č. 239/2000 Sb. Výjezdová jednotka je zařazena v kategorii JPO III/1 tzn., že zasahuje i mimo území Nového Hrádku, zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace a zajišťuje výjezd jednoho družstva do 10 minut od vyhlášení poplachu.

Vybavenost požárním vybavením je dobrá, nicméně je neustále tuto situaci sledovat a případné nedostatky řešit, aby byla zajištěna akceschopnost místní jednotky. V roce 2017 byl pořízen dopravní automobil pro řešení mimořádných událostí vzniklých primárně sněhovými srážkami či masivními námrazami. V roce 2018 byla díky dotaci z IROP vybudována přístavba garáže k požární zbrojnici.

Policejní jednotka přímo na území Nového Hrádku nepůsobí, ale v rámci zabezpečení veřejného pořádku lze povolat Policii České republiky. Nejbližší služebna Policie České republiky se nachází v Novém Městě nad Metují a v Dobrušce.

Kamerový systém v městyse NENÍ.

8.6. Rozvoj území

Městys v současnosti, tedy paralelně se zpracováním strategického plánu rozvoje, připravuje také svůj územní plán (nyní je chystán dodatek č.1), jako základní koncepci rozvoje svého území.

Územní plán stanovují kromě rozvoje území ochranu jeho hodnot, určí plošné a prostorové uspořádání, uspořádání krajiny, vymezí zastavěné území, plochy a koridory, které stanovují využití území atd. (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu).

Územní plán Nového Hrádku je povinen respektovat Politiku územního rozvoje České republiky v platném znění a dále Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje, kde jsou stanoveny podmínky pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel priority územního plánování na území Královéhradeckého kraje.

8.7. Dílčí SWOT analýza – správa městyse

Tab. 52: Dílčí SWOT analýza – správa městyse

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> → Plnění pravidla rozpočtové odpovědnosti nepředstavuje zásadní problém (vyjma roku 2020) 	<ul style="list-style-type: none"> → Zvýšený podíl dluhů k průměru příjmů v posledních 3 letech
<ul style="list-style-type: none"> → Vysoká investiční aktivita městyse vzhledem k jeho velikosti, a to i v porovnání s okolními městy 	
<ul style="list-style-type: none"> → Aktivní využívání dotací v tématech, která jsou podporovaná - velmi vysoký podíl dotačních prostředků na celkových investicích – 71 % 	
<ul style="list-style-type: none"> → Nízká míra kriminality a objektivně i subjektivně vnímaná dobrá situace v oblasti bezpečnosti 	
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> → Využití dotačních titulů k financování investic městyse 	<ul style="list-style-type: none"> → Vývoj kohezní politiky – postupné omezování dotovatelných témat v rozvoji městyse (tj. nutnost většího zapojení vlastních zdrojů)

Zdroje dat

<http://www.biomed.cas.cz/mbu/les/>

ČÚZK

<http://www.dibavod.cz/>

<http://drusop.nature.cz/>

<http://eagri.cz/public/app/SZR/>

EuroGeographics

<http://www.euro-glacensis.cz>

<http://geoportal.gov.cz/>

<http://geoportal.vumop.cz/>

<http://hasici.novy-hradek.cz/>

<http://hrad-frymburk.webnode.cz/>

<http://www.kadenvodomery.cz/>

<http://www.kovap.cz/>

<http://monitor.statnipokladna.cz>

<http://www.novy-hradek.cz/>

Nový Hrádek 650 let, 2012, městys Nový Hrádek, ISBN 978-80-260-1711-0

<http://www.novomestskonadmetuji.cz/>

<http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/vak/>

NS MAS ČR

<https://prvk.kr-kralovehradecky.cz/prvk/karty/nahled/669>

<http://www.orlickehory.eu/>

<http://www.pohodavenkova.cz/>

<http://portal.mpsv.cz/>

<http://www.rozpocetobce.cz/>

<http://sokol.novy-hradek.cz/>

Územní plán městyse Nový Hrádek

<http://www.velosnh.cz/index.php/cz/>

<http://www.vuv.cz/index.php/cz/>

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 1 Vzdálenost z Nového Hrádku do vybraných měst	8
Tab. 2: Nejdůležitější události v historii Nového Hrádku	11
Tab. 3 Dílčí SWOT analýza – základní charakteristika městyse	14
Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel Nového Hrádku od roku 1971 (k 31. 12.)	16
Tab. 5: Informace týkající se základních sídelních jednotek na území Nového Hrádku.....	17
Tab. 6: Srovnání přírůstku obyvatel v jednotlivých územních celcích – rok 2013 a 2020.....	17
Tab. 7: Přírůstek obyvatel v období let 2008 – 2013 a 2014 - 2020.....	19
Tab. 8: Hustota zalidnění Nového Hrádku a vyšších územních celků v roce 2013 a 2020	19
Tab. 9: Věková struktura obyvatel Nového Hrádku v období let 2008 - 2020	20
Tab. 10: Věková struktura obyvatel Nového Hrádku a vyšších územních celků (2014 a 2020, %)	21
Tab. 11: Index stáří obyvatel Nového Hrádku a vyšších územních celků v roce 2014 a 2020	21
Tab. 12: Vzdělanostní struktura obyvatel v roce 2011 a 2021 (%) – N. Hrádek a vyšší územní celky...	23
Tab. 13: Národnost obyvatel v % - rok 2011 a 2021	24
Tab. 14: Náboženská víra v % - 2011 a 2021	25
Tab. 15 Dílčí SWOT analýza – obyvatelstvo městyse.....	26
Tab. 16: Největší zaměstnavatelé na území městyse.....	27
Tab. 17: Struktura ekonomických subjektů se sídlem na Novém Hrádku v letech 2014 a 2020	28
Tab. 18: Zaměstnanost v území podle vybraných odvětví/ekonomické činnosti – 2011 a 2020.....	29
Tab. 19 Seznam hromadných ubytovacích zařízení v městyse Nový Hrádek.....	33
Tab. 20: Nezaměstnanost v městyse v roce 2014 a 2021	34
Tab. 21 Podíl nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání (v %) (Nový Hrádek a okolí, k 31.12.2021)	35
Tab. 22: Porovnání vybraných ukazatelů nezaměstnanosti s vyššími územními celky, rok 2021 (%)... 35	35
Tab. 23: Dojíždka do zaměstnání v roce 2011.....	36
Tab. 24: Vyjíždka do zaměstnání v roce 2011	36
Tab. 25: Dílčí SWOT analýza – hospodářství.....	38
Tab. 26: Porovnání ukazatelů technické infrastruktury – 2011 a 2021.....	42
Tab. 27: Dopravní obslužnost v Novém Hrádku 06/2015	45
Tab. 28 Dopravní obslužnost v Novém Hrádku – 11/2022.....	45
Tab. 29: Dílčí SWOT analýza – infrastruktura	46
Tab. 30: Domovní fond na Novém Hrádku v roce 2011 a 2021	48
Tab. 31: Základní údaje o vzdělávání za školní roky 2014/2015 a 2021/2021	51
Tab. 32: Dojíždka do škol v roce 2011	54
Tab. 33: Vyjíždka do škol v roce 2011	54
Tab. 34: Dílčí SWOT analýza – občanská vybavenost.....	62
Tab. 35: Geomorfologické členění Nového Hrádku	63
Tab. 36: Využití půdního fondu v roce 2013 a 2021.....	68
Tab. 37 Koeficient ekologické stability (KES) v území v roce 2021.....	69
Tab. 38 Podíl zalesněných ploch (%) v Novém Hrádku a jeho okolí v roce 2021	69
Tab. 39 Souhrnné hodnocení kvality ovzduší – Nový Hrádek a okolí.....	71
Tab. 40: Dílčí SWOT analýza – životní prostředí.....	75
Tab. 41: Rozvaha městyse netto, v tis. Kč, zaokrouhleno (2013-2020).....	77
Tab. 42: Příjmy a výdaje rozpočtu městyse, netto (v tis. Kč).....	79

Tab. 43 Struktura rozpočtových příjmů městyse (netto) v tis. Kč	81
Tab. 44 Srovnání příjmů N.Hrádku v přepočtu na obyvatele s okolními městy v tis. Kč (2015-2020) ..	83
Tab. 45 Struktura rozpočtových výdajů městyse (netto) v tis. Kč	84
Tab. 46 Srovnání kapitálových výdajů Nového Hrádku v přepočtu na 1 obyvatele s okolními městy (v tis. Kč) v letech 2015 – 2020.....	85
Tab. 47 Nejvýznamnější investice (z hlediska objemu prostředků) v tis. Kč (2015-2020) – zdroj úřad městyse Nový Hrádek.....	87
Tab. 48 Srovnání hlavních kapitálových výdajů a na ně získaných dotací v letech 2015-2020.....	88
Tab. 49 Hlavní parametry zadluženosti a dluhové služby městyse, 2013-2020 (v tis. Kč, zaokr.).....	88
Tab. 50 SOUHRN - Vybrané ukazatele hospodaření městyse (v tis. Kč, pokud není uvedeno jinak)	90
Tab. 51 Plnění pravidla rozpočtové odpovědnosti vybraných měst (2020).....	91
Tab. 52: Dílčí SWOT analýza – správa městyse.....	93

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Nového Hrádku od roku 1975 (k 31. 12. daného roku).....	15
Graf 2: Demografická křivka od roku 1991 (k 31. 12. daného roku)	16
Graf 3: Přirozený a migrační přírůstek v Novém Hrádku v letech 1991 – 2020	18
Graf 4: Průměrný věk obyvatel N. Hrádku a jeho srovnání s vyššími územními celky (2011 – 2020) ..	22
Graf 5: Podíl obyvatel nad 15 let dle nejvyššího dokončeného vzdělání v letech 2011 a 2021 (v %)...	23
Graf 6: Cílové obce vyjíždky do zaměstnání z Nového Hrádku v roce 2011.....	37
Graf 7 Vývoj aktiv a dlouhodobého hmotného majetku (v tis. Kč)	78
Graf 8 Vývoj plnění rozpočtu městyse v letech 2013 - 2020.....	79
Graf 9 Výsledné saldo rozpočtu v % k rozpočtovým příjmům.....	80
Graf 10: Struktura rozpočtových příjmů městyse	82
Graf 11: Rozpočtové příjmy vybraných obcí na jednoho obyvatele (netto), v tis. Kč	83
Graf 12: Rozpočtové výdaje městyse Nový Hrádek	84
Graf 13: Kapitálové výdaje vybraných měst v přepočtu na 1 obyvatele (v tis. Kč netto, 2015–2020)..	86
Graf 14: Vývoj obsluhy dluhu městyse (v tis. Kč), 2013-2020	89
Graf 15: Vývoj zadluženosti a stavu prostředků na BÚ městyse (v tis. Kč), 2010-2020	90
Graf 16: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti – srovnání okolních měst (v %, 2020)	91
Graf 17 Podíl dluhu k průměru příjmů v Novém Hrádku (v %, 2016-2020)	92

Seznam obrázků

Obr. 1: Znak, vlajka a pečeť Nového Hrádku.....	6
Obr. 2 Správní obvod ORP Náchod a POÚ Náchod (světle žlutá barva).....	7
Obr. 3: Umístění městyse na mapě České republiky.....	9
Obr. 4: Městys Nový Hrádek a jeho sousední obce.....	9
Obr. 5: Mapa katastrálních území městyse Nový Hrádek	10
Obr. 6: Historická mapa Nového Hrádku z roku 1836 – 1852 a porovnání se současnou mapou.....	11
Obr. 7: Území MAS Pohoda venkova.....	12
Obr. 8: Území Euroregionu Glacensis.....	13
Obr. 9 Území a rozsah VaK Náchod, a.s.	39

Obr. 10 Vodovodní síť, včetně zemního vodojemu (tmavě modrý šestiúhelník), čerpacích stanic (2 modré pětiúhelníky) a studny/vrtu/pramenišť (2 světle modré kruhy)	40
Obr. 11 Kanalizační síť městyse a ČOV	41
Obr. 12 Silniční síť.....	43
Obr. 13: Cyklotrasy na území Nového Hrádku	44
Obr. 14: Podíl zastavěných ploch (%) v Novém Hrádku a v okolních obcích v roce 2019	49
Obr. 15: Turistické trasy vedoucí přes městys	58
Obr. 16: Půdní typy v území	63
Obr. 17: Hloubka půdy v území	64
Obr. 18 Výskyt sesuvných a poddolovaných území – ORP Náchod.....	65
Obr. 19 Podíl erozně ohrožené půdy v SO ORP Náchod	67
Obr. 20: Zvláště chráněná území na Novém Hrádku a v jeho okolí	71
Obr. 21: Zdroje znečištění ovzduší – okres Náchod vč. detailu Nového Hrádku.....	72
Obr. 22 Kontaminovaná místa na území Nového Hrádku.....	73

Seznam zkratk

ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EVL	Evropsky významná lokalita
ha	hektar
CHKO	Chráněná krajinná oblast
JPO	Jednotka požární ochrany
Kč	Koruna česká
KES	Koeficient ekologické stability
km	kilometr
LAU	Local administrative unit
MAS	Místní akční skupina
m.n.m.	metrů nad mořem
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ORP	Obec s rozšířenou působností
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
RIS	Regionální informační servis
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd
ZSJ	Základní sídelní jednotka
ZŠ	Základní škola

